

ADVOCATENBLAD

nr. 10 | november 2013

TYPISCH TEEVEN

Wat drijft de staatssecretaris?

- » Ook kleinere kantoren gaan internationaal
- » Advocatuur drukte enorm stempel op tweehonderd jaar politiek
- » Hoogleraar toezichtrecht Bart Joosen: 'Banken willen alleen nog maar ervaren advocaten'

Sdu UITGEVERS

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

M-AOV

DÉ ARBEIDSONGESCHIKTHEIDS- VERZEKERING VOOR U!

Arbeidsongeschiktheid heeft een grote impact op uw leven en carrière. Weet u wat er gebeurt met uw inkomen als u door omstandigheden niet meer kunt werken? Een arbeidsongeschiktheidsverzekering (AOV) kan uw wegvallende inkomen (deels)opvangen. Mutsaerts helpt met persoonlijk en onafhankelijk advies afgestemd op u en de specifieke karakteristieken van uw beroepsgroep. Voor iedere advocaat die het goed wil regelen!

Naast het geven van advies ontwikkelt Mutsaerts voor advocaten speciale verzekeringen. Onze adviseurs weten wat er in uw branche speelt en nemen geen genoegen met standaardoplossingen. Met onze M-AOV bieden wij een AOV met uitgebreide voorwaarden en met verreweg de scherpste premiestelling. Afhankelijk van de aanvangsleeftijd, scheelt u dit 25 tot 70% over de gehele looptijd.

Onze M-AOV is een collectieve verzekering specifiek voor de advocatuur en notariaat en is exclusief verkrijgbaar bij Mutsaerts. De belangrijkste voordelen:

- Beroepsarbeidsongeschiktheid gedurende de hele looptijd.
- Ongekend scherpe premies.
- Mogelijkheid tot meeverzekeren van vaste lasten.
- Zowel individueel mogelijk als op collectieve basis voor alle partners.
- Hoge verzekerde bedragen mogelijk (maximaal 350.000 euro op jaarbasis).
- Mogelijkheid eindleeftijd tot 67 jaar.

Natuurlijk staan onze medewerkers altijd voor u klaar om uw vragen te beantwoorden. Om uw specifieke situatie goed te bekijken. Neem gerust contact met ons op.

M-VERZEKERINGEN
EXCLUSIEF VOOR ADVOCATEN, NOTARISSEN, GERECHTSDEURWAARDERS EN ACCOUNTANTS

M-verzekeringen is een product van Mutsaerts
Ringbaan West 240 • Tilburg • T 013 594 28 28 • info@mutsaerts.nl • www.mutsaerts.nl

Rechtsbijstand

16

Justitie verdeelt en heerst

De voorgenomen bezuinigingen op gefinancierde rechtsbijstand zijn niet mis: 91 miljoen euro. Toch blijft massaal protest van advocaten tot nu toe uit. Zijn ze moe gestreden? Of dreigt een gebrek aan solidariteit?

In beeld

24

De advocaat-politicus

Advocaten zijn sterk vertegenwoordigd in de politiek, als Tweede of Eerste Kamerlid, staatssecretaris of minister. Dat blijkt uit onderzoek naar het aantal advocaten actief in politiek Den Haag gedurende het tweehonderdjarig bestaan van het Koninkrijk.

Jaarcongres

40

Hendriksen maakt zijn entree

Toezicht op de advocatuur, bezuinigingen op gefinancierde rechtsbijstand, verhoging van de griffierechten. In zijn openingspeech tijdens het jaarcongres van de Orde van Advocaten, hekelde de nieuwe landelijke deken deze politieke plannen.

Actualiteiten

- 3 Van de deken: Blij met zorgvuldigheid
- 4 Intussen op het Binnenhof
- 5 Column Matthijs Kaaks
- 7 'Mijn hart en ziel liggen bij mijn werk als advocaat'
- 8 Kijk op recht
- 11 Fricities tussen de fracties

Reportage

- 18 Op komst: digitale revolutie

Interview

- 20 'Banken willen alleen nog maar ervaren advocaten'

Cover

- 28 Typsich Teeven

Achtergrond

- 34 Zaken over de dijken

Analyse

- 13 Cassatieberoep: beperkingen aan de beperking
- 43 Zó werkt bewijsbeslag

HRM

- 44 Advocaat gaat de boer op
- 45 Column Dolph Stuyling de Lange

Mediation

- 47 'Praatstok' beslecht ruzie

Reactie

- 48 Controleer kwaliteit tolken

Even oprissen

- 49 Gezag van gewijsde, hoe zat het ook alweer?

Historie

- 51 Gedreven grondlegger

Transfers

- 53 Wie, wat, waar?

Uitspraken

- 57 Van de Geschillencommissie
- 59 Van de tuchtrechter

Colofon

93e jaargang

Het *Advocatenblad*, het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten, verschijnt 12 keer per jaar (elke laatste donderdag van de maand) en wordt uitgegeven door Sdu Uitgevers. De van de Orde onafhankelijke redactie stelt de inhoud samen, behalve Van de deken, Van de Orde en Tuchtrecht.

Hoofdredacteur
Robert Stiphout

Journalistische redactie
Sabine Droogleevers Fortuyn, Hedy Jak en Mark Maathuis

Redactie
mr. K.A. Boshouwers
mr. A. Groenewoud
mr. M.R. Maathuis
mr. R. Malewicz
mr. C.C. Oberman
mr. M.A.R.C. Padberg
mr. L.H. Rammeloo
mr. drs. Th.C. van Schagen
mr. B.J.R. Van Tongeren

Beeldredactie
Charlotte Helmer

Vormgeving
Dimdim, Den Haag

Correctie
Sandra Braakmann

Druk
Senefelder Misset, Doetinchem

Citeerwijze
Adv.bl. 2013-10, p.

Aan dit nummer werkten mee
Maarten Bakker, Hugo Bijleveld, Erik Jan Bolsius, Paula Boshouwers, Dimitry de Bruin, Dineke van Dal, Olga van Ditzhuijzen, Farid Haerinejad, Luuk Hamer, Walter Hendriksen, Emilie Hudig, Matthijs Kaaks, Kim

van Keken, Peter Kos, Peter Louwerse, Juriaan Mensch, Kim van der Meulen, Joost Nan, Gerhard van Roon, Robert Sanders, Tatiana Scheltema, Dolph Stuyling de Lange en Marian Verburgh.

Redactionele bijdragen
Bijdragen kunnen naar redactie@advocatenorde.nl. Per 500 woorden leveren deze 1 opleidingspunt op. De redactie heeft het recht bijdragen in te korten.

Sdu Uitgevers
Gert Jan Schinkel (uitgever)
Sandra Kroon (directeur Legal, Tax & Regulatory)

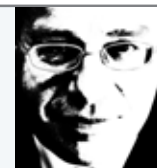
Advertenties
Fenneke Rosier en Angela Bruins (media adviseurs) 070-378 05 62 www.sduadvertenten.nl, advertentie.juridisch@sdu.nl, Inzendtermijn: nr. 11, 13 november 2013 nr. 12/1, 4 december 2013

Abonnementen
Per jaar: 222,50 euro (incl. verzend- en administratiekosten). Studenten: 111,25 euro. Jaarbanden: 39,95 euro (excl. verzendkosten). Losse nummers: 30 euro (excl. verzendkosten). Alle bedragen zijn excl. btw.

Adreswijzigingen
Sdu Uitgevers klantenservice, 070-378 98 80, Postbus 20014, 2500 EA Den Haag, www.sdu.nl/service; adreswijzigingen van advocaten: adres@advocatenorde.nl

Bureau van de Orde
Neuhuyskade 94, 2596 XM Den Haag Postbus 30851, 2500 GW Den Haag info@advocatenorde.nl 070-335 35 35
Helpdesk: helpdesk@advocatenorde.nl 070-335 35 54

ISSN 0165-1331

Omslagfoto: Evert Jan Daniels / Hollandse Hoogte

Nederlandsche **Uitgeversverbond**
Groep uitgevers voor vak en wetenschap

Van de redactie

Stempels

Het is bijna feest. Op 30 november 2013 begint de viering van het tweehonderdjarige bestaan van het Koninkrijk. Op die dag in 1813 zette de prins van Oranje voet op Nederlandse bodem na een jarenlange ballingschap in Engeland. Eindelijk waren de jaren van Franse overheersing voorbij. Een wel heel orangistische dichter schreef die dagen dat het volk bij de landing zo hard zou hebben gejuicht dat in Delft de grendels van de tombe van vader des vaderlands Willem van Oranje ervan opensprongen.

De gekozen datum van 30 november om de festiviteiten te openen is ook wat orangistisch, want waarom niet begonnen met de proclamatie waarmee het zogeheten driemanschap onder aanvoering van Gijsbert Karel van Hogendorp de onafhankelijkheid uitriep? Dat was op 17 november. En waarom niet 29 november genomen? Op die dag in 1813 werd onze Grondwet, bijna de oudste ter wereld, aangenomen.

Gelukkig duurt het feest twee jaar (tot 26 september 2015) en zijn er genoeg andere momenten te gedenken dan alleen de oranjegetinte. Zo ontstond tweehonderd jaar geleden ook het huidige politieke stelsel met een Eerste en een Tweede Kamer. Voor het *Advocatenblad* is dit aanleiding om te onderzoeken welk stempel de advocatuur op tweehonderd jaar politieke geschiedenis drukte. Dat is niet mis. Liefst een kwart van alle ministers sinds 1813 blijkt advocaat te zijn geweest (zie pagina 24).

De canon van de advocatuur gaat deze maand ook terug naar de wortels van het huidige staatsbestel. De voornaamste minister onder koning Willem I, Cornelis Felix van Maanen van Justitie, botste geregeld met de advocatuur. Hij lijkt daarmee een beetje op Fred Teeven (VVD) nu. Redacteur Kim van Keken onderzocht wat deze staatssecretaris van Veiligheid en Justitie drijft (zie *Typisch Teeven* op pagina 28). Een ding is zeker: Teeven wil altijd winnen. En zo lijkt hij een groter stempel op de advocatuur te gaan drukken dan vele advocaat-politici die hem sinds 1813 voorgingen.

Robert Stiphout

Kritisch advies

Foto: ANP

Recent stelde de Raad van State dat het wetsvoorstel voor elektronische detentie slecht was onderbouwd. Toch hield verantwoordelijk staatssecretaris Fred Teeven (VVD) vast aan het plan om gevangenen met een enkelband naar huis te sturen. Zijn kritische adviezen over de voorstellen van het ministerie regel of uitzondering? En stuit Veiligheid en Justitie meer dan andere departementen op weerstand van het adviesorgaan?

Op adviesaanvragen van het ministerie van Veiligheid en Justitie geeft de Raad van State met enige regelmaat een kritisch advies (dictum 4, 5 en 6). Deze adviezen gaan onder meer over wetsvoorstellen, verdragen, nota's van wijziging en ontwerpbesluiten. In 2011 bracht de Raad van State in totaal negentig adviezen uit aan het ministerie van Veiligheid en Justitie, blijkt uit het Jaarverslag 2011 van de Raad van State. Daarvan waren er acht met dictum 4 ('niet dan nadat'), twee met dictum 5 ('niet aldus') en één met dictum 6 ('niet'). In totaal kreeg 12,2 procent van de aanvragen een 'zwaar' advies (dicta 4-6). In absolute aantallen (elf) scoorde Veiligheid en Justitie het hoogste aantal kritische adviezen van alle ministeries. Relatief gezien daarentegen maakte het

ministerie het niet bonter dan sommige andere ministeries. In 2011 was veertig procent van de adviezen aan het ministerie van Algemene Zaken kritisch. Maar aan dat departement werden dat jaar ook slechts vijf adviezen verleend. Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (15,5 procent), Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (15,2 procent) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (15,0 procent) sleepten in 2011 procentueel ook meer kritische adviezen binnen dan Veiligheid en Justitie.

Ook in 2012 oogstte Veiligheid en Justitie in absolute aantallen de meeste kritische adviezen (zeven). En ook in dat jaar hoorde het ministerie van Veiligheid en Justitie procentueel gezien niet tot de 'zware jongens'. Vergeleken met Defensie (16,7 procent), Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (11,4 procent), Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (10,3 procent), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (10,0 procent), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (9,1 procent), Volksgezondheid, Welzijn en Sport (8,9 procent) kwam Veiligheid en Justitie er met 8,1 procent redelijk vanaf. Van het aantal 'zware' adviezen over 2013 heeft de Raad van State nog geen overzicht.

Citaat

'Je vijzelt het aanzien van de rechtsstaat aanzienlijk op als je de rechterlijke macht democratiseert.'

Oud-vicepresident van de Amsterdamse rechtbank Wouter van den Bergh herhaalt zijn pleidooi voor lekenrechtspraak (*Trouw*, 22 oktober).

SJBN-voorzitter

Annemarie Roukema wordt de nieuwe voorzitter van de Stichting Jonge Balie Nederland (SJBN). Tijdens het Jonge Balie Congres 2013 op 7 en 8 november in de Van Nelle Ontwerpfabriek in Rotterdam neemt ze het stokje over van de huidige voorzitter Eline Schiebroek (BarentsKrans N.V.). Roukema is sinds 2010 werkzaam als advocaat bij Boekel De Nerée. Momenteel is ze werkzaam in de praktijkgroep Arbeidsrecht waar ze zich richt op reorganisaties en medezeggenschap. De nieuwe voorzitter gaat zich richten op de uitwerking van de nieuwe beroepsopleiding. Daarnaast wil ze met het bestuur nieuwe mogelijkheden creëren om de jonge balie op de kaart te zetten. 'We willen meer activiteiten organiseren voor jonge advocaten opdat ze elkaar beter weten te vinden.'

Internationaal netwerk DBLA

Het idee om in het buitenland werkzame Nederlandse advocaten in een netwerk samen te brengen, ontstond al in 2007. Dat het toch nog bijna zes jaar duurde voordat de vereniging Dutch Business Lawyers Abroad (DBLA) officieel gelanceerd werd, was dan ook meer te wijten aan de hoeveelheid tijd die ermee gemoeid was, aldus advocaat Jan Willem de Haan, drijvende kracht achter het initiatief. 'Ik was toentertijd bezig met de marketing en bedacht dat alles zelf doen lastig zou worden. Maar in andere landen zouden vast net zulke mensen als ik zitten, dus waarom niet die krachten bundelen?' En met succes. DBLA is inmiddels vertegenwoordigd in België, Brazilië, Canada, Duitsland, Frankrijk, Italië, China, Polen, Rusland, Singapore, het Verenigd Koninkrijk, Amerika en Zwitserland; zelf emigreerde De Haan in 1992 richting Spanje (inmiddels ook officieel DBLA-lid) en naar verwachting treden Hongkong, Indonesië en Luxemburg ook nog toe.

De Haan: 'Wij zijn ervan overtuigd dat advocaten en juristen met kennis en ervaring zowel in Nederland als in het land van vestiging beter kunnen adviseren. Zo kunnen ze een grotere toegevoegde waarde hebben voor Nederlandse bedrijven en particulieren die rechtshulp zoeken in het buitenland dan andere advocaten en juristen.'

Van de deken

Blij met zorgvuldigheid

Walter Hendriksen

Wat dreigde in het toezichtdebat? Het toezichtmodel vervat in de derde nota van wijziging (staatsbenoeming; rechtstreeks toegang tot individuele dossiers) bestrijden wij al jaren. Ook hebben wij direct de vraag gesteld waarom het ministerie van Veiligheid en Justitie dit nieuwe model wenst. De Nederlandse Orde van Advocaten heeft de kwaliteit van het toezicht volgens het bestaande model willen laten beoordelen door de onafhankelijk rapporteur mr. Rein-Jan Hoekstra. Zijn eindrapportage volgt eind dit jaar. De coalitiepartijen in de Tweede Kamer dreigden de rapportage niet te willen afwachten en wensten eenvoudigweg vóór het door ons bestreden model te stemmen.

Na een hoorzitting op 9 oktober met mr. Hoekstra, waarin hij zich in zijn algemeenheid positief heeft uitgelaten over de toenemende kwaliteit van het huidige toezicht, is alsnog besloten (ook door de coalitiepartijen) dat gewacht wordt op zijn eindrapportage. Aan de minimale eisen van zorgvuldigheid lijkt door de coalitie alsnog te worden voldaan (op initiatief overigens van de oppositie). Met welke kleinigheid ben je in dit tijdsgewricht tevreden?

Professor. mr. Ernst Hirsch Ballin nam vorige week het woord: 'Laat de politieke meerderheid van gisteren over belangrijke thema's voorzichtig zijn met de politieke minderheid (van gisteren en) van vandaag. Wees waakzaam en drijf niet op de golven van vandaag.'

Dat geldt niet alleen voor de toezichtdiscussie, maar ook voor het komende debat omtrent de gefinancierde rechtshulp met de verregaande bezuinigingsvoorstellen. Ik herlas het Zwarte *Ars Aequi*-nummer *De Balie: Een leemte in de rechtshulp* (juni 1970). Na invoering van de nu gepresenteerde plannen zal over vijf jaar een vergelijkbaar *Ars Aequi*-nummer verschijnen. Wij hebben er veertig jaar over gedaan om dat te voorkomen. Ik roep op er alles aan te doen om dat wat ten behoeve van onze huidige en toekomstige cliënten die afhankelijk zijn van gefinancierde rechtshulp is opgebouwd te behouden. Dat verbetering voor hen er nu niet inzit, is in het huidig tijdsgewricht niet alleen invoelbaar maar ook aanvaardbaar. Afbraak geeft echter blijk van gebrek aan compassie en gebrek aan historisch besef.

Contante betalingen aan advocaten ingeperkt

Status Besluit college van afgevaardigden.

Inhoud Het college van afgevaardigden van de Nederlandse Orde van Advocaten heeft in september besloten dat advocaten voortaan nog maar maximaal 5.000 euro (was 15.000 euro) aan contant geld mogen ontvangen van hun cliënt. Betalingen boven 5.000 euro zijn slechts mogelijk na overleg met de deken. Dit besluit betekent wijziging van artikel 10 Verordening op de administratie en financiële integriteit (VAFI), dat een belangrijke rol speelde in de tuchtzaken die leidden tot de schrapping van Bram Moszkowicz.

In werking 1 januari 2014.

Uitbreiding gronden voorlopige hechtenis

Status Voorlopig verslag Eerste Kamer verwacht 15 oktober 2013.

Inhoud Wetsvoorstel 33 360 voegt aan het Wetboek van Strafvordering gronden voor voorlopige hechtenis toe: bij verdenking van openlijke geweldpleging, brandstichting, bedreiging, (zware) mishandeling of vernieling in de publieke ruimte of tegen personen met een publieke taak. Denk aan uitgaansgeweld, misdrijven tijdens evenementen zoals voetbalwedstrijden, concerten, dansfeesten en oudejaarsvieringen, in het openbaar vervoer, op stations, dicht bij winkels of uitgaansgelegenheden. Berechting van het misdrijf moet via snelrecht binnen zeventien dagen en vijftien uren plaatsvinden.

In werking Beoogd 1 januari 2014.

Toevoegingsvergoedingen omlaag, eigen bijdragen omhoog

Status AMvB van 10 september 2013.

Inhoud Het Besluit aanpassingen eigen bijdrage rechtzoekenden en vergoeding rechtsbijstandverleners (Stb. 19-9-2013, 345) bevat nieuwe besparingen op toevoegingen:

Voor advocaten relevante Haagse voornemens en nieuwe wetten.

Marian Verburgh

- verhoging eigen bijdragen rechtzoekenden;
- extra verhoging eigen bijdragen bij scheidings- en daaraan verwante zaken;
- opnieuw eigen bijdrage bij opvolgend deskundigenoordeel;
- opnieuw eigen bijdrage bij toestemming voor bestede extra uren;
- afschaffing anticumulatiebepaling;
- tweede verlaging van het basisbedrag, nu tot 104,85 euro;
- lagere vergoeding bij onder meer kennelijk ongegronde zaken.

In werking 1 oktober 2013.

Verhoging griffierechten met gemiddeld vijftien procent

Status Ingediend 17 september, verslag Tweede Kamer verwacht 31 oktober.

Inhoud Wetsvoorstel 33 757 verhoogt de griffierechten met gemiddeld vijftien procent. Dit ondanks eerdere kritiek uit het veld en van de Raad van State. De Raad signaleerde in zijn advies van 30 augustus 2013 onder meer dat de griffierechten in hoger beroep en cassatie met wel dertig tot honderd procent worden verhoogd.

In werking Beoogd in 2014.

Beperking vestiging Antillianen in Nederland

Status Verslag Tweede Kamer van 10 september.

Inhoud Dit initiatief-wetsvoorstel (33 325) van het Tweede Kamerlid André Bosman (VVD) beperkt de

vestiging van Nederlanders van Aruba, Curaçao en Sint Maarten in Nederland. De vestigingseisen zijn zo veel mogelijk gelijkgesteld met de voorwaarden die gelden voor EU-onderdanen.

Na het verslag van de Tweede Kamer is Bosman weer aan het woord.

In werking Beoogd in 2014.

Civielrechtelijk Bestuursverbod

Status Internetconsultatie in mei gesloten. Indiening wetsvoorstel eind dit jaar.

Inhoud Invoering in de Faillissementswet van het zogeheten civielrechtelijk bestuursverbod. Een bestuurder met een bestuursverbod mag maximaal vijf jaar geen rechtspersoon besturen. Dat moet voorkomen dat frauduleuze bestuurders na een faillissement hun activiteiten via omwegen en met nieuwe rechtspersonen voortzetten. Het is één van de op 26 november 2012 aangekondigde maatregelen om faillissementsfraude effectiever te bestrijden (Kamerstukken II 2012-13, 29 911, nr. 74). De officier van justitie of de curator kan de rechter vragen een bestuursverbod uit te spreken.

In werking Beoogd in 2015.

Verlies Nederlanderschap bij terroristische activiteiten

Status Voorontwerp sinds 30 augustus bij Adviescommissie Vreemdelingenzaken.

Inhoud Wijziging van de Rijkswet op het Nederlanderschap. Deelname aan een terroristische organisatie leidt automatisch tot verlies van het Nederlanderschap. Dit ter uitvoering van de motie-Dijkhoff (VVD) (Kamerstukken II 29 754, nr. 224). Er moet wel een onherroepelijke strafrechtelijke veroordeling zijn. Nu is verlies van rechtswege alleen mogelijk als iemand vrijwillig dienst neemt in het leger van een vijandige staat.

In werking Onbekend.

(advertentie)

In de jurisprudentie zie je onze naam steeds vaker.
En bijna altijd in relatie tot de partij die in het gelijk is gesteld.

Grant Thornton Forensic & Investigation Services B.V. is ervaren specialist in forensic accounting en forensic IT. Wij maken actief gebruik van de kennis en expertise van collega's uit ruim 120 landen van het Grant Thornton International-netwerk. Wilt u meer weten? Kijk op onze site: www.gt.nl/fis

Neem contact op met één van onze partners:

Peter Schimmel: T 020 - 547 57 57

Mark Hoekstra: T 010 - 270 51 51

E gtfis@gt.nl

Grant Thornton

An instinct for growth™

Agenda

Gerbrandydebat

Gesubsidieerde rechtsbijstand en toezicht op advocaten. Deze onderwerpen staan centraal tijdens het Gerbrandydebat van de Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA) op woensdag 13 november in Sociëteit De Witte (Plein 24 in Den Haag). Ard van der Steur (Tweede Kamerlid VVD), Jeroen Recourt (Tweede Kamerlid PvdA), Cees Korvinus (advocaat Korvinus Van Roy & Zandt Advocaten) en Peter Plasman (advocaat Plasman Advocaten) gaan met elkaar over deze onderwerpen in debat. Het debat begint om 18.30 uur en zal ruim een uur duren. De inloop is vanaf 17.30 uur en achteraf is er een borrel. Toegang is gratis. Het debat bijwonen? Stuur een mail met uw gegevens aan Alexie Rolf von den Baumen: a.rolfvondenbaumen@advocatenorde.nl.

Nacht van de Rechtsstaat

De Nederlandse Grondwet staat centraal tijdens de vierde editie van de Nacht van de Rechtsstaat op 22 november 2013 in Felix Meritis (Keizersgracht 324 in Amsterdam). In alle zalen van het Europees centrum voor kunst, cultuur en wetenschap gaan politici, wetenschappers en betrokken burgers in gesprek over de betekenis en huidige staat van de Grondwet. Is die wel klaar voor de 21ste eeuw? Het debat begint om 20.00 uur. Toegang is 10 euro. Kaarten bestellen kan op <http://www.felix.meritis.nl/nl/agenda/nacht-van-de-rechtsstaat-2013/>.

Schots avontuur

Het European Lawyers' Programme heeft plaats van 7 april 2014 t/m 27 juni 2014) in Edinburgh, Schotland. Samen met twaalf Europese advocaten volgen deelnemers aan de Universiteit van Edinburgh een negendaagse introductiecursus, met aansluitend tien weken praktijkstage. Ze lopen mee met één van de Court of Session Judges en met een Schotse advocaat. Solliciteer vóór 15 december 2013 naar één van de plaatsen. Na afloop zijn deelnemers lid van alumnivereniging European Lawyers Association met jaarlijks een buitenlands congres. Inlichtingen zijn te verkrijgen bij cornelie.arnouts@boekel.com of rammeloov@vandoorne.com.

Column

Algemeen wereltijdschrift voor juristen

Matthijs Kaaks

Er belde maandagochtend een jonge redacteur van *Mr. magazine*. Monter viel hij met de deur in huis. 'Meneer Kaaks, klopt het dat u specialist bent op het gebied van mediarecht?

Wij kregen uw naam door van diverse collega's onder wie mr. Laarmans. Zij noemden expliciet uw naam.'

'Ja ja,' haastte ik mij te zeggen. 'Dat klopt.'

'Wij begrepen dat u tot de top 10 van media-advocaten behoort.' Hij liet hier een korte pauze vallen.

Mijn hoofd vulde zich onmiddellijk met een warme gloed. Erkenning. Dus toch, dacht ik. Daarvoor hoeft u geen cursussen te geven of academische stukjes te schrijven. Als iemand van Kluwer dat zegt, dan is het niet zomaar uit de lucht gegrepen. Attent ook van mr. Laarmans.

'Nou nou, dat is wat te veel eert,' zei ik enige bescheidenheid veinzend. 'Maar ik hoor het u graag zeggen, dank. Hoe was uw naam ook alweer?'

'Bouke Boorman,' antwoordde de man. 'Van het blad *Mr.* dus.'

En hij vervolgde: 'Nu is het zo dat wij in het komende nummer van *Mr.* een katern opnemen over mediarechtsspecialisten. Daarin komt een lijst met advocaten die zich onderscheiden op dat rechtsgebied. Wij zouden u daar graag in opnemen, met foto en een korte beschrijving. Wat vindt u daarvan?'

Een zeer correcte benadering, dacht ik. Doorgaans worden die lijstjes ongevraagd

samengesteld, wat makkelijk kan leiden tot onzorgvuldigheden.

'Uitstekend,' zei ik. 'Ik heb daar natuurlijk geen bezwaar tegen.'

'Mooi,' zei Boorman. 'Dan zal ik u een voorstel toesturen.'

'Een voorstel?' vroeg ik enigszins verwonderd.

'Ik mail het u wel,' zei Boorman achtteloos, 'en dan hoor ik wel wat u ervan vindt.'

Hij bedoelt de tekst, peinsde ik, toen ik de telefoon had neergelegd.

De volgende ochtend ontving ik de aangekondigde e-mail. De inleiding luidde als volgt.

'*Mr. magazine* bereikt 27.000 advocaten en juristen. De top 500 + het mkb.'

Ik scrolde omlaag: 'Uit elke regio selecteren we enkele specialisten exclusief voor het specialistenoverzicht. De specialistenuiting full colour plus online pakket kost nu netto slechts € 550 i.p.v. € 1.550!'

Ik zie met belangstelling uit naar uw reactie, et cetera.'

Ontgoocheld staarde ik naar de offerte voor de aanschaf van een specialistenstatus. Met korting, dat wel. Toen Boorman woensdag opnieuw belde, bedankte ik vriendelijk voor het aanbod. Hij vroeg of ik dan misschien iemand kon aanbevelen. Ik heb hem meteen een lijstje gemaild. Allemaal toppers.

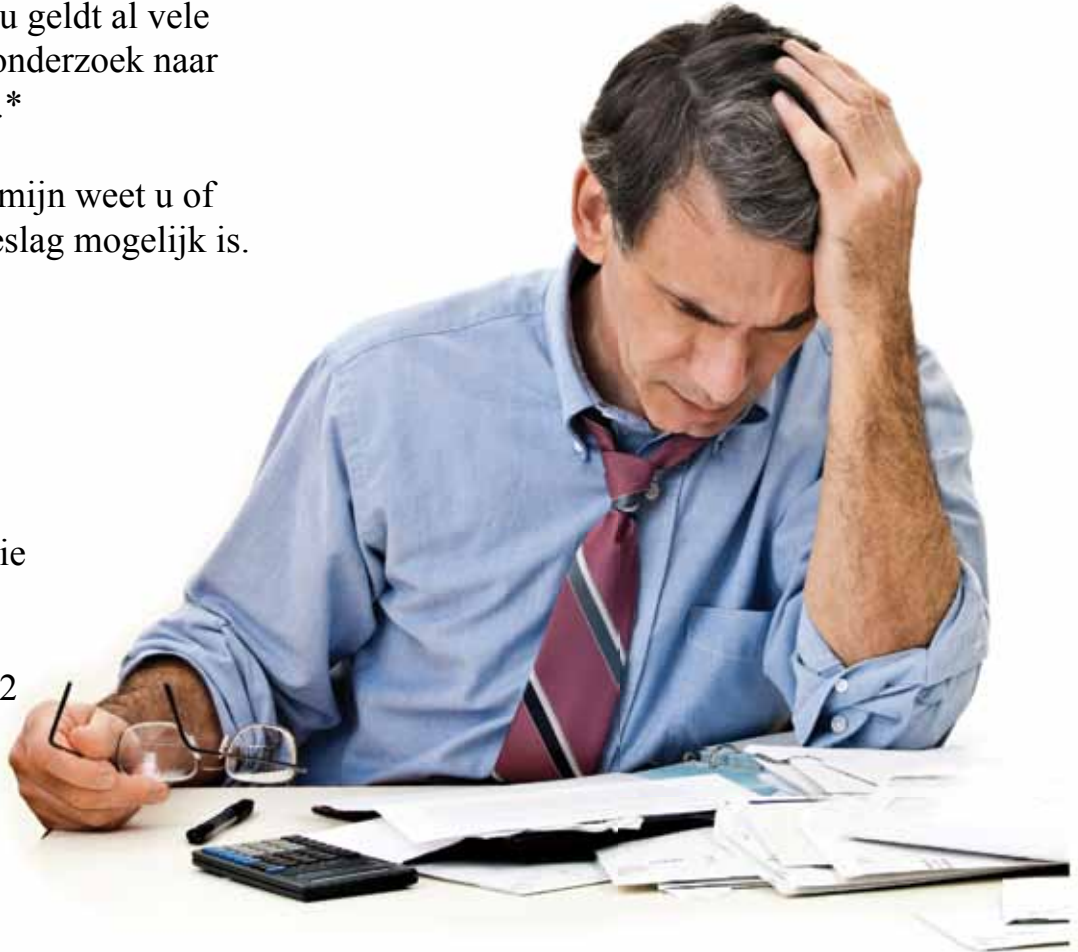
Ben vooral benieuwd wie nu die advertentieruimte heeft gekocht.

ZOU ER ÉCHT GEEN VERHAAL MOGELIJK ZIJN?

Bent u op zoek naar verhaalsmogelijkheden bij een debiteur? Dan bent u bij Regres Info BV aan het juiste adres. Ons bureau geldt al vele jaren als specialist in verhaalsonderzoek naar natuurlijke- en rechtspersonen.*

Binnen de kortst mogelijke termijn weet u of conservatoir of executoriaal beslag mogelijk is.

Vraag vrijblijvend documentatie aan en informeer naar onze (kennismakings)tarieven onder nummer: 079 - 342 72 72 of kijk op onze website.

REGRES **INFO**

* Strikt conform de Wet Bescherming Persoonsgegevens

Verhaalsrapportages - Kredietwaardigheidsrapportages - Speciale onderzoeken

Regres Info BV, Alengroen 6, Postbus 7028,
2701 AA Zoetermeer, Telefoon 079 - 3427272, Telefax 079 - 3421843,
E-mail info@regresinfo.nl, Website www.regresinfo.nl

L4L

‘Mijn hart en ziel liggen bij mijn werk als advocaat’

Iraanse mensenrechtenadvocate Nasrin Sotoudeh werd vorige maand onverwachts vrijgelaten. President Rohani loste daarmee een verkiezingsbelofte in, en won vertrouwen in het westen. 'Aandacht uit het buitenland helpt alle gevangenen in Iran.'

Tatiana Scheltema/Farid Haerinejad

Sinds haar thuiskomst is haar zoontje Mehraveh niet bij haar weg te slaan. Toen ze de gevangenis in ging was hij drie, nu is hij zes. Mehraveh is het er duidelijk niet mee eens dat zijn moeder haar aandacht verdeelt tussen hem en iemand aan de andere kant van de wereld. Met haar zachte, melodieuze stem legt ze hem uit dat ze een telefoongesprek moet voeren. ‘Holland,’ is verstaanbaar.

Haar vrijlating op 18 september, vlak voor de jaarvergadering van de Verenigde Naties, werd beschouwd als onderdeel van het charmeoffensief van president Hassan Rohani om de verhoudingen met het westen vlot te trekken en de westerse sancties, die vooral de bevolking treffen, op te heffen.

Het nieuws ging de hele wereld over. Toch is Nasrin Sotoudeh terughoudend met het geven van interviews. Dat ze het *Advocatenblad/Lawyers for Lawyers* (via Skype) wél uitgebreid te woord staat, heeft alles te maken met de onvermoeibare inzet van de Nederlandse advocaten voor haar zaak. ‘Ik ben L4L zeer dankbaar, en ik weet zeker dat alle aandacht uit het buitenland heeft geholpen om mij vrij te krijgen. Men is gevoelig voor druk van buitenaf. Aandacht vanuit het buitenland helpt niet alleen mij, maar alle gevangenen in Iran, zeker als je in de gevangenis dingen gedaan wilt krijgen.’

Advocatenblad: Zag u uw vrijlating aankomen?

Nasrin Sotoudeh: ‘Absoluut niet. Ik vertrouwde het aanvankelijk ook niet.

Foto: ANP

Nasrin Sotoudeh

Maar toen ik belde met het ministerie van Justitie vertelden ze dat ik gratie had gekregen. Opmerkelijk, want ik had er niet om gevraagd, en gratie krijg je normaliter alleen na het indienen van een schriftelijk verzoek. Ik weet ook niet wie die brief dan wel heeft geschreven. Maar het lijkt wettig – zolang ik niet opnieuw word aangeklaagd. Tot nu toe is dat niet gebeurd.’

Bij uw veroordeling hoorde u ook dat u uw beroep tien jaar niet mag uitoefenen. Is die bepaling ook herroepen?

‘Niet dat ik weet. Maar ik zal het aanvechten. Het vonnis was onwettig omdat in Iran niet de rechter, maar de Orde van Advocaten bepaalt wie mag werken als advocaat. Dus de rechter kón mij helemaal geen beroepsverbod opleggen. Het probleem is dat de rechters onder invloed staan van de regering, en dat ze advocaten wel in de gevangenis kunnen stoppen. Daarom zitten mijn collega’s Abdolfattah Soltani en Mohammad Sayfzadeh nog steeds vast. Zij zijn door de Revolutionaire rechtbank veroordeeld vanwege hun “politiek activisme”. Maar dat is onjuist omdat mensen die van poli-

tieke acties worden beschuldigd volgens artikel 168 van de Grondwet bij openbare rechtszitting moeten worden berecht. Advocaten hameren daar al jaren op, maar het gebeurt nog steeds niet.’

Handelen de Revolutionaire rechtbanken naar uw oordeel in overeenstemming met de mensenrechten?

‘Die vraag beantwoord ik liever niet. Maar ik hoop werkelijk dat meneer Rohani ook zijn andere verkiezingsbeloftes nakomt: de eerbiediging van mensenrechten, een einde aan de huisarresten en vrijlating van andere politieke gevangenen. Maar we kunnen er natuurlijk niet zomaar op vertrouwen dat meneer Rohani zijn verkiezingsbeloften nakomt. Het is aan maatschappelijke en non-gouvernementele organisaties om hem eraan te herinneren.’

Uw principiële houding maakt u een geduchte tegenstander van het Iraanse bewind; de Britse krant *the Guardian* vergeleek u al met de Birmese activiste Aung San Suu Kyi. Als u niet meer als advocaat zou mogen werken, zou u dan de politiek ingaan?

‘Mijn hart en ziel liggen bij mijn werk als advocaat, en dat werk doe ik het liefst zonder de angst voor een nieuwe arrestatie. Als ik niet meer als advocaat kan werken, is het zeker een optie. Maar ik heb nog niks besloten.’

Kijk op recht

IDFA heeft plaats van 20 november tot en met 1 december in Amsterdam. Op 11 november begint de online kaartverkoop. Het gehele programma is te zien op www.idfa.nl.

Of het nu gaat om brute gruweldaden, gewiekste fraude of dapper verzet: de grens van het recht blijft ook voor filmmakers een inspirerend thema. Op documentairefestival IDFA worden eind november geëngageerde films vertoond. Zes tips.

Olga van Ditzhuijzen

In God We Trust

(Victor Kubicek en Derek Anderson, Verenigde Staten)

Eleanor Squillari werkte 25 jaar lang als persoonlijk secretaresse voor Bernard L. Madoff: de man die in 2008 werd ontmaskerd als grootste wittenboorden-crimineel tot nu toe. In al die jaren had Squillari nooit iets gemerkt van 'Bernies' oplichtingspraktijken. Sterker nog: zelf investeerde ze ook in zijn schijnbaar lucratieve handel. Na zijn veroordeling besluit ze het heft in eigen hand te nemen. Ze richt in haar appartement een 'crisiscentrum' in en reconstrueert het ware gezicht van haar voormalige baas.

Judgement in Hungary

(Eszter Hajdú, Hongarije)

In een geruchtmakend proces staat een groep van vier neonazi's in Boedapest terecht voor racistische moorden op Roma's. In deze klassieke rechtbankfilm verklaren nabestaanden over de gruweldaden, en ontstaan pittige confrontaties met de vier verdachten. De rechtbank heeft een harde dobber aan het schiften van bewijsmateriaal en het weerspreken van beschuldigingen van partijdigheid. De zaak geeft een verontrustend beeld van het optreden van de plaatselijke autoriteiten en de verheerlijking van fascisme.

Master of the Universe

(Marc Bauder, Duitsland)

Tijdens de glorie-dagen van internationale banken in de jaren tachtig van de vorige eeuw verdiende voormalig *investment banker* Rainer Voss soms miljoenen dollars per dag – tot de luchtbel uiteenspatte. Op een leegstaande verdieping van een bank in Frankfurt vertelt de Duitser nu openhartig over het ontstaan van de financiële crisis en zijn eigen rol daarin; als de gewezen Wall Streets Gordon Gekko die terugkeert op de plaats delict. Een uniek, maar ontmoedigend inkijkje in de ongereguleerde wereld van het bankwezen.

The Life and Crimes of Doris Payne

(Matthew Pond en Kirk Marcolina, Verenigde Staten)

Ietwat 'onschuldiger' van aard is deze film over de zwarte, alleenstaande moeder Doris Payne die sinds de jaren dertig actief is als notoire juwelendief. In de tijd dat discriminatie van de zwarte bevolking aan de orde van de dag was, slaagde deze vrouw erin om keer op keer haar slachtoffers op gewiekste wijze om de tuin te leiden. Nu, als tachtigjarige, toont Payne nog altijd geen spoorje berouw en is ze haar kunstgrepen niet verleerd.

Pussy versus Putin

(Gogol's Wives Productions, Rusland)

De jonge vrouwen van de Russische protestband Pussy Riot zijn na ludieke protesten veroordeeld tot het strafdok. De arrestatie van het drietal wekt wereldwijde verontwaardiging, en wereldsterren als Madonna betuigen publiekelijk steun tijdens hun optredens. Uniek beeldmateriaal, opgenomen door nauw betrokkenen bij de groep, toont het ontstaan van de actiegroep tot en met de uiteindelijke strafzaak. Eens te meer werpt deze film een verontrustend licht op de gebrekkige staat van uitingsvrijheid binnen Poetins Rusland.

Killing Time

(Jaap van Hoewijk, Nederland)

Iedereen in het stadje Huntsville in Texas is er aan gewend: de straten rond de gevangenis worden weer eens afgezet. Het is dan ook maar voor een uurtje, tot de ter dood veroordeelde Elroy Chester in naam van de staat wordt omgebracht. De filmmakers tonen de alledaagsheid terwijl de tijd voor de veroordeelde onherroepelijk verstrijkt. Ze volgen de familie van de slachtoffers en die van de veroordeelde, de bewakers, dominees, journalisten en het handjevol demonstranten in de aanloop naar de executie.

Uren zoeken

Wordt weer uren schrijven

Digitaliseren is aan de orde van de dag. Ook binnen de rechtspraak: naar verwachting zullen in 2016 alle rechtbanken en advocatenkantoren volledig digitaal werken. De eerste stappen naar het digitaliseren van de werkomgeving zijn verrassend eenvoudig.

Pak het stap voor stap aan

Het omzetten van een analoge naar een digitale werkwijze kost tijd. Met een stappenplan kan de overstap naar digitaal werken soepel verlopen.

Stap 1: Beslis waar digitaliseren start. Bij de nieuwe dossiers?

Of worden eerst alle aanwezige dossiers gedigitaliseerd?

Stap 2: Scan documenten en maak deze direct digitaal beschikbaar.

Zo wordt iedereen geïnformeerd over binnengekomen stukken en kunnen vertrouwelijke documenten op de juiste wijze worden behandeld.

Stap 3: Zorg ervoor dat iedere werknemer een training krijgt en blijf communiceren met elkaar.

Stap 4: Zet digitaal taken uit en ga hier slim mee om: agendeer wanneer taken volbracht moeten zijn en vraag elkaar om advies.

Stap 5: Evalueer! Het geeft de mogelijkheid procedures en werkwijzen aan te scherpen. Op die manier wordt digitaal werken terugverdiend: medewerkers en cliënten zijn tevreden en prestaties gaan omhoog.

Winst op vele vlakken

Met de kennisdatabank Meesterwerk kunt u digitaal gaan werken. Dit biedt veel voordelen:

- *Werk digitaal en u werkt efficiënter.* Met één druk op de knop zijn binnen Meesterwerk tal van documenten (bijvoorbeeld dossiers, e-mails, bijlages of faxen) terug te vinden.
- *Digitale stukken zijn veel sneller op te vragen.* Onderzoek wijst namelijk uit dat een advocaat 1,5 uur per dag zoekt in en naar documenten. Deze zoektijd kunt u nu aan cliënten besteden en declarabel maken. Dit kan zo'n 45 duizend euro extra omzet per jaar opleveren.
- *Alle kennis is direct beschikbaar.* Het combineren van informatiebronnen voorkomt steeds opnieuw het wiel uitvinden.
- *Samenwerken aan een dossier verloopt makkelijker:* binnen Meesterwerk is direct inzichtelijk wie waar wanneer wat toevoegt of verwijdert. Ook kan de cliënt eventueel inzage krijgen in het dossier.
- *Procesdossiers zijn digitaal goed ingericht* - en dus in de rechtbank door advocaten op te vragen - de rechtspraak verloopt daardoor sneller.
- *Taken zijn digitaal te beheren en worden op tijd afgerond.*

Unqualified adoption will
serve to discharge the executive
directors for their management
and the supervisory directors
for their supervision thereof,
in so far as such management
is evidenced by the financial
statements

*And now in Dutch**

Het Juridisch-Economisch Lexicon

Uw instrument voor een accurate vertaling van juridische en economische teksten
Nu ook Engels-Nederlands!

Het Juridisch-Economisch Lexicon is een woordenboek voor de professional. Het is voor velen een onmisbaar instrument bij het schrijven en vertalen van teksten op juridisch, economisch en financieel gebied in goed Engels of Nederlands.

Het Juridisch-Economisch Lexicon is nu, naast de welbekende versie Nederlands-Engels, ook verkrijgbaar in de versie Engels-Nederlands. Uit de praktijk klonk al lang de roep van professionals om het complete Lexicon ook in het Engels-Nederlands te kunnen raadplegen. Met deze nieuwe online variant van het Lexicon wordt aan die vraag tegemoetgekomen.

* Vaststelling zonder voorbehoud strekt bestuurders tot decharge voor het beheer en commissarissen voor het toezicht daarop, een en ander voor zover van dat beheer uit de jaarrekening blijkt

- Online product
- Altijd actueel
- 60.000 lemmata
- Ruim 100.000 voorbeeldzinnen

Samensteller:
Aart van den End,
Gateway
Woordenboeken

Kluwer

a Wolters Kluwer business

Meer informatie of bestellen?
Ga naar www.kluwer.nl/lexicon

Fricities tussen de fracties

De Tweede Kamer behandelt op 19, 20 en 21 november de begroting van het ministerie van Veiligheid en Justitie. Justitiewoordvoerders van vijf politieke partijen waren bereid alvast hun visie geven. Waar zitten de pijnpunten?

Maarten Bakker

Foto's: ANP

‘Pijn bij de advocatuur’

Jeroen Recourt (PvdA)

Jeroen Recourt van de PvdA vindt de aangekondigde bezuiniging op de rechtsbijstand te verdedigen. ‘De maatregel zal vooral pijn doen bij de advocatuur, die minder vergoeding krijgt voor de bewerkelijke zaken. Ik zou het erger vinden als de drempel tot de rechter te hoog wordt voor rechtzoekenden.’ Recourt heeft ook gezien dat in de begroting de bezuiniging op de gesubsidieerde rechtsbijstand is opgehoogd met nog eens zes miljoen, tot 91 miljoen euro. ‘Hier gaan we nog vragen over stellen. Ik ga uit van een bezuiniging van 85 miljoen tot en met 2018.’

De aangekondigde verhoging van de griffierechten met gemiddeld vijftien procent ligt Recourt minder zwaar op de maag. ‘Deze verhoging is ook van een geheel andere orde dan het plan van het vorige kabinet voor kostendeckende griffierechten.’ De PvdA'er is er al langer voorstander van dat de hoogte van de griffierechten wordt gekoppeld aan het belang van een zaak. ‘Als er een geschil is met een miljoeneninzet, kunnen er ook meer griffierechten betaald worden.’

Recourt kondigt wel een amendement aan op het kabinetsvoorstel. Bestuursorganen zouden een hoger griffierecht moeten betalen als ze een bestuursrechtszaak verliezen. Dat leert ze om bezwaren van

burgers serieus te nemen, en geschillen niet te laten aankomen op een rechtszaak.

Het voorstel voor de zogeheten dadelijke tenuitvoerlegging van een celstraf van één jaar of meer, had voor Recourt niet per se gehoeven, maar hij heeft er wel voor getekend. ‘Een principieel punt voor mij is dat het hof altijd de voorlopige hechtenis kan schorsen.’

‘Liefde voor rechtsbedrijf spat er niet vanaf’

Gerard Schouw (D66)

D66 wil tijdens het begrotingsdebat twee hoofdthema's aan de orde stellen: de gebrekkig functionerende strafrechtketen en de toegankelijkheid van de rechtspraak die gevaar loopt. Volgens woordvoerder Gerard Schouw is de strafrechtketen duidelijk overbelast. ‘Het duurt alleen al negen maanden voordat het Openbaar Ministerie beslist of een verdachte verder wordt vervolgd. De minister moet ervoor zorgen dat de politie met goede dossiers komt, maar twintig tot dertig procent daarvan is eigenlijk onder de maat. Op het OM wordt dan nog eens een kwart bezuinigd tot 2018. Ze krijgt bovendien te maken met een opeenstapeling van prioriteiten.’

Schouw verwijt minister Ivo Opstelten ‘een gebrek aan passie’ voor het rechtsbedrijf. ‘De rechters constateerden een jaar

geleden dat er een hoop mis was. Ze steunden massaal het “Manifest van Leeuwarden”. De VVD-minister stuurde de Raad voor de rechtspraak op tournee, maar ging zelf niet met rechters praten. Daar spat de liefde voor het rechtsbedrijf niet vanaf!’

In het akkoord dat D66-voorman Alexander Pechtold sloot met de regeringscoalitie over de begroting voor 2014 is nog geen extra geld uitgetrokken voor de rechtsstaat. In de jaren daarna moet er volgens de democraten wel 0,4 miljard euro bijkomen voor dit doel. Dat aanvullende budget wil D66 inzetten om het OM te ontzien en de toegankelijkheid van de rechtspraak te garanderen. Volgens Schouw leiden de aangekondigde bezuiniging op de rechtsbijstand en de verhoging van de griffierechten ertoe dat vooral de middenklasse afhaakt. ‘Die spannen geen hoger beroep meer aan, of stappen helemaal niet meer naar de rechter. Ze kunnen het niet meer opbrengen.’

‘De rek is uit de begroting’

Peter Oskam (CDA)

‘De rek is helemaal uit de begroting van Veiligheid en Justitie’, zegt Tweede Kamerlid Peter Oskam. Zijn partij wil dat er in 2014 al veertig miljoen euro extra gereserveerd wordt ter versterking van de strafrechtketen.

Oskam is benieuwd hoe de afspraken uit het herfstakkoord, waar het CDA niet aan meedeed, uitpakken voor de begro-

ting van Veiligheid en Justitie. ‘De tbs-instelling Veldzicht mag open blijven. Goed nieuws, maar wij vragen ons af of er dan niet elders bij Justitie geld vanaf gaat.’

De bezuiniging op de rechtsbijstand is voor het CDA ook een heikel onderwerp. ‘Wat er in de brief van juli stond met de bezuiniging van 85 miljoen euro vond ik al fors. Maar als dat bedrag nog hoger uitvalt, wordt het wel heel krap.’

Vragen heeft Oskam tevens over de landelijk uitrol van de ZSM-aanpak, waarbij het OM zelf straffen oplegt. ‘Het moet niet ten koste gaan van de zorgvuldigheid. Ik heb begrepen dat er nog weleens een parketsecretaris van het OM met een zwakke zaak op een verdachte wordt afgestuurd, om hem een voorstel te doen. Als zo’n zaak voorkomt, zou het wegens gebrek aan bewijs uitdraaien op een vrijspraak.’ Oskam wil ook weten wat voor effect ZSM heeft op de rechtspraak. ‘Die blijft zitten met de ingewikkelde zaken en die kosten weer meer tijd en geld.’

Het CDA gaat niet akkoord met het voorstel voor dadelijke tenuitvoerlegging. De maatregel is volgens Oskam overbodig, want een officier van justitie kan op een terechtzitting al gevangenneming vorderen. ‘Als de rechter toch niet daartoe overgaat, is het niet aan ambtenaren van Justitie om dat alsnog te doen.’

‘Kom zelf met voorstel tot lagere tarieven’

Ard van der Steur (VVD)

‘De VVD vindt toegang tot het recht voor iedereen belangrijk’, zegt fractievoorzitter Ard van der

Steur. ‘Maar het kan geen kwaad als er een drempel wordt opgeworpen in de rechtsbijstand. Het geeft een stimulans aan de alternatieve vormen van geschillenbeslechting, zoals buurtbemiddeling of mediation. Ik wil wel dat er nog onderzoek gedaan wordt naar de effecten van de ingreep van staatssecretaris Fred Teeven.’

Ook de aangekondigde verhoging van de griffierechten stuit op weinig problemen bij de VVD. ‘Het is een fractie van de verhoging die het vorige kabinet in petto had met haar voorstel voor kostendekkende griffierechten.’ Van der Steur heeft wel bedenkingen bij de honderd procent verhoging bij sommige beroepszaken. ‘Daarvan moeten de effecten ook nog eens bekeken worden.’ Als de advocatuur zich zorgen maakt over de toegankelijkheid van de rechtspraak, zou ze volgens Van der Steur ook naar zichzelf moeten kijken. ‘Wanneer komt ze nu eens zelf met een voorstel voor de verlaging van haar tarieven?’

Van der Steur: ‘De toegankelijkheid van de rechtspraak zou er ook op vooruitgaan als de Nederlandse Orde van Advocaten meewerkt aan uitbreiding van het “no cure, no pay”-principe. Dat zou niet alleen op letselschadezaken van toepassing moeten zijn. Jammer dat de Orde dit niet verder uitrolt.’

Van der Steur vindt dat de advocatuur haar zaakjes nog steeds niet op orde heeft. De kwaliteit laat volgens hem te wensen over. ‘Ik vind echt dat advocaten zich moeten specialiseren. We zouden het van een chirurg niet accepteren als hij in een ziekenhuis kankergevallen behandelt en daarnaast ook longziekten en hartkwalen. Maar van een advocaat vinden we het goed dat hij als specialismen het strafrecht, het civiel recht, en ook nog het bestuursrecht heeft.’

De afwijzing van de Orde van het laatste toezichtvoorstel van de staatssecretaris heeft Van der Steur ‘hooglijk verbaasd’. De VVD’er verwerpt de gedachte dat er staatscontrole komt op de advocatuur. ‘De staatssecretaris wil nota bene dat de Orde zelf de leden van het nieuwe college van toezicht aanwijst. Het lijkt wel alsof de Orde zichzelf niet in staat acht om met geschikte leden te komen.’

‘Strafzaken niet buiten rechter om afraffelen’

Liesbeth van Tongeren (GroenLinks)

GroenLinks maakt zich grote zorgen over de toegankelijkheid van de rechtspraak. ‘Je zult maar als zwangere vrouw ontslagen worden vanwege je zwangerschap,’ zegt fractievoorzitter Liesbeth van Tongeren. ‘Wat heb je dan aan een wettelijk ontslagverbod, als je de toegangsprijs tot de rechtbank niet kunt betalen? Wie verzeild raakt in een bezwaarprocedure tegen het stopzetten van een uitkering, betaalt een maandinkomen aan griffierechten en advocatenkosten.’

Kamerlid Van Tongeren wil dat er kritisch wordt gekeken naar de ‘grootverbruikers’ van het recht, de organen van de Nederlandse overheid. ‘Wie het oneens is met een beslissing van een overheidsinstantie wordt vrijwel automatisch gedwongen tot het voeren van een procedure. Van overheden mag worden verwacht dat zij proberen tot een vergelijk te komen.’

GroenLinks is, net als de PvdA, voor hogere griffierechten voor overheden. ‘Ook grote bedrijven, energieleveranciers of verzekeraars, zouden verhoudingsgewijs meer kunnen betalen voor de rechtspleging’, zegt Van Tongeren.

De landelijke uitrol van ZSM in 2014 wordt zeker niet gesteund door GroenLinks. ‘Voortvarendheid valt toe te juichen, maar strafzaken mogen niet buiten de rechter om worden afgeraffeld. Iedereen heeft er recht op dat een onafhankelijke strafrechter, op basis van integer en transparant onderzoek, een oordeel velt. De verdachte en zijn advocaat moeten zich inhoudelijk en procedureel kunnen verweren. Die garanties zie ik niet in de ZSM-aanpak.’

Cassatieberoep: beperkingen aan de beperking

In een belangrijk arrest van 31 mei 2013 heeft de Hoge Raad nader uiteengezet hoe het beroep in cassatie wel – en vooral hoe niet – beperkt kan worden en welk gevolg een ontoelaatbare beperking heeft.¹ De strafadvocatuur kan met een goed beperkt cassatieberoep zijn voordeel doen.

Joost Nan²

Art. 429 Sv bepaalt dat ook tegen een gedeelte van de uitspraak beroep in cassatie kan worden ingesteld. Hetzelfde kan worden bereikt door een partiële intrekking van het beroep (volgens de regels van de artt. 453-455 Sv). Dergelijke beperkingen en intrekkingen bieden, anders dan het voor hoger beroep toepasselijke art. 407 Sv, verregaande mogelijkheden om gunstige beslissingen buiten de verdere rechtsstrijd te houden. Maar let op, niet elke beperking is toegestaan.

De Hoge Raad zet eerst de eigen jurisprudentie over dit onderwerp nog eens op een rijtje en bevestigt deze. In geval van cumulatief ten laste gelegde feiten wordt een onbeperkt ingesteld cassatieberoep sowieso niet geacht te zijn gericht tegen de feiten waarvan de verdachte integraal is vrijgesproken. Mijns inziens zou dat ook voor een variant in een alternatieve tenlastelegging moeten gelden, omdat dit een zelfstandig strafbaar verwijt betreft en de verdachte geen rechtens te respecteren belang heeft zijn pijlen te kunnen of willen richten tegen een positieve beslissing. Gaat het om één strafbaar feit dat in een primaire, subsidiaire of verdere variant ten laste is gelegd, dan kan de partiële vrijspraak voor de zwaarste variant(en) buiten het cassatieberoep worden gehouden, maar dat moet men van de Hoge Raad nog wel steeds in de

akte als bedoeld in art. 451 Sv laten opnemen (r.o. 2.2). Dat kan volgens mij ook als een strafverzwarende omstandigheid in de tenlastelegging is opgenomen, zodat impliciet meerdere varianten ten laste zijn gelegd. Te denken valt aan een basisdelict zoals diefstal, waaraan in één adem door een strafverzwarend bestanddeel als ‘door twee of meer verenigde personen’ (art. 311 lid 1 sub 4 Sr) of geweld (art. 312 lid 1 Sr) is toegevoegd. Wordt de verdachte voor de ‘kale’ diefstal veroordeeld, dan kunnen vrijspraken voor strafverzwarende onderdelen buiten het cassatieberoep worden gehouden.

Niet mogelijk is deelvrijspraken binnen één ten laste gelegd zelfstandig strafbaar verwijt veilig te stellen voor zover het rechtens niet-relevante keuzes betreft aangaande niet-relevante alternatieven (r.o. 2.3). Stel bijvoorbeeld dat aan de verdachte diefstal ‘van een of meerdere blikjes bier en een pak kauwgum (merk Sportlife)’ te Zoeterwoude wordt verweten en ‘slechts’ een veroordeling volgt voor een enkel blikje gerstenat, dan volgen de overige blikjes en de kauwgum de zaak na een geslaagd cassatieberoep en zou daarvoor alsnog een veroordeling kunnen volgen. Hetzelfde geldt bij meerdere geweldshandelingen die als één mishandeling worden vervolgd.

Nieuw

Nieuw is dat de Hoge Raad aangeeft dat een beperking ontoelaatbaar is als deze het de feitenrechter na terug- of verwijzing onmogelijk zouden kunnen maken het schema van de art. 348 en 350 Sv nog te volgen of anderszins niet naar behoren

opnieuw recht kan doen op het bestaande hoger beroep (r.o. 2.3). Als voorbeeld geeft hij aan dat als een verdachte tot straf is veroordeeld, het beroep niet beperkt kan worden tot de bewezenverklaring. De opgelegde straf zou dan bij de feitenrechter al vaststaan, terwijl deze over het feit zelf nog een bewijsbeslissing moet nemen. Bij een vrijspraak zou dat tot een onoverkomelijke tegenstrijdigheid leiden. En bij een samenstel van straffen kan het beroep niet worden beperkt tot een gedeelte van de opgelegde straffen.

De Hoge Raad oordeelt uiteindelijk over art. 429 Sv dat (r.o. 2.4):

- ‘(i) in geval van een samengestelde tenlastelegging het cassatieberoep kan worden beperkt tot de beslissingen over (cumulatieve, alternatieve en/of primaire) onderdelen van de tenlastelegging waarin een zelfstandig strafrechtelijk verwijt is omschreven, en
- (ii) het cassatieberoep kan worden beperkt tot een der in de art. 348-350 Sv genoemde beslissingen, mits de ingevolge die bepalingen daarop voortbouwende of daarmee onlosmakelijk verbonden beslissingen niet zijn uitgezonderd.’

Ik merk nog op dat het cassatieberoep ook moet kunnen worden beperkt tot de bijkomende beslissingen, zoals die op het beslag (art. 353 Sv) en de vordering van de benadeelde partij (art. 361 Sv). Gunstige bijkomende beslissingen kunnen ook *buiten* het cassatieberoep worden gehouden. In beide gevallen moeten wel de regels van de Hoge Raad in acht worden genomen. Wie bijvoorbeeld zijn pijlen wil rich-

¹ HR 31 mei 2013, LJN: CA1610.

² Joost Nan is advocaat bij Gilhuis Advocaten te Dordrecht en lid van de Vereniging van Cassatieadvocaten in Straffzaken (www.vcas.nl).

ten op de verwerping van een beroep op noodweer, kan vervolgens niet de beslissing over de toewijzing van 'slechts' een bescheiden deel van de vordering van de benadeelde partij voor dat feit uitzonderen. Die bijkomende beslissing is immers onlosmakelijk verbonden met een veroordeling van de verdachte. Een dergelijke combinatie kan leiden tot een onwerkbaar situatie tijdens een nieuwe behandeling. Zou het verweer namelijk alsnog door de feitenrechter worden gehonoreerd dan wordt de verdachte vrijgesproken of ontslagen van alle rechtsvervolgning. Door de ingestelde beperking dient hij nog wel steeds schadevergoeding te betalen aan het 'slachtoffer' omdat die beslissing door de beperking is blijven staan. Die toekenning is wettelijk echter niet mogelijk, nu art. 361 Sv daarvoor onder meer de oplegging van enige straf of maatregel vereist (dan wel toepassing van het rechterlijk pardon als bedoeld in art. 9a Sr) en in dit geval sanctionering uitblijft.

Gevolgen

Iets langer geleden leidde een ontoelaatbare beperking van het ingestelde rechtsmiddel nog wel tot de niet-ontvankelijkheid van die procespartij in het (cassatie)beroep. De Hoge Raad stelt de rechtspraktijk nog maar eens gerust en komt de procespartijen tegemoet. In geval van een ontoelaatbare beperking wordt het cassatieberoep zo mogelijk in

De Hoge Raad heeft zijn verantwoordelijkheid genomen

overeenstemming gebracht met de onderhavige regels. Lukt dat niet, dan wordt het beroep geacht te zijn ingesteld zonder die ontoelaatbare beperking (r.o. 2.6).

Hierin schuilt wel een gevaar, omdat dit voor degene die in cassatie is gegaan onverwachte en wellicht onwelkome gevolgen kan hebben. Wie meent het in cassatie nog eens onbekommerd te kunnen proberen op basis van een niet toegestane beperking, kan het deksel alsnog op de neus krijgen. Wordt de beperking ongedaan gemaakt, dan wordt de rechtsstrijd voortgezet zonder die beperking en kan een nieuwe beslissing op dat punt ook slechter uitpakken. Er bestaat geen rechtsregel die het de verwijzingsrechter verbiedt een voor de partij die cassatie heeft ingesteld nadeligere beslissing te nemen. In het laatste voorbeeld uit de vorige paragraaf zal de Hoge Raad de zaak dus zonder de beperking ten aanzien van de vordering van de benadeelde partij in behandeling nemen en komt deze

na een eventuele terug- of verwijzing weer geheel aan de orde. Dan kan ook een hoger bedrag worden toegewezen. Reformatio in peius dus!

Conclusie

Ik kom tot twee vuistregels. De eerste is dat het cassatieberoep kan worden beperkt tot elk opzichzelfstaand strafbaar feit (lees: in de strafwet opgenomen verwijt) en de beslissingen daaromtrent. De tweede vuistregel is dat een beperking met betrekking tot de vragen van art. 348 en art. 350 Sv is toegelaten zolang de daarin opgenomen keten niet verder wordt onderbroken. Anders gezegd, het cassatieberoep moet dan in elk geval zijn gericht tegen één van die acht beslissingen en noodzakelijkerwijs tegen alle daaropvolgende beslissingen op die vragen. Alleen de beslissingen die aan de beslissing a quo voorafgaan, kunnen worden uitgezonderd van het cassatieberoep. Wie dus bijvoorbeeld de beslissing van het hof over de ontvankelijkheid van het Openbaar Ministerie in cassatie wil aanvechten, moet vervolgens de vragen meenemen omtrent de schorsing van de vervolging (de resterende vraag van art. 348 Sv) en omtrent de bewezenverklaring, de strafbaarheid van het feit, de strafbaarheid van de verdachte en de op te leggen straf of maatregel (de vragen van art. 350 Sv). Die keten van beslissingen kan dan niet nog eens onderbroken worden. <<

(advertenties)

TOGA
atelier
S c h o u t

Kwaliteit met oog voor detail

www.toga-atelierschout.nl
info@toga-atelierschout.nl

Industrieweg 51
3044 AS Rotterdam
Tel.: 010 245 07 66
di t/m vr 9:00 - 17:30

Tripels advocaten
sedert 1868

Op korte termijn zoeken wij voor ons kantoor een

**ADVOCAAT-MEDEWERKER OF
VERGEVORDERD ADVOCAAT-STAGIAIRE (M/V)**

voor de personen- en familierechtpraktijk

Sollicitaties, voorzien van een cv, kunt u richten aan:

Tripels Advocaten
mr. Georges J.J.A. van Zeijl,
Postbus 1960, 6201 BZ Maastricht
vanzeijl@tripels.nl / 043 350 61 12
www.tripels.nl

Sollicitaties worden uiteraard vertrouwelijk behandeld.

Voor je het weet...

**Korting
tot € 580,-
op het gehele
najaars-
aanbod***

Voordelig uw laatste PO-punten halen?

PO pakket:

10 punten: voor € 815,- Bespaar € 145,-
15 punten: voor € 1.150,- Bespaar € 290,-
20 punten: voor € 1.445,- Bespaar € 480,-

De voordeligste keuze wanneer u dit jaar nog één of meerdere PO-cursussen wilt volgen.

PO+ pakket:

10 punten: voor € 980,- Bespaar € 175,-
15 punten: voor € 1.385,- Bespaar € 350,-
20 punten: voor € 1.735,- Bespaar € 580,-

De voordeligste keuze wanneer u naast een PO-cursus ook een training of een van onze exclusieve leertrajecten wilt volgen.

OSR.NL/PO MET RECHT MEER WAARDE

*Start 1 oktober 2013, op = op

Justitie verdeelt en heerst

Bezuinigingsplannen op gefinancierde rechtsbijstand zijn drastischer dan ooit, maar advocaten betwijfelen of er nog massaal protest komt. Dreigt een gebrek aan solidariteit?

Tatiana Scheltema
Illustratie: Matthijs Sluiter

Je kunt veel zeggen over staatssecretaris van Veiligheid en Justitie Fred Teeven (VVD). Maar op zijn agendamanagement, vooral bij de invoering van maatregelen die de advocatuur raken, valt weinig aan te merken. Terwijl advocaten zich warmliepen voor de komende bezuinigingsronde werd op 1 oktober het 'Besluit aanpassingen eigen bijdrage en vergoeding rechtsbijstandverleners' min of meer geruisloos ingevoerd.

Door de uitgekende timing werd mogelijk protest vakkundig gesmoord. 'Het was heel handig van Teeven en Opstelten om deze AMvB bijna per direct in te voeren,' zegt Hanneke Moons, familierechtadvocate in Ede. 'Tien dagen nadat de Raad voor Rechtsbijstand het bericht rondstuurde, en ik er dus van hoorde, werd de maatregel van kracht. Dat geeft mij het gevoel: er is toch niets meer aan te doen.'

De 1 oktober-maatregelen (die al door Rutte-I werden bedacht) zijn behoorlijk ingrijpend: haast een verdubbeling van de eigen bijdrage voor de laagste inkomens, extra verhoging voor mensen die willen scheiden, verlaging van de advocatenvergoeding voor extra bewerkelijke zaken, afschaffing van de anticumulatieregeling, nieuwe eigen bijdrage voor een tweede deskundigenoordeel en bij toekenning van extra uren, verlaging van het tarief per punt. Plus: een driekwart lagere vergoeding bij een kennelijke afdoening van een zaak.

Het protest bleef beperkt tot een paar verbolgen reacties van advocaten uit de getroffen rechtsgebieden. Vreemdelingenadvocaat Marq Wijngaarden stuurde op 25 september een ingezonden brief naar *NRC Handelsblad*, die overigens niet werd geplaatst. De staatssecretaris miskent het feit dat een kennelijke afdoening niet

per se betekent dat de zaak eenvoudig of het beroep zinloos was, schreef Wijngaarden. 'Gevolg van deze bezuinigingen is dat wij voor asielzoekers en voor andere vreemdelingen die van gesubsidieerde rechtshulp afhankelijk zijn, niet meer in hoger beroep kunnen gaan. Wij kunnen ons dat als kantoor niet permitteren.'

Ook Moons klom in de pen. Ze begon een LinkedIn-discussie onder de kop: 'Schandalige verhoging van de eigen bijdrage.' De eerste die reageerde was Patrick Bobeck, advocaat in Haarlem. Bobeck vindt de verhoogde eigen bijdrage allesbehalve schandalig. 'Voor drie keer 193 euro kunt u procederen tot en met de Hoge Raad. Dat is bijna voor niks,' schrijft hij. Van de afschaffing van de anticumulatieregeling ligt hij ook niet wakker. 'Die zou je juist moeten verdubbelen! Kleine ondernemers en mensen die net boven de toevoegingsgrens zitten betalen zich helemaal blauw, terwijl werknemers op toevoeging de ene na de andere procedure aanspannen tegen de werkgever, niet willen schikken en maar dóórgaan want er is geen enkele reden om níét te procederen.'

Schouders ophalen

Dat de commerciële advocatuur de schouders ophaalt voor de financiële sores van toegevoegde advocaten, dan wel de subsidiesoos vanuit een zekere mate van broodnijd observeert, is weinig verrassend. Maar ook binnen de geleerden lijkt gelatenheid de overhand te nemen. Tegen het plan van Teeven om de vergoeding in extra bewerkelijke zaken met een derde te verlagen, van 107 naar 70 euro per uur, fulmineerden vooral strafrechtadvocaten. Met die maatregel wordt de strafadvocatuur dan ook het hardst getroffen want een groot deel van de extra uren – ruim veertig procent – komt daar terecht. 'Die kosten zijn de laatste jaren enorm opgelopen, dus de gedachte is dat daar veel valt te

halen,' zegt Hein Vogel, strafadvocaat en voorzitter van de Vereniging Sociale Advocatuur Nederland (VSAN). 'Alleen zorgt niet de advocaat, maar Justitie zelf voor feitelijke en juridische complexiteit, omdat ze steeds vaker enorme dozen dossiers aflevert.'

Voorheen, toen bij de Directie Rechtsbijstand nog oud-rechtswinkeliers werkten, werd er volgens de Rotterdamse vreemdelingenadvocaat en oud-rechtswinkelier Julien Luscuere door het ministerie vrij voorzichtig gemanoeuvreed bij bezuinigingen. 'Men koos voor generieke maatregelen waarmee de hele groep met een paar procent werd getroffen. Ook de verhogingen waren generiek. Nu is er de dossierbenadering. Ze pakken er steeds een onderwerp uit, bijvoorbeeld straf, of vreemdelingen, of extra uren-zaken. En dan zie je dat andere advocaten, bijvoorbeeld in het verbintenissenrecht, familie-recht of arbeidsrecht, zich stilhouden.'

Er wordt door het ministerie een verdeel- en heerstactiek gevolgd, denkt Luscuere, en dat is zorgelijk. 'De Orde zit ook in een lastige positie, want naast de bezuinigingen speelt ook het toezicht-dossier. En ik heb sterk de indruk dat daar de focus en aandacht van de Orde liggen. Het is ook ingewikkeld, want je wilt beide niet: geen bezuinigingen, en geen staatstoezicht. Maar het staatstoezicht gaat over alle advocaten, ook de commerciële. En misschien moet er uitgeruild worden, en gaat de onafhankelijkheid van de advocatuur ten koste van de gefinancierde rechtsbijstand. Dat zou treurig zijn, want het zijn twee kanten van dezelfde medaille.'

Toch zit de Orde van Advocaten bepaald niet stil. Recht is een recht, zei de algemeen deken op het jaarcongres van de Orde in september. Begin februari liet de Orde weten 'geschrokken' te zijn van de plannen. Een maand later werd www.rechtsbijstandjuistnu.nl gelanceerd. Ook

lukte het om bij het Algemeen Overleg op 14 maart de publieke tribune vol te krijgen met advocaten. Door te lobbyen bij de PvdA hoeft er minder dan de oorspronkelijke honderd miljoen te worden bezuinigd. Toch slaan acties, vergeleken met vorige campagnes, minder aan. Geen uit prominente advocaten samengesteld Comité Red de Rechtshulp, geen paginagrote advertentie in landelijke dagbladen (betaald door de grote kantoren) en het logo van de website, zo blijkt uit Google image search op 23 oktober, is door één kantoor overgenomen en het staat overigens ook niet op de homepage van de Orde zelf.

Helemaal stil houden de familieadvocaten zich ook niet. Begin maart, toen de omvang van de bezuinigingsplannen bekend werd, publiceerde de Vereniging van Familierechtadvocaten Scheidingsmediators (vFAS) een persbericht met daarin de alarmerende mededeling dat 82 pro-

cent van de familierechtadvocaten stopt met het verlenen van gesubsidieerde rechtsbijstand als de plannen worden doorgevoerd. 'Het ministerie voert op dit moment gesprekken met alle betrokken partijen,' vertelt vFAS-voorzitter Rob van Coolwijk. Ook de vFAS praat mee en voert een eigen lobby achter de schermen.

'Samen staan we sterk. Dus we moeten ons niet tegen elkaar laten uitspelen,' zegt Bernard de Leest, oud-wetswinke- lier en tegenwoordig portefeuillehouder Toegang tot het recht in de Algemene Raad van de Orde. 'Gebrek aan solidariteit is niet goed voor de advocatuur, terwijl de behoefte aan goede rechtshulp alleen maar toeneemt.' De Leest ziet het dagelijks in zijn sociale zekerheidsrecht- praktijk. Door de verschuiving van straf- naar bestuursrecht (de Wet aanscherping handhaving die geldt bij alle sociale zekerheidswetten) kunnen bestuurs- organen zoals het UWV tegenwoordig

enorme boetes opleggen. Maar omdat diezelfde bestuursorganen hun systemen vaak niet op orde hebben, worden soms onterecht enorme boetes opgelegd, waartegen mensen wel móéten procederen.' Van de plannen van Teeven vindt De Leest het idee van een poortwachter overigens zo gek nog niet. 'Zelf ben ik een voorstander van *peer review*, professionals beoordelen elkaars dossiers dan inhoudelijk en geven elkaar feedback. Dat geeft een kwaliteitsimpuls en zorgt er tevens voor dat kantoren hun zaken goed op orde hebben.'

Huurrechtadvocaat Harmen Meijerink, tevens portefeuillehouder gefinancierde rechtsbijstand bij de Amsterdamse Orde, zou naar een systeem willen waarin je ook *knowhow* eist over het toevoegsysteem zélf. 'Laat maar zien dat je weet waaróm het er is. De toegang mag dus wel wat strenger, van de zeventuizend hou je er dan misschien drieduizend over. Bij vreemdelingen, asiel, straf en psychiatrische patiënten gelden nu al kwaliteitseisen, dat zou je voor het hele systeem moeten doen. Dan krijg je echt specialisten die weten hoe ze deze doelgroep moeten bedienen.'

Heeft de sociale advocatuur überhaupt nog een toekomst? En wie gaat daarvoor vechten? De VSAN heeft aangekondigd een kort geding tegen Teeven te zullen voeren mocht hij de plannen in de huidige vorm doorzetten. Op 31 oktober houdt de Commissie van Veiligheid en Justitie een hoorzitting over de gefinancierde rechtshulp en de vFAS roept haar leden op in groten getale naar de hoorzitting en het algemene overleg op 14 november te komen.

Ter voorbereiding op de hoorzitting van 31 oktober stelde de Orde een *position paper* op, met casussen die aantonen hoe desastreus bezuinigingen uitpakken. Of het helpt? Meijerink: 'Men is moedeloos. Als de overheid de gefinancierde rechtshulp op rechtsgebieden als huur- en consumentenrecht onmogelijk maakt, ontstaat weer een leemte in de rechtshulp. Moet die dan pro Deo worden opgelost, door kapitaalkrachtige kantoren die het "erbij doen" net als vroeger? Dat systeem werkte juist niet.' <<

Op komst: digitale revolutie

Als PLEIT2013, de kennisdag over ICT voor de juridische praktijk, één ding duidelijk maakte, dan is het wel dat ook de advocatuur door de digitale revolutie drastisch gaat veranderen. En dat geldt met name voor advocaten die denken dat het wel los zal lopen.

Mark Maathuis

Fotografie: Peter Kos/DejaVu Fotografie

Zo'n 350 partners, ICT-verantwoordelijken en zelfstandig specialisten uit de advocatuur, het notariaat en de deurwaarderij trokken dinsdag 8 oktober naar De Fabrique in Maarssen om deel te nemen aan het symposium PLEIT. Daar werden zij getrakteerd op een mix van inspirerende vergezichten, praktische sessies en de soms stroperige realiteit van vandaag.

Een trend die ook voor juridische professionals grote gevolgen zal hebben, aldus spreker Raimo van der Klein, is dat het bedrijfsleven meer zijn eigen apps zal gaan ontwikkelen. 'Zo komen de apps die jij als werkgever goed vindt op de mobiele telefoons van al je werknemers terecht.' Van der Klein houdt zich al zo'n veertien jaar bezig met mobiel internet en is de man achter Layar, een app waarmee men informatie over de omgeving kan krijgen door die met een mobieltje te scannen. Maar ondanks de miljoenen keren dat deze dienst gedownload werd, heeft die volgens Van der Klein de langste tijd gehad. 'Het kernthema is de waardecreatie van media door het toevoegen van context. Als je op de Dam in Amsterdam staat en je wilt weten waar je in de buurt wat kunt eten, dan maakt het nogal wat uit of het elf uur

's ochtends of 's avonds is. En of het lekker weer is of regent en of je haast hebt of alle tijd.' Wat volgens Van der Klein het dagelijkse bestaan ook op de kop zal zetten, is de komst van de zogenoemde 'wearables'. De bekendste hiervan zijn de *Google glasses* waarmee nu al in ziekenhuizen geëxperimenteerd wordt en de *smart watch* van Samsung waarmee de gebruiker ook kan bellen en fotograferen, maar wat te denken van de diensten van iBeacons, een vorm van contactloze communicatie die bijvoorbeeld bezoekers al bij de voordeur van kantoor een bericht stuurt? Of de *headset* van Emotiv, een soort buitenboordbeugel die op gedachten reageert? 'Ik weet niet of jullie het aankunnen,' aldus Van der Klein, 'maar de toekomst wordt nog veel gekker.'

'Irrational rejectionism'

Dichter bij huis voor advocaten was het verhaal van Richard Susskind, auteur van onder andere *Tomorrow's Lawyers*. Maar ook zijn boodschap was helder: cliënten veranderen, technologie verandert, juridische vraagstukken veranderen en de omvang van dataproductie verandert; en wie dat niet onder ogen wil of kan zien, maakt zich schuldig aan 'irrational rejectionism', aldus Susskind. 'Als ik mensen vraag die Twitter onzin vinden, wat het eigenlijk is en wat je ermee kunt, dan hebben ze geen

idee. Dat is zo kinderachtig. Aan een klein kind dat zegt niet van olijven te houden, vragen we toch ook eerst: "Heb je ze ooit geproefd?" Los daarvan, zo'n houding is niet aan cliënten te verkopen. Er zijn nieuwe technologieën en die probeer je niet uit als advocaat? Als dokters dat doen, dan pikken we dat toch ook niet?'

Maar met het vervangen van oude systemen door digitale technieken is de beroepsgroep er nog niet. 'Er zijn fundamentele veranderingen vereist. We moeten er achter komen hoe we meer juridische diensten tegen lagere kosten kunnen aanbieden.' En deze 'more for less challenge' behelst meer dan kostenreductie en harder werken alleen. 'Geciviliseerder is het zoeken naar samenwerkingsverbanden. Cliënten verwachten dat die geboden worden als het nodig is en zijn dan zelfs bereid met concurrenten samen te werken.' Als voorbeeld wijst Susskind op het recente nieuws dat de investeringsbanken JPMorgan, Barclays, Goldman Sachs en Credit Suisse een deel van hun cliënteninformatie gezamenlijk gaan *outsourcen* om zo hun *compliance costs* terug te dringen.

Een andere 'game changer', aldus Susskind, is de invloed van 'Big Data' op advocatenwerk. 'In 2020 zal de *processing power* van de gemiddelde computer net zo snel zijn als het menselijk brein. In 2050 verwerkt

Raimo van der Klein

Hans Schuurman

Richard Susskind

Luisteren naar de toekomst in de grote zaal in De Fabrique.

één computer informatie sneller dan het gezamenlijke brein van de gehele mensheid. Dit vermogen gaat de manier waarop advocaten hun documenten opstellen wezenlijk veranderen. En wat te denken van het doen van onderzoek? Het is dan volgens Susskind ook niet onwaarschijnlijk dat burgers in de toekomst hun probleem aan een computer voorleggen die hen vervolgens een advies geeft.

Dat de juridische dienstensector in Nederland nog lang niet zo ver is, bleek wel uit de presentatie *Digitalisering van de rechterlijke macht* van Ronald van den Hoogen en Tanja Dompeling. Tot hilariteit van de zaal begon eerstgenoemde, werkzaam bij het ministerie van Veiligheid en Justitie, zijn verhaal met het tonen van een persbericht dat eind september op de site van de Rechtspraak stond: 'De technische problemen met de faxverbinding waardoor bij locatie Almelo sinds afgelopen donderdag geen in- en uitgaand faxverkeer mogelijk was, zijn opgelost. Al het inkomende en uitgaande faxverkeer werkt weer naar behoren.' Ondanks die anno 2013 verplicht archaïsche manier van communiceren met de gerechten is de Nederlandse rechtspraak binnen Europa voorloper op gebied van het aanbieden van digitale diensten, aldus Van den Hoogen.

'Dat komt omdat onder andere door de vele mogelijkheden tot het gebruik van videoconferenties.'

Dompeling, werkzaam bij de Rechtspraak, behandelde in vogelvlucht het programma Kwaliteit en Innovatie (KEI) dat ervoor moet zorgen dat in 2018 'de gehele procedure, van begin tot eind digitaal verloopt. Dat doen we deels omdat we vaak van advocatenkantoren horen dat ze alleen nog maar een fax hebben omdat dat nodig is om met de rechtspraak te communiceren. Maar we doen het zeker ook voor de rechtzoekenden. Die kan straks via zijn DigiD vierentwintig uur per dag een zaak indienen, op de hoogte gehouden worden via de berichtennotificatie en via een zittingsprikker datavoorkuren aangeven.'

Dikke stapels

Tijdens de vraag-en-antwoordronde en ook na afloop was van de aanvankelijke hilariteit bij sommige aanwezigen weinig meer te merken. 'Volgend jaar zaken indienen bij de e-kantonrechter? Dat zeggen ze al jaren,' aldus een deurwaarder. Of de berichtennotificatie wel via e-mail zou gaan verlopen, wilde een advocaat weten. En DigiID, was dat eigenlijk alweer veilig, wilde een kantoordirecteur weten.

Alle toekomstvisies ten spijt, hoe advocaten vandaag de dag al middels technologie meer met minder kunnen doen, bleek onder meer tijdens de presentatie van Hans Schuurman. In zijn bijdrage *Effectief investeren in 'de nieuwe realiteit'* ging de financieel expert in op 'slimme manieren' om verspilling binnen kantoor inzichtelijk te maken. 'Uren zijn duur. Teken de werkzaamheden eens uit en zet in groene blokken waar de cliënt om vraagt en in rode waar hij niet om vraagt. Gebruik daarvoor ook de informatie uit de rapportagetools in het urensysteem. Blijkt dat mensen veel tijd kwijt zijn met bepaalde dingen opzoeken, investeer dan in een kennismanagementsysteem. Dat gaat veel sneller dan zelf dikke stapels doorwerken. Denk ook aan projectmanagement, want wat is een advocatendossier anders dan een project? Ik ken kantoren waar men routinematige zaken in standaardstukjes ophakt en die vervolgens in matrixen onderbrengt. Zo worden activiteiten inzichtelijker en kan het proces efficiënter en dus goedkoper worden aangeboden. En dat is in een tijd waarin de winstgevendheid van advocatenkantoren niet langer een gegeven is geen overbodige luxe,' zegt Schuurman, 'dus zorg dat de apparatuur voor jou werkt in plaats van andersom.' <<

Bart Joosen

Geboren in 1963 in Breda

- 1987 Universitair docent Universiteit Tilburg
- 1989-1992 Bedrijfsjurist Philips Electronics
- 1992-2002 Advocaat/legal counsel bij achtereenvolgens Andersen legal, PWC, Steins Bisschop Meijburg en Co
- 2002-2006 Partner Faasen & Partners
- 2005-2011 Partner DLA Piper
- 2011-2012 Partner FMLA Financial Markets Lawyers
- 2012-heden Of counsel CMS Amsterdam
- 2013-heden Hoogleraar prudentieel toezichtrecht, Centrum voor Financieel recht, faculteit Rechtsgeleerdheid Universiteit van Amsterdam

Joosen publiceert regelmatig in Nederlandse en buitenlandse vaktijdschriften over het prudentieel toezicht, waaronder Basel II & III en de Europese CRD-regelgeving.

‘Banken willen alleen nog maar ervaren advocaten’

Bart Joosen werkt en doceert op het snijvlak van recht en financiën, als hoogleraar prudentieel toezichtrecht aan de Universiteit van Amsterdam en als advocaat ‘Financial Services’ bij CMS Derks Star Busmann. Sinds de kredietcrisis ziet hij de aandacht voor zijn vakgebied groeien. Medeverantwoordelijk voor die crisis zijn advocaten volgens Joosen niet, maar de crisis heeft wel gevolgen voor de opleiding van nieuwe generaties financieel-juridisch specialisten. ‘Het opleidingsmodel van kantoren moet op de schop.’

Erik Jan Bolsius
Fotograaf: Chris van Houts

Bart Joosen merkt aan de aantallen studenten dat zijn vakgebied in de lift zit. Financieel recht aan de Universiteit van Amsterdam (UvA) telde bij de start vier jaar geleden aan de UvA dertig studenten. Dit jaar zijn het er honderd-twintig. Joosen is dan ook hard bezig zijn hoorcolleges uit te breiden.

Prudentieel toezicht is al lang niet meer het domein van gespecialiseerde accountants, meent hij. ‘Het gaat over vragen als de soliditeit van een bank, het effect van het falen van een bank, het systeemrisico, maar ook de macro-economische kant krijgt veel aandacht. Er zit al veel economisch onderzoek in dit vakgebied, maar je ziet tegelijkertijd een juridisering in dit vak. Die gaat gelijk op met een trend in de samenleving.’ Delen advocaten volgens hem nu ook in de verantwoordelijkheid voor het ontstaan van de crisis en zit er volgens de hoogleraar na de crisis nog wel toekomst in het financieel recht?

Advocatenblad: Ook voor de crisis was u al intensief bezig met recht en financieel toezicht. Wat trok u daarin aan?

Bart Joosen: ‘Vanaf mijn eerste functie in de praktijk, eind jaren tachtig als bedrijfsjurist bij Philips, had ik intensief te maken met de financiële sector en met de voorlopers van de regels rond

‘Voor het omvallen van een bank bestond echt geen draaiboek’

financieel toezicht. Dat bestond toen nog weinig. De leerstoel die ik nu bekleed aan de UvA is ook de eerste in zijn soort, het vak prudentieel toezichtrecht bestond helemaal niet. Bij Philips werkte ik veel in de financiële markten: herfinancieringen, de beurs, andere juridische vragen die raakten aan de financieringskant van de onderneming. Wat mij er nog altijd aan boeit, is de multidisciplinaire kant ervan. Je hebt te maken met fiscalisten, accountants, bedrijfsjuristen. De vraag is steeds hoe je als jurist mee kunt werken aan een totaaloplossing en hoe je dus over de grenzen van je eigen vakgebied heen kunt kijken. Je moet affiniteit hebben met economische vraagstukken, een balans kunnen lezen en weten wat er in een jaarrekening staat. Een beetje begrip van econometrie en wiskunde is essentieel.’

Na uw overstap naar de advocatuur adviseerde u jarenlang financiële instellingen. Heeft de impact van een failliete bank u verrast?

‘Ja, niemand had verwacht dat het faillissement van Lehman Brothers zulke grote effecten zou hebben. Vergeet niet dat de financiële crisis bijzondere problemen met zich meebracht. Dit stond allemaal niet in de boeken. Voor het omvallen van een bank bestond echt geen draaiboek. Nu weten we hoeveel impact het heeft als zoiets gebeurt bij een wereldwijd opererende bank. Alle Nederlandse banken hadden zaken via Lehman lopen. Bij de crisis werd plotseling de vraag relevant hoe banken gefinancierd worden. In de financiële sector kwamen veel discussies over de afdwingbaarheid van contracten. En als zaken onder hoogspanning komen te staan, schuiven de juristen aan tafel.’

Voelt u zich als advocaat van financiële instellingen aangesproken voor de uitwassen die hebben geleid tot de crisis?

‘Nee, en dat is ook niet aan de orde. Een jurist moet weten wat de grenzen van zijn vak zijn. Je moet nooit op de stoel van de ondernemer gaan zitten. Een goede advocaat is het verlengstuk van zijn cliënt. De advocaat past afstand. Als je dat uit het oog verliest, oefen je je vak niet goed uit. Wat je je ook moet realiseren: soms is voor de banken niet te overzien hoe de dingen naderhand gaan spoken als je een nieuw product hebt gelanceerd. Achteraf hebben toezichthouders en politiek kritiek, maar er wordt op het moment van marktintroductie van een nieuw product echt wel nagedacht. De banken moesten

met leuke dingen voor de mensen komen, en dat pakte soms anders uit. Natuurlijk moet je wel wijzen op de risico's, maar de cliënt neemt uiteindelijk een beslissing. Het zou een gruwelijke overschatting zijn van je mogelijkheden als je denkt dat het anders is.'

Toch waren juristen ook betrokken bij het vastleggen van complexe financiële producten, zoals securitisaties. Die hebben voor veel ellende gezorgd.

'De Nederlandse advocatuur heeft zich in het algemeen buitengewoon professioneel gedragen in haar dienstverlening aan de banken. Ze levert een hoge kwaliteit en draagt op een duidelijke manier bij aan behoorlijk risicomanagement. Er zijn wel een paar stekeligheden geweest en ook hier heeft een enkele bank het niet gered. Maar de echte cowboys in de financiële sector kwamen allemaal uit het buitenland en zijn ook weer weg. De rotte appels zijn er wel uitgefilterd. Je moet overigens een duidelijk onderscheid maken tussen wat er in Europa gebeurd is en de situatie in de Verenigde Staten. De risico's die de Amerikaanse banken hebben genomen waren echt heel groot. Europese banken zijn aanzienlijk voorzichtiger geweest.

Het voorbeeld van de securitisaties gaat niet op, want de Nederlandse securitisaties presteren het allerbest in de wereld. Daar heeft de Nederlandse advocatuur nu juist een heel goede bijdrage aan geleverd. Zo'n securitisatie werkt volgens het principe van een gouden ketting, alle schakels moeten bijdragen aan het sterke geheel. Een belangrijke schakel is de complexe juridische documentatie, die vaak bestaat uit vele tientallen ordners. Onze juristen leveren goed werk om te zorgen dat dat allemaal tot in de details klopt. Misschien is het beste bewijs voor de kwaliteit die Nederland hierin levert, dat een van de eerste publieke securitisaties die weer werd uitgebracht na het wereldwijde stilvallen van de markt, hier vandaan kwam. In het strafrecht kijken advocaten nog weleens kritisch naar elkaar, maar in dit vak is daar wei-

'Ik krijg krommen tenen als ik zie dat kleinere kantoren financiële dienstverlening er wel bij doen'

nig reden toe. De financiële markt-jurist werkt natuurlijk ook altijd in opdracht van topjuristen die bij de onderneming in dienst zijn, dat zorgt ook wel voor enig reinigend vermogen.'

De bank die het niet redde is de DSB, heeft u dat van dichtbij zien gebeuren?

'Ja, dat is de enige Nederlandse bank die over de kop is gegaan. Dat was een nieuwkomer die op een erg niet-conventionele manier te werk ging. Ik heb ze zelf nooit geadviseerd, maar er weleens lesgegeven. Ze wilden het echt zelf doen. Hun CEO had moeite om te luisteren naar goede adviezen. Die vielen als zaad op de rot-sige bodem. Van een dergelijk geval kunnen alle andere banken leren dat ook de juridische discipline goed georganiseerd moet worden.'

Welk effect heeft de bankencrisis op de dienstverlening door de advocatuur aan banken?

'Er werkten voor de crisis grote teams voor de financiële markten, maar cliënten willen sindsdien alleen nog maar worden geadviseerd door ervaren advocaten, dus die teams zijn een stuk kleiner nu. Vanuit de onzekerheid die er heerst, willen financiële instellingen alleen nog advies op het allerhoogste niveau. Dat verandert voorlopig niet. Daarom moet het opleidingsmodel van kantoren op de schop, want minder ervaren medewerkers kunnen geen declarabele uren meer schrijven op cliënten. Dit specialisme zit vooral bij de grote kantoren, die kunnen zo'n dure opleiding betalen. En dat is overigens maar goed ook, want ik krijg krommen tenen als ik zie dat kleinere kantoren de financiële dienstverlening er wel bij doen. Daarvoor ontbreken de infrastructuur en

het kennismangement. Je laat een hersenchirurg toch ook geen gynaecologische ingreep doen?'

Wat moet er veranderen in de opleiding voor advocaten die voor de financiële sector willen werken?

'Nu het in de financiële praktijken van de advocatenkantoren lastig is geworden om mensen op te leiden, zouden universiteiten er meer aan moeten doen. Ik wil er als hoogleraar aan bijdragen de opleidingen nog verder te verbeteren. Daarnaast moet dit aspect in de nieuwe inrichting van de beroepsopleiding worden meegenomen. Het nieuwe model is nog niet bedacht, niet in Nederland, noch in het buitenland. Je ziet dat er in Londen veel jonge juristen ontslagen zijn. Zij konden ook geen uren meer schrijven op klanten uit de financiële markten. Deze verloren generatie wordt nu in een ander soort praktijken opgeleid, waar nog wel genoeg te doen is voor ze, zoals de insolventie-, ondernemings-, en arbeidsrechtpraktijk. Nederlandse kantoren kunnen ook nadenken over uitwisseling binnen kantoor, tussen de verschillende secties. Het meester-gezelmodel waarin een stagiaire in drie jaar wordt opgeleid is veel te kort. Het is volstrekt onverantwoord om na drie jaar in het diepe gegooid te worden in de financiële sector. Een superspecialist heeft zeker vijf tot zes jaar nodig om erin te groeien.'

In hoeverre moeten studenten ook zelf investeren in hun toekomst als expert financieel recht?

Studenten kunnen er zelf niet zo vrijblijvend mee omgaan. Wat mij betreft investeren ze een deel van de opleiding zelf. Spaar ervoor, in plaats van je geld uit te geven aan een jaartje buitenland. Vergelijk het met een piloot of de arts die zijn coschappen loopt. Zij investeren ook in hun carrière door de eerste jaren praktijkervaring op te doen voor eigen rekening, om daarna pas een betaalde baan te krijgen. Zo zou een stage van een advocaat bijvoorbeeld kunnen bestaan uit een twee- tot driejarige periode voor reke-

ning van de stagiaire en aansluitend zo'n zelfde periode voor rekening van het kantoor. Met name voor superspecialismen geeft dat de benodigde tijd om diepgang in de opleiding te ontwikkelen. In het buitenland zie je dat wel vaker. Bijvoorbeeld een Belgische advocaat, die heeft een langere opleiding aan de universiteit en betaalt de eerste twee jaar praktijkopleiding ook nog zelf.'

Welk advies geeft u advocaten die zich in financieel recht willen specialiseren?

'Toch aan de slag gaan bij een groot kantoor, want daar zijn nog wel kansen. Doordat het toezicht steeds meer vanuit Europa plaatsvindt, kunnen ze ook een

'Het stoort me dat advocaten altijd zo romantisch doen over hoe hard ze werken'

internationale carrière overwegen. Als je goed thuis bent in het European Single Rulebook, de regels rondom gemeenschappelijk Europees toezicht, kun je overal aan de slag. We spreken elkaars taal in Europa. Al vind ik dat er nog wel wat te verbeteren valt. Waarom brengen uitgevers niet alle vakliteratuur in het Engels uit, inclusief het commentaar op

de wetgeving? In mijn vakgebied, het Financieel Recht, is Engels inmiddels echt de voertaal.

Ik zou als advocaat zeker ook eens een rol als bedrijfsjurist overwegen. Bij de grote multinationals zijn er gespecialiseerde functies die niet onderdoen voor het niveau van de advocatuur. Ik ben zelf opgeleid door een bedrijfsjurist, Guido Dierick bij Philips. Die liet als doorgewinterd bedrijfsjurist advocaten alle hoeken van de kamer zien. Ik weet dat advocaten soms wat neerbuigend doen over bedrijfsjuristen, maar dat is echt onterecht. Het stoort me dat advocaten altijd zo romantisch doen over hoe hard ze werken. Ik heb nergens zo hard gewerkt als in mijn tijd bij Philips.'

Homo advocatus politicus

Vanaf 30 november viert Nederland het tweehonderdjarig bestaan van het Koninkrijk en het huidige politieke stelsel. In tweehonderd jaar nationale politiek blijkt geen enkele beroepsgroep zo dominant als de advocatuur. Een kwart van alle ministers heeft een verleden als advocaat. De advocaat-politicus in cijfers.

Peter Louwerse
Infographics: Dimitry de Bruin

Inhuldiging Koning Willem II in De Nieuwe Kerk in Amsterdam (1840). In de tweede helft van de negentiende eeuw nam het aantal advocaat-politici fors toe.

Vraag iemand hoeveel notarissen hij kent in de politiek, en het blijft lang stil. Artsen in de politiek? Een paar misschien. Dan advocaten. Als er één beroepsgroep goed vertegenwoordigd is in de Nederlandse politieke arena, is het de advocatuur. Van VVD'er Frits Korthals Altes tot PvdA'er Eberhard van der Laan, van de liberaal Johan Rudolf Thorbecke tot CDA'er Dries van Agt: (ex-)advocaten hebben door de eeuwen heen een groot stempel gedrukt op onze politieke besluitvorming.

Ons huidige parlementaire stelsel dateert van 1813. Uit de cijfers van het Parlementair Documentatie Centrum (PDC) in Den Haag blijkt dat advocaten de laatste tweehonderd jaar zwaar oververtegenwoordigd zijn in het landsbestuur. Maar liefst 25 procent van alle ministers sinds 1813 is afkomstig uit de balie. Dit terwijl slechts een op de duizend Nederlanders advocaat is. Ook in het parlement waren (ex-)advocaten ruim vertegenwoordigd, ze omvatten een vijfde van alle Eerste en Tweede Kamerleden.

Een verklaring? Parlementair historicus Bert van den Braak van het PDC zegt dat de rechtenstudie de bestuurlijke opleiding bij uitstek was in de Republiek der Verenigde Nederlanden (de voorloper van het huidige Koninkrijk) en lang daarna. 'Veel juristen begonnen hun loopbaan als advocaat, om vervolgens rechter of ambtenaar/bestuurder te worden. Ook de politieke besluitvorming in de negentiende eeuw had een sterk juridische inslag. Daarvoor waren juristen in het algemeen en advocaten in het bijzonder goed toegerust. Advocaten waren bijvoorbeeld getraind om een pleidooi te houden en dat is voor functies waarbij veel gedebatteerd wordt uiteraard een pre. De advocatuur is een logische leerschool voor politieke functies.'

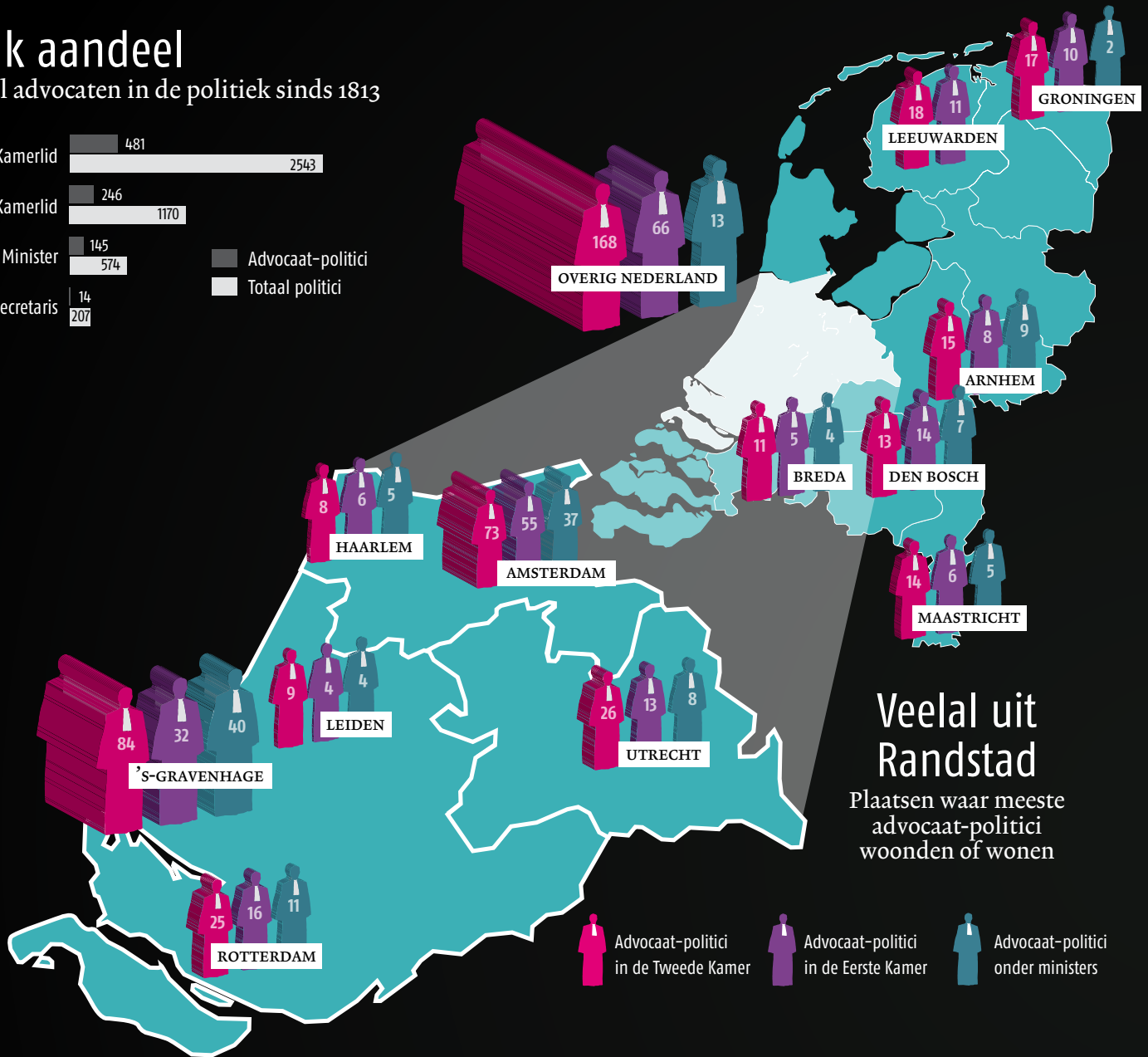
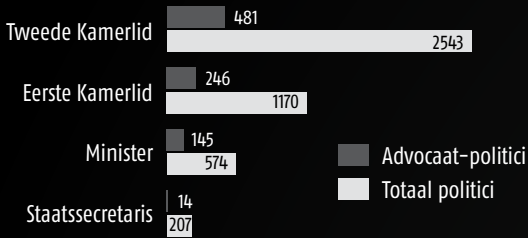
Rechterflank

De Nederlandse advocaat blijkt zich thuis te voelen op de rechterflank in de politiek. De advocaat is vooral liberaal, confessioneel en (vóór 1848) koningsgezind en conservatief dan wel ultraconservatief. Zo'n tachtig procent van de advocaten behoort tot één van deze stromingen.

De sociaaldemocratische advocaten scoren slechts vijf procent (senatoren), twee procent (Tweede Kamer) en vier procent (ministers). 'De sociaaldemocraten kwa-

Flink aandeel

Aantal advocaten in de politiek sinds 1813

Veelal uit Randstad
 Plaatsen waar meeste advocaat-politici woonden of wonen

men pas aan het slot van de negentiende eeuw in de Tweede Kamer, en in de Eerste Kamer zelfs pas in 1913,' zegt Van den Braak. Ze hebben dus veel minder Kamerleden kunnen afvaardigen en dus ook minder advocaten. In de twintigste eeuw rukten de sociaal geëngageerde advocaten op. Van den Braak noemt de sociaaldemocraat Pieter Jelles Troelstra, en de SP'er Jan de Wit. Ook advocaten van christelijken huize streden voor sociale rechtvaardigheid. Pieter Sjoerds Gerbrandy van de Anti-Revolutionaire Partij stond bijvoorbeeld bekend als 'rode' advocaat.

Dat diezelfde Gerbrandy in 1940 premier werd, moet vooral als toeval wor-

den beschouwd, zegt Van den Braak. 'In normale omstandigheden – in vrede – zou dat waarschijnlijk nooit zijn gebeurd.' Van Agt was de laatste van de zestien (ex-)advocaten, die het tot premier schopten. In de jaren zestig van de vorige eeuw maakten economen een opmars, en die ging deels ten koste van juristen. Het ligt volgens Van den Braak nu meer voor hand dat een politicus met financieel-economische expertise premier wordt. Joop den Uyl (PvdA), Ruud Lubbers (CDA) en Wim Kok (PvdA) zijn daar voorbeelden van. Vergelijk dat eens met de negentiende eeuw toen de ene na de andere advocaat de ministerraad voorzat. Overigens geldt

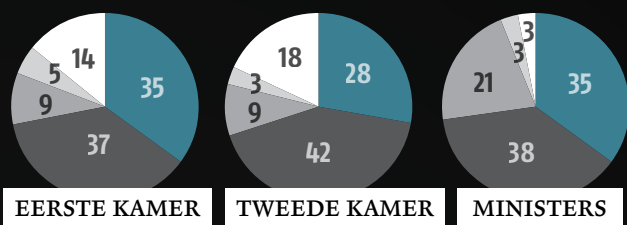
volgens Van den Braak wel dat de factor advocatuur in een politieke loopbaan niet bij iedereen even sterk meespeelde. Van den Braak: 'Bij Thorbecke, Cort van der Linden, Gerbrandy en Van Agt is het hoogleraarschap van meer betekenis. Voor de liberale premier Kappeyne van de Coppello was de advocatuur juist wel een belangrijke factor.'

Boerenkees

Uit de cijfers van het PDC blijkt dat de advocaten in de tweede helft van de negentiende eeuw hun *finest hour* kenden in de Nederlandse politiek. Van alle advocaat-politici waren de meesten actief in deze periode: bij de ministers 40 pro-

Thuis bij rechts

Politieke kleur advocaat-politici in procenten

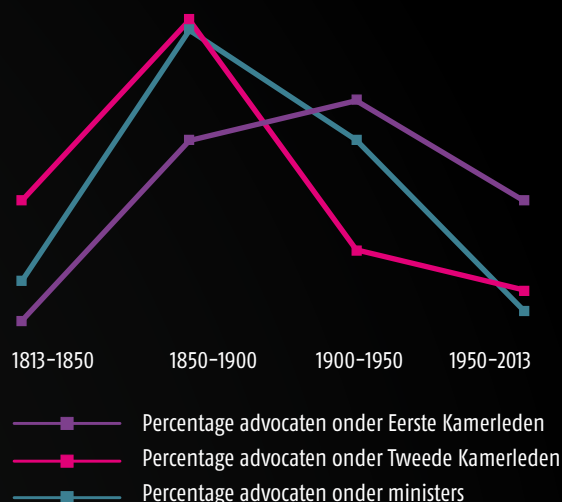

Indeling

- Confessionelen:** Algemeene Bond, Rooms-Katholieken, conservatief-katholieken, conservatief-protestanten, RKSP, RKVP, Onafh. C.H., antirevolutionairen, Bahlmannianen, Schaepmannianen, CHU, KVP, ARP, CDA.
- Liberalen:** Liberale Unie, liberalen, Club Pyttersen, conservatief-liberalen, Vrijheidsbond, Thorbeckianen, Kappeynianen, Vrijheidsbond, VDB, VVD.
- Conservatieven:** ultra-conservatieven vóór 1848, conservatieven, regeringsgezinden ten tijde van Willem II.
- Sociaaldemocraten:** SDAP, PvdA.
- Overigen:** CPN/GroenLinks, D66, PW, Liberaal/Katholiek, LPF, DS'70, Boerenpartij, NBTMP, SP.

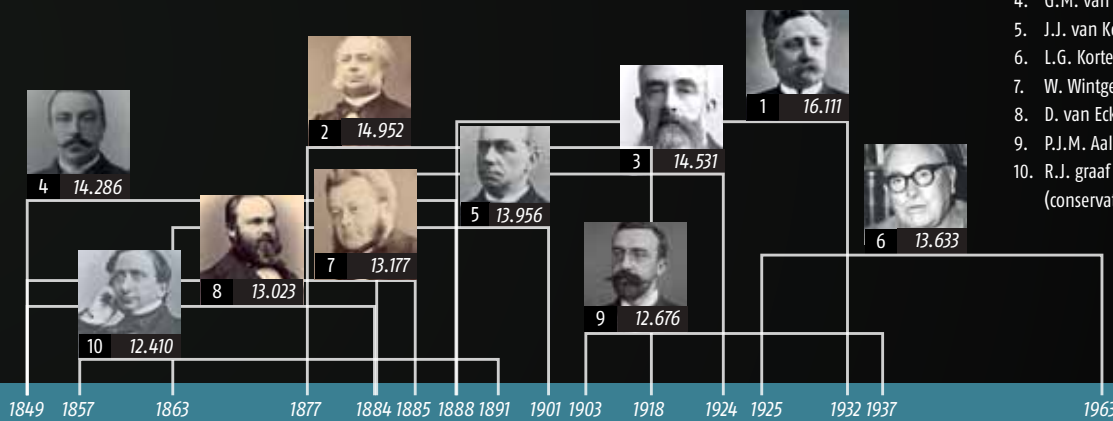
Piek voorbij

Aandeel advocaten onder politici

Nestors van het parlement

Welke advocaat-politici zaten het langst in de Tweede Kamer?

- Th. Heemskerk (antirevolutionair) 1888-1932
- W.H. de Beaufort (liberaal) 1877-1918
- M.J.C.M. Kolkman (katholiek) 1884-1924
- G.M. van der Linden (liberaal) 1849-1888
- J.J. van Kerkwijk (liberaal) 1863-1901
- L.G. Kortenhorst (katholiek) 1925-1963
- W. Wintgens (conservatief) 1849-1885
- D. van Eck (liberaal) 1849-1884
- P.J.M. Aalberse (katholiek) 1903-1937
- R.J. graaf Schimmelpenninck van Nijenhuis (conservatief) 1857-1891

cent, onder de Tweede Kamerleden zelfs 42 procent. Van den Braak: 'Na 1897 was er sprake van een verdere democratisering, waardoor er bijvoorbeeld meer onderwijzers, lagere ambtenaren, vakbondsbestuurders en onderofficieren onder de afgevaardigden waren te vinden. Daardoor nam het aandeel advocaten af.'

Het aantal Tweede Kamerleden met een verleden in de advocatuur komt momenteel op niet meer dan zeven: Foort van Oosten en Ard van der Steur van de VVD, Jan de Wit van de SP, Lilian Helder van de PVV, Kees Verhoeven van D66 en Mona Keijzer en Madeleine van Toorenburg van het CDA. Overigens was de laatste advocaat-stagiaire. Het aantal

ex-advocaten in de Eerste Kamer komt op acht. Staatssecretaris van Financiën Frans Weekers (VVD) is de enige voormalige advocaat in het kabinet.

Waren advocaten ook succesvolle politici? Aan het aantal dienstjaren valt dit volgens Van den Braak niet af te meten. 'Bij de combinatie advocaat-politicus is de lengte van de loopbaan niet zo relevant. Veel meer kun je zeggen dat advocaten vaak voor velen herkenbare politici waren.' Hij noemt VVD-Kamerlid van 1956 tot 1984 Cees Berkhouwer die reclame maakte voor melk en bekendstond als boerenkees. Maar tot de advocaat-politici van naam behoorden volgens hem ook Aart Geurtsen en Frits Korthals

Altes (VVD), Leonardus Kortenhorst, Karel van Rijckevorsel en Theo van Schaik (KVP), George Cammelbeeck, Jaap Burger en Edward Brongersma (SDAP en PvdA), Anneke Goudsmit (D66) en Hans van den Broek en Vincent van der Burg (CDA).

De cijfers leren dat vooral de grote steden in het westen veel advocaten hebben geleverd aan 'Den Haag'. Logisch, volgens Van den Braak, daar wonen de meeste mensen. 'Bovendien hangt de grootste-delijke dominantie deels samen met het overwicht van de liberalen in de steden,' zegt Van den Braak. 'Misschien speelt ook mee dat handelsbelangen eerder in grote steden zijn te vinden en dat grotere advocatenkantoren zich daar vestigden.'

Bron portretten: 1. Stadsarchief Amsterdam; 2. Fotoarchief Eerste Kamer; 3. Gemeentearchief Den Haag; 4. Collectie-Van Eck (Nationaal Archief); 5. Onze Afgevaardigden; 6. Beeldbank Nationaal Archief; 7. Collectie-Van Eck (Nationaal Archief); 8. Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie; 9. Fotoarchief Spaarnestad; 10. Collectie-Van Eck (Nationaal Archief)

Typisch Teeven

Een keiharde aanpak van criminaliteit, streng toezicht op de advocatuur en flinke bezuinigingen op de rechtsstaat. Zijn plannen maken staatssecretaris van Veiligheid en Justitie Fred Teeven onderhand tot de meest gevreesde man door advocaten. Wat drijft de voormalige officier van justitie die furore maakte als straatvechter?

Kim van Keken

Vlak na zijn aantreden als staatssecretaris van Veiligheid en Justitie in 2010 maakte Fred Teeven (55) een toer langs de gevangnissen van Nederland. Daar kwam hij 'oude bekenden' tegen, 'zware jongens' uit zijn vorige leven als officier van justitie. Soms riepen ze: 'Door jou zit ik hier!' Daarop liep de bewindsman op ze af en vroeg ze om 'iets aardiger te doen'.

Het is Teeven ten voeten uit. Niet op zijn mondje gevallen, niet bang en behept met een lichtelijke neiging tot provoceren. De boevenvanger die beleidsmaker werd, bestiert samen met Ivo Opstelten sinds 2010 het ministerie van Veiligheid en Justitie. En de twee VVD'ers voeren sinds hun aantreden een onverbidelijke law-and-order-agenda uit. In duidelijke, no-nonsensetaal bepleiten ze een harde aanpak van alle soorten criminaliteit. Voor nuance is weinig ruimte. Repressie is het motto.

Hun aanpak resulteerde de afgelopen drie jaar in een stortvloed aan ideeën en plannen. Een inbreker mag je gewoon slaan als je jezelf terecht verdedigt, vindt de staatssecretaris. Plegers van ernstige gewelds- en zedenmisdrijven kunnen levenslang onder toezicht komen. Er komt adolescentenstrafrecht. Er moet toezicht op de advocatuur komen. Illegaliteit wordt strafbaar. Gedetineerden moeten straks een eigen bijdrage betalen. Het is slechts een kleine greep.

Zijn plannen worden door de advocatuur opgevat als een rechtstreekse aanval op alles waar advocaten voor staan. 'Het wordt allemaal niet begrepen binnen de advocatuur', zegt Jan Leliveld, tot 1 november lid van de Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten. 'De invoering van overheidstoezicht op

de advocatuur staat niet in het regeerakkoord, hij bespaart er niets mee en het is een onacceptabele inmenging in de advocatuur en de vertrouwelijke relatie tussen cliënten en advocaten.'

Boze tongen beweren dat de oud-officier van justitie zijn gram probeert te halen. Maar Leliveld heeft geen idee wat de motivatie van Teeven is. 'Het is me een raadsel waarom hij hier zo principieel aan vasthoudt en waarom hij deze strijd zo graag met de beroepsgroep aan wil gaan.'

Gerard Spong:
**'Teeven is
een markante
doorzetter'**

Het is de vraag of Teeven persoonlijk zoveel opheeft met extra en extern toezicht op de advocatuur. De wens lijkt toch vooral te passen in de maatschappelijke trend om overheidstoezicht als wondermiddel in te zetten tegen problemen in de zorg, het onderwijs, de bankensector en straks dus mogelijk ook de advocatuur.

Zeker is wel dat Teeven graag controle houdt, ook waar het advocaten betreft. Meten is weten per slot van rekening. Met de rode pen, waarmee bewindspersonen van justitie sinds 1807 schrijven, tekent hij de grote lijnen van zijn beleid, maar intussen houdt hij ook de kleine lijnen scherp en nauwlettend in de gaten. De staatssecretaris toont zich een geboren micromanager die bijvoorbeeld geen incident wil missen met een tbs'er of vreemdeling (sinds 2012 ook in zijn takenpakket).

Teeven weet als geen ander dat je zo een spoeddebat aan je broek hebt. Als Kamerlid riep hij zijn voorganger Nebahat Albayrak (PvdA) zelf geregeld op het matje wegens een incident met een tbs'er. Het debat over Dolmatov – de Russische asielzoeker die onterecht in vreemdelingendetentie zat en zelfmoord pleegde – was een belangrijke les voor Teeven. Bijna was hij staatssecretaris af na een motie van wantrouwen. Als er nu weer een vreemdeling in het nieuws komt, pakt de staatssecretaris meteen de telefoon en belt naar de oppositie. 'Met Fred', zegt ie dan. 'Ik heb het tot op de bodem uitgezocht en het klopt niet.'

Intimiderend

'Hij wil altijd winnen', zegt Tweede Kamerlid Gerard Schouw (D66). 'En hij wil alles weten, hij zit overal bovenop.' Er ontgaat hem, althans die indruk wekt hij graag, niets. Het is soms tot op het benauwende af, ervoer SP-Kamerlid Sharon Gesthuizen. Ze kreeg in vertrouwen een brief van personeel dat zich zorgen maakte over de veiligheid in een gevangenis waar er op een afdeling werd bezuinigd. Ze belde naar een paar contacten in de sector. En toen nam Teeven haar even apart na een debat in het parlement. 'Hij vertelde me dat hij alles weet wat er gebeurt in het gevangeniswezen. Zo van: ik weet waar jij mee bezig bent. Dat was eigenlijk best intimiderend bedoeld, geloof ik. Niet dat ik me daar iets van aantrek, maar het is wel typisch Teeven.'

De staatssecretaris houdt ervan om de regie te houden, maar tegelijkertijd vindt hij het niet fijn om zelf op zijn vingers te worden gekeken. Waar zijn voorgangers op justitie een advies even een week of twee op zich lieten inwerken, legt Teeven deze dikwijls al binnen een dag naast zich

Foto: Werry Crone / HH

Congres Leefbaar Nederland kiest Teeven als lijsttrekker.

neer en gaat er in de media met gestrekte been in. Neem de kritiek van de Raad van State op plannen voor de enkelband. Teeven trok zich er niets van aan en ging door met zijn plannen.

Ook kreeg de staatssecretaris het meer dan eens aan de stok met de Nationale ombudsman, Alex Brenninkmeijer. Een voorbeeld was diens kritische rapport vorig jaar over de behandeling van slachtoffers door politie en justitie. 'Het rapport staat vol open deuren en geeft een eenzijdig beeld', zei Teeven in *De Telegraaf*. Kinderombudsman Marc Dullaert op zijn beurt was verbijsterd toen Teeven diens conclusies over het asielbeleid begin september in een rechte beweging aan de kant schoof. Volgens de kindermobudsman moeten vierduizend aanvragen van asielkinderen opnieuw worden bekeken. Maar Teeven stelde dat zijn diensten zorgvuldig handelen en dat nieuwe controles niet nodig zijn. Punt.

Strafpleiter Gerard Spong noemt de wijze waarop de staatssecretaris handelt zeer herkenbaar. 'Teeven is een markante doorzetter die de juridische nuance niet erg hoog in het vaandel heeft staan.' De advocaat prijst hem voor zijn doorzettingsvermogen. 'Hij is niet van de valse achterkamertjes en recht voor zijn raap. Hij gaat tot het gaatje en dat vind ik op zich geen slechte eigenschap voor een officier van justitie. Maar met het proces tegen de Hakkelaar was het wel een dubbeltje op zijn kant.' De strafpleiter stond eind jaren negentig van de vorige eeuw tegenover hem tijdens de zogenoemde Octopus-zaak. Daarin werd drugsbaron Johan V. (alias de Hakkelaar) veroordeeld

Foto's: ANP

Als officier van justitie met Koos Plooi in zaak tegen Willem Holleeder.

WD juicht na bekendmaking verkiezingsuitslag in 2010.

Fredrik Teeven

Geboren op 5 augustus 1958 in Haarlem

1977-1980 Controleursopleiding
Rijksbelasting, Utrecht

1980-1990 Fiscaal rechercheur bij de FIOD

1987-1990 Avondstudie Nederlands
en Notarieel Recht, Vrije
Universiteit

1990-1993 Teamleider douanerecherche
bij de FIOD

1993-2002 Officier van justitie bij het
parket Amsterdam, onder meer
belast met oorlogsmisdrijven

1999-2001 Avondstudie public
management, Universiteit van
Twente

2002-2003 Lijsttrekker, Kamerlid voor
Leefbaar Nederland

2003-2006 Officier van justitie, landelijk
parket

2006-2010 Kamerlid voor de VVD

2010-heden Staatssecretaris van Veiligheid
en Justitie

Fred Teeven woont samen en heeft twee
volwassen kinderen.

tot vijfenhalf jaar cel. Spong stond des-
tijds medeverdachte Koos R. bij.

Teeven introduceerde tijdens dat proces de methode 'boeven vang je met boeven'. De officier van justitie sloot een deal met Ad Karman, 'de chef laden en lossen van de Hakkelaar'. Hij werd kroongetuige tegen Johan V. en hoefde in ruil daarvoor niet te brommen. De Hoge Raad stelde dat 'het wettelijke systeem in de kern was geraakt' door de deal. Het pleit was al beslecht, het werken met kroongetui-

gen is anno 2013 een niet weg te denken middel dat het Openbaar Ministerie (OM) hanteert.

Slechte ogen

Het was niet bepaald vanzelfsprekend dat scholier Fredrik het zou schoppen tot staatssecretaris. Het enig kind van een Haarlemse meubelmaker en later bankbiljettencontroleur bij de firma Joh. Enschedé blonk niet uit. Het stille jongetje dat opgroeide in de volkse Haarlemse rozenbuurt en zeven jaar over de havo deed, droomde van een carrière als luchtverkeersleider. Maar wegens zijn slechte ogen moest hij die droom vaarwel zeggen.

Teeven meldde zich bij de Belastingdienst: werken daar betekende een goed salaris en voldoende opleidingsmogelijkheden. Hij kwam in een klasje met Henk Kamp, nu minister van Economische Zaken voor de VVD. Teeven werkte van 1980 tot 1990 als fiscaal rechercheur bij de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD) en werd later teamleider van de douanerecherche van dezelfde dienst in Rotterdam en Haarlem.

Wegens die rol moest hij zich begin jaren negentig verantwoorden voor de parlementaire enquêtecommissie opsporingsmethoden (het onderzoek naar de IRT-affaire). Hij zei tijdens de verhoren niets te weten van doorgelaten drugs-transporten. Maar hij memoreerde wel dat hij dacht dat het gebruik van kroongetuigen effectief zou kunnen zijn. Niet veel later zou hij dat zelf in de praktijk brengen. In 1993 werd hij na een avondstudie rechten van tweeënhalf jaar aan de Vrije Universiteit in Amsterdam officier van justitie in Amsterdam en ontroppte

hij zich als een *crimefighter* die onorthodoxe middelen niet schuwte. Zo besloot hij in 1998 te onderhandelen met crimineel Mink K., maar zette daarover niets op papier.

Johan de Wijkerslooth, voorzitter van het college van procureurs-generaal, moest niets hebben van de onconventionele methodes om te vervolgen. Hij had het niet op met 'straatvechters' als Teeven. De twee kwamen meerdere malen met elkaar in aanvaring. Teeven zocht uiteindelijk zelf 'de luwte' op en ging zich als teamleider op het Amsterdamse parket met 'de gewone misdaad' bezighouden in het stadsdeel Amsterdam-Zuidoost, tot zijn verrassende overstap.

Fred Teeven ging in maart 2002 de politiek in, met de ondankbare taak om de charismatische lijsttrekker Pim Fortuyn van Leefbaar Nederland op te volgen. Het campagne voeren viel hem zichtbaar zwaar. Hij verloor zeven kilo in een paar weken tijd en haalde nauwelijks twee zetels binnen. Ook in zijn nieuwe roeping toonde hij zich een vechter. Tijdens de algemene beschouwingen in 2002 hengelde hij met zijn minifractie extra geld binnen voor de politiek.

In 2003 kwam de politieke doodsteek van Emile Ratelband. De tsjakka-geroe werd door de leefbaren naar voren geschoven in de hoop op een eclatant succes. Teeven koos eieren voor zijn geld en keerde terug naar het Openbaar Ministerie. Hij kreeg de opdracht om oorlogsmisdadigers te vervolgen. Dat werd in justitiële kringen gezien als een demotie – maar al snel behaalde hij grote succes. 'Hij sprong erin en liet niet meer los', zegt advocaat Liesbeth Zegveld. Ze trok-

ken samen op in de zaak tegen Frans van Anraat – die tot vijftien jaar cel werd veroordeeld wegens het leveren van grondstoffen voor chemische wapens aan de Iraakse dictator Saddam Hoessein. Teeven was de internationale misdadaanstrijder, Zegveld kwam op voor de belangen van de slachtoffers van het Iraakse regime.

Zegveld: ‘Teeven schuwde onconventionele maatregelen niet. Hij wilde de slachtoffers een belangrijke rol geven in het proces.’ En dus belde hij rond en regelde hij bezoeken aan Iran. Op eigen houtje. ‘Daar was Buitenlandse Zaken niet blij mee’, zegt Zegveld. ‘Fred heeft niets met hiërarchie. Hij belde me laatst nog vanuit zijn dienstauto om me te feliciteren met de civiele Van Anraat-zaak. Hij is heel benaderbaar. Hij komt uit het veld, heeft met zijn poten in de modder gestaan. Hij wil winnen en windt er geen doekjes om.’ In die zin ziet ze geen verschil tussen de officier van justitie en de politicus.

Comeback

In 2006 volgde opnieuw een opmerkelijke stap, net toen hij zijn ultieme comeback als misdadaanstrijder beleefde als officier van justitie in het Holleeder-proces. Het nieuws werd bekend toen hij ‘ergens ter wereld’ op een vliegveld stond vanwege ‘een spannende zaak’. Teeven zou terugkeren in de politiek, dit keer voor de VVD. Zijn oude vriend van het FIOD-klasje, Henk Kamp, had hem gevraagd op de kandidatenlijst te komen. Teeven kreeg een topplek: nummer 6 – een garantie voor een plekje in het parlement.

Teeven bleek een hard werkend en loyaal Kamerlid. Hij was fan van Rita Verdonk, maar ging niet met haar mee toen ze door VVD-leider Mark Rutte in september 2007 uit de fractie werd gezet. Hij vond dat ze niet netjes was behandeld, maar berustte wel in haar vertrek. Zijn loyaliteit werd beloond toen de VVD tijdens de verkiezingen van 2010 de grootste werd. Fred Teeven werd staatssecretaris

Liesbeth Zegveld: ‘Teeven wil winnen en windt er geen doekjes om’

in het kabinet-Rutte I, het VVD-/CDA-kabinet met gedoger PVV. Daar maakte hij zich in VVD-kringen al snel populair met een reeks aan plannen om ‘het land veiliger te maken’.

Veel moeilijker heeft Teeven het in het nieuwe kabinet van Rutte waar het CDA en de PVV zijn ingeruild voor de PvdA. De staatssecretaris heeft er het hoofdpijndossier asielzoekers bij gekregen en moet fors bezuinigen op de gevangenen. De VVD’er, fel gekant tegen welk pardon dan ook, moet het kinderpardon uitvoeren. ‘Maar een deal is een deal’, zegt PvdA-Kamerlid Jeroen Recourt. ‘Hij voert het voorstel uit, al doet hij dat niet enthousiast. Hij moet namens de VVD de rechterflank bedienen. Ik bewaak het linkse geluid.’

‘Teeven vertegenwoordigt de partij prima,’ zegt VVD-prominent Hans van Baalen die straks als lijsttrekker voor de Europese Verkiezingen de boer op gaat. ‘Hij wil winnen, is geen salonjurist en staat voor de gewone man. Bij Fred is *what you see is what you get*. Hij zegt gewoon wat ie vindt, maar blijft wel loyaal aan het kabinet. Hij vindt de bezuinigingen op de gevangenen vervelend, maar voert ze wel uit.’ Zo verdedigt de man die faliekant tegen huisarrest was (‘dan zitten criminelen thuis voor de televisie met een biertje in de hand’), nu de enkelband. Het tekent de koppige staatssecretaris die ook koste wat kost toezicht op de advocatuur wil invoeren. Liefst snel. Hij wil niet wachten tot oud-informateur en oud-staatsraad Rein Jan Hoekstra in december

zijn onderzoek naar het dekenaal toezicht heeft afgerond.

Gerard Spong noemt Teeven als staatssecretaris ‘een olifant in een porseleinkast of zoals de Belgen dat zeggen: als een hond in een kegelspel. De manier waarop hij doordramt, de Raad van State terzijde schuift. Het gemak waarmee hij zwaarwichtige adviezen negeert uit democratisch oogpunt is zorgwekkend’.

SP-Kamerlid Gesthuizen: ‘Hij veegt alles van tafel. Het lijkt er in dit kabinet te zijn ingeslopen om onafhankelijke instanties weg te zetten als softies met een andere politieke kleur.’ Volgens haar heeft Teeven door alle signalen vooraf te negeren onnodig veel problemen gekregen rond de Russische asielzoeker Dolmatov. ‘Het woord “humaan” voor asielbeleid kwam pas op 18 april over zijn lippen toen het door een meerderheid van de Tweede Kamer werd afgedwongen’, zegt Gerard Schouw (D66). ‘Hij heeft een heel duidelijke rol: de VVD-kiezers in de buurt houden en ze niet laten wegstromen naar de PVV.’

Het asioldossier zit hem bij die opdracht behoorlijk in de weg. Het hoofdpijndossier vreemdelingen en asiel is sinds Dolmatov zelfs uitgedroogd tot Teevens achilleshiel. De PvdA zal de staatssecretaris nauwlettend in de gaten houden en voortdurend de vraag stellen: is er nu wel sprake van ‘humaan’ beleid? De VVD’er laat zich echter niet verleiden tot een soft imago. Ja, het kinderpardon voert hij uit zoals is afgesproken in het regeerakkoord. Maar hij steekt tegen zijn zin doet en dat dit toch echt een PvdA-plan is.

Vooralsnog zit Teeven nog stevig in het zadel als staatssecretaris en heeft de advocatuur een geduchte tegenstander in de doorzetter met zijn winnaarsmentaliteit. VVD’er Van Baalen heeft alle vertrouwen in een goede afloop: ‘Fred is de *crimefighter* die de VVD nodig heeft.’ <<

Advertorial

Herkent u de volgende situatie?

Vandaag een zitting op de rechtbank, morgen afspraken met cliënten, uw agenda is vol. Processtukken moeten nog gekopieerd en naar de rechtbank worden verzonden. U moet nog een pleidooi schrijven en op kantoor wachten nog vele zaken die ook geregeld moeten worden. U overweegt een secretaresse in dienst te nemen. Maar kunnen deze kosten er wel uit? Want een secretaresse op de loonlijst betekent maandelijks terugkerende vaste kosten. En wanneer er een rustige periode aanbreekt? Dan gaan de loonkosten gewoon door! Wat is wijsheid?

Maak gebruik van een juridisch secretaresse van Europark

Overweegt u eens gebruik te maken van een juridisch secretaresse van Europark! Geen loonkosten, professioneel, flexibel en een uitstekende kwaliteit! Europark beschikt over ervaren juridisch secretaresses die ruime ervaring hebben bij advocatenkantoren. Even erg veel werk op uw kantoor? Europark helpt u graag om efficiënt, professioneel en met kwaliteit uw kantoor te ondersteunen. Zonder loonkosten.

Met Europark zet u vaste kosten om naar variabele kosten

En wie wil dat niet? Geen vaste kosten, maar variabele kosten!

Wanneer u Europark inschakelt voor uw secretariële werkzaamheden op momenten dat het op uw kantoor druk is, zet u vaste kosten om naar variabele kosten en houdt u daarmee uw kantoorkosten laag. Uiterst kostenbesparend! U bepaalt zelf hoeveel uren uw kantoor aan secretariële uren nodig heeft.

"De flexibiliteit van Europark bij tijdelijke inhuur van een juridische secretaresse, is echt een meerwaarde.

Prijs/kwaliteit gewoon goed".

Mr. E.J. (Ernest) Loor, Justus Advocaten

Met Europark gaat u voor kostenbesparing! Zet vaste kosten om naar variabele kosten

Europark

Hanny Posthuma | Lange Amerikaweg 67 | 7332 BP Apeldoorn
Tel: 055 - 599 78 99 | www.europark.nl | info@europark.nl

VU Law Academy

Betrokken op uw competentie

LEERGANGEN VOORJAAR 2014

Wordt dé beste in uw praktijk!

- Leergang Aanbestedingsrecht voor inkopers
- Leergang Aanbestedingsrecht voor juristen
- Leergang Arbeidsrecht **VERNIEUWD**
- Leergang Energierecht **VERNIEUWD**
- Leergang Fiscaal Pensioenrecht
- Leergang Pensioenrecht
- Leergang Strafrechtelijk Bewijsrecht
- Leergang Samenwerkingsverbanden tussen decentrale overheden
- Collegencyclus Pensioenrecht

Voor het gehele programma en inschrijving zie:
www.vula.nl

‘Arbeidscultuur hier is gezonder’

Li Wee Toh (35)

Huidig kantoor: Stibbe Amsterdam

Land van herkomst: Singapore

Voormalige werkgevers: Herbert Smith Freehills Londen, Rajah & Tann Singapore, Shell (legal counsel)

De Singaporese Li Wee Toh is, na een uit de hand gelopen *secondment* van vijf jaar via het Londense kantoor van Herbert Smith Freehills, sinds juli senior medewerker op de sectie Energy en Industry bij Stibbe.

Ze heeft net een appartement in de hoofdstad gekocht en zit momenteel midden in een verbouwing. ‘Een van de meest stressvolle dingen die je kunt meemaken,’ zegt ze lachend. Maar het aanpassen aan het leven in Nederland verliep wel vlot, mede vanwege de relatief grote en levendige gemeenschap expats die de stad kent. ‘En omdat Nederlanders zo goed het Engels beheersen.’

Haar kantoor wordt steeds meer een afspiegeling van de cliënten en waar die heen trekken en dat is steeds vaker Azië. Een belangrijke waarde die Li Wee meebrengt voor Stibbe is kennis van de nuances en subtiliteit van enkele Aziatische culturen. Nederlanders zijn zoals bekend direct, Chinezen eerder conflictvermijdend en subtiel in de communicatie. ‘Een open conflict betekent voor hen gezichtsverlies, en dat is sociaal onacceptabel,’

legt Li Wee uit. Zij kan bij onderhandelingen de brug slaan tussen die Aziatische nuance en de Nederlandse directheid. ‘Want er gaat veel nuance verloren bij onderhandelingen,’ zegt ze. ‘Ik kan beide partijen precies laten begrijpen waar de ander het over heeft.’

De Nederlandse arbeidscultuur ervaart ze als een vooruitgang ten opzichte van de Aziatische en die in Londen. ‘Een *face-time* cultuur zoals in Azië, heb je hier niet.

Partners vertrouwen er hier op dat je het werk doet dat je moet doen. Als het af is, kun je naar huis. Bij menig Singaporees en ander Aziatisch kantoor viel degene die de lichten uit deed een bepaalde eer ten deel.’ In tegenstelling tot in Londen, is hier *work-life balance* geen probleem, vindt ze. ‘Omdat die hier bestaat. In Azië of Londen is daar geen sprake van: dat is gewoon *work life*. Dit is gezonder en respectvoller naar de mensen toe.’

Wat is een typisch Nederlandse eigenaardigheid volgens haar? ‘Wat ik niet begrijp is dat op verjaardagen, waar ik als gast kom, ik ook word gefeliciteerd. Wat heeft dat met mij te maken?’

In zaken over de dijken

Nederlandse advocatenkantoren worden steeds actiever over de grens. De wereld is niet langer het exclusieve speelterrein van de grote kantoren. Ook kleinere, regionale advocaten halen een steeds groter deel van hun omzet uit andere werelddelen. Bijkomend effect: in kantoren verschijnen steeds meer expats.

Juriaan Mensch
Fotograaf: Emilie Hudig

Nederland is van oudsher een open markt met een sterk internationaal karakter. De Vereenigde Oostindische Compagnie (VOC), opgericht in 1602 en alom erkend als de eerste multinational ter wereld, is daartoe het bewijs. En ja, ook toen was er al juridisch advies nodig. Tobias de Coene, die in Leiden rechten studeerde, werd in 1612 aangesteld als raadshoofd bij de VOC, en werd in 1614, de eerste advocaat van de VOC. Hij behandelde de post en stelde resoluties op na vergaderingen van de Heren XVII, het bestuur van de compagnie.

Advocatenkantoren van nu zetten de traditie voort die de VOC en De Coene, een expat uit Londen overigens, ooit begonnen. Meer dan ooit zijn Nederlandse juristen actief over de grenzen en steeds vaker wordt een steeds substantiëler deel van de omzet uit het buitenland gehaald. Een rondgang langs een twintigtal commerciële kantoren (zie 'Onderzoek' op pagina 39) naar de ontwikkeling van zaken over de grens, en de daaruit vloeiende omzet over de afgelopen vijf jaar, levert een beeld op van verdere internationale expansie en wel voorbij de Benelux en Duitsland. Dat is ongeacht grootte, geografische ligging, strategie en focus van de kantoren.

Een kantoor als De Brauw Blackstone Westbroek schat dat bij een vijfde van de eigen internationale zaken voor cliënten in Nederland er geen Nederlands recht meer aan te pas komt. Hoogstens speelt

het een ondergeschikte rol. En dat aandeel blijft groeien, verwacht De Brauw.

NautaDutilh, met vier buitenlandse vestigingen, waarvan twee (Londen en New York) buiten de Benelux, zegt dat de helft van de omzet komt van cliënten buiten de Benelux, en verwacht een verdere groei. Die groei zit hem naar verwachting vooral in fusies en overnames van buitenlandse partijen op de Nederlandse markt en in werk op het terrein van geregeerde markten en *corporate investigations*. Een nieuwe vestiging openen, is overigens niet iets waar NautaDutilh nu de toegevoegde waarde van inziet.

Loyens & Loeff voorziet wel verdere expansie van het netwerk van momenteel dertien kantoren buiten Nederland: 'In de laatste vijf jaar hebben we kantoren geopend in Dubai en Hongkong. We hebben geen aanwezigheid in Zuid-Amerika, maar er komt veel werk vandaan, dus daar kijken we al enige tijd met warme belangstelling naar,' zegt hoofd marketing Gerard Bornebroek. Ook bij Loyens groeit het aandeel van werk over de grens: 'Van oudsher komt het meeste uit Noord-Amerika en Groot-Brittannië, maar nu steeds meer uit Azië. Dat zal doorzetten.'

Andersom geldt natuurlijk hetzelfde. De internationalisering leidt ook tot de komst van buitenlandse kantoren op de Nederlandse markt. Zo gaat al een poos het gerucht dat het Amerikaanse Latham & Watkins in Amsterdam zal neerstrijken. Bornebroek, voorheen marketinghoofd bij het Britse Clifford Chance en directeur business development Europe bij Latham & Watkins schat in dat Latham niet op korte termijn naar Nederland komt. Om

daar meteen aan toe te voegen: 'Maar ja, wie had verwacht dat Jones Day naar Nederland zou komen. Het zou volgende maand zomaar anders kunnen zijn.'

Regio

De Zuidas-kantoren worden ook wel gezien als 'dé internationale kantoren'. Maar ook in andere regio's, vooral in de grensstreek, bedienen advocaten ondernemers over de grens. Na jaren actief te zijn in België en Duitsland, opereren zij bovendien steeds vaker wereldwijd. Het ambitieuze kantoor Boels Zanders (67 advocaten) bijvoorbeeld, dat vooral in Limburg actief is, maar ook een Eindhoven vestiging heeft, meldt een verzesvoudiging van het werkvolume van hun *German desk* in de laatste vijf jaar. Ongeveer tien tot vijftien procent van hun omzet is afkomstig uit werk met een buitenlandse component.

Dirkzwager (93 advocaten), met twee vestigingen in Arnhem en Nijmegen, laat weten nog te weinig internationaal georiënteerd te zijn om een zinvolle bijdrage aan dit artikel te kunnen leveren. Wel is het kantoor bezig met de ontwikkeling van een buitenlandstrategie. Dirkzwagers buurman, van gelijkbare omvang, Nysingh met kantoren in Apeldoorn, Arnhem en Zwolle, daarentegen heeft zojuist een overname in Nieuw-Zeeland afgerond, meldt hoofd marketing Roel Laumans.

De omzet uit internationaal werk verdubbelt bij Nysingh elke drie tot vier jaar, vooral door investeringen in de banden binnen TAGLaw, een wereldwijd netwerk van kantoren waarvan Nysingh deel uit-

»

‘Nederlandse advocaten zijn meer teamspelers’

Amanda Kemshaw (37)

Huidig kantoor: Senior Associate, De Brauw Blackstone Westbroek

Land van Herkomst: Canada

Voormalige werkgevers: Lawson Lundell LLP, Torys LLP, Calgary Police Service

Amanda Kemshaw gaf haar Canadese leven op na een *‘leap of faith’* voor de liefde. Momenteel woont ze samen in Werkendam, tussen Utrecht en Breda. De verhuizing van de wereldstad Vancouver naar een Brabants dorpje droeg flink bij aan de cultuurshock. Voor een onafhankelijk en autonoom ingesteld persoon, zoals ze zichzelf omschrijft, was het wennen om de taal niet machtig te zijn. ‘Ik was weleens zenuwachtig, zelfs als ik naar de supermarkt moest.’ Nu is het geen probleem meer, twee keer per week heeft ze

Nederlandse les bij een privéleraar. Maar het begin was zeker schrikken, haar ervaring als jurist moest even een nieuwe plek vinden. De Nederlandse taal moest geleerd worden. Ze was geschoold in *common law* terwijl hier *civil law* van toepassing is. Getuigenverhoren, zoals ze gewend was te doen in Canada, zijn hier zeldzamer en dus had ze weinig te zoeken in de rechtbanken. De zorgen bleken overbodig, haar ervaring wou zwaarder. Zij is nu een van negen buitenlandse associates bij De Brauw Blackstone Westbroek en werkt op

de afdeling internationale Litigation en Arbitrage. Kemshaw: ‘Deze internationale functie bij De Brauw is een lot uit de loterij. Mijn achtergrond in *common law* komt me nu juist goed van pas. Ik ben actief in zaken die de hele wereld betreffen: Nigeria, Thailand, Australië, de Verenigde Staten, tot Noorwegen en Zwitserland. Ook nu doe ik weer onderzoek en ondervragingen.’ Die laatste vaardigheden leerde ze eerst als burgeranalist bij de Calgary Police Service, waar ze tijdens haar studie in de Major Crimes unit werkte aan moord- en zedenzaken en kindermishandeling. Zij beseftte daar, toen ze de officieren van justitie aan het werk zag, dat zij degene wilde zijn die het bewijs presenteerde. Iets wat veelal als typisch Nederlands wordt

beschouwd, en ook Kemshaw opvalt, is de afwezigheid van het benadrukken van hiërarchie. ‘Die is er wel, maar ik merk er minder van dan in Canada. Bij het bespreken van zaken telt ieders input, van partner tot stagiaire. Alles is meer een *team effort* hier.’ De organisatie ervaart ze daarom als plat. Een groot pluspunt daarvan vindt ze dat jonge advocaten veel eerder bij alles betrokken worden. ‘Iets waar men in het buitenland nog van kan leren.’ Opmerkelijk aan Nederland? Ik vind het voedsel *‘interesting’*, en de lunchgewoonten. Je zult karnemelk op de drankenkaart in een Noord-Amerikaanse boardroom niet snel aantreffen. En broodjes kroket. Dat zie je echt niet in de zakenwereld waar ik vandaan kom. Hilarisch.’

>>

maakt. ‘Het vertrouwen binnen het netwerk is groot,’ zegt Laumans. ‘Daarom verwijzen we zonder bedenkingen onze klanten door, andersom doet men dat ook naar ons. Gewoon mensenwerk dus. Naar conferenties gaan en er netwerken en vertrouwen kweken.’ Daarnaast komt internationale groei bij Nysingh voort uit klanten die steeds vaker over de grens ondernemen. Het kantoor is inmiddels actief in Rusland, China en Australië.

Het Haagse BarentsKrans (58 advocaten) is ook een kantoor dat internationaal scoort. Omzet uit werk met een internationale component is in vijf jaar tijd gegroeid met vijftien procent naar bijna de helft van de totale omzet. Advocaten van BarentsKrans staan bekend als goede litigators op het gebied van financiële *class actions*, massaschades. Het kantoor denkt in de toekomst weer meer zaken bij de Ondernemingskamer aan te dragen. Nederland groeit als internationale haven voor behandeling van buitenlandse massaschadezaken.

Alle ondervraagde kantoren zeggen een uitrol van de internationale strategie op de agenda te hebben staan, en zijn bezig de banden met buitenlandse partners te verstevigen, of nieuwe netwerken te vormen. Grote, of een vestiging aan de Zuidas blijkt daarbij overigens geen

Kantoren moeten zich niet gek laten maken

maatstaf. AKD, het vijfde kantoor van Nederland met 186 advocaten, zegt zich juist te richten op de nationale markt en wil zich ook zo positioneren.

Kansen

Wat veroorzaakt nu de expansie van het internationale werk? Wie denkt dat de crisis, en een krimpemde binnenlandse markt de reden is, heeft het mis. Vrijwel alle ondervraagde kantoren, van klein tot groot, voorzien juist een groeiende binnenlandse markt; niet wegens optimisme over snel herstel van de economische groei, maar doordat Nederland een aantrekkelijk vestigingsland is, een poort tot Europa bovendien en wegens de toenemende regeldruk. De wildgroei aan (internationale) toezichthouders legt de advocatuur geen windeieren. Markten als de financiële, energie-, telecom- en *life sciences* raken in rap tempo gereguleerd. Andere zullen naar verwachting volgen.

Bornebroek voorziet in het kader van de regeldruk een versterkte vraag naar adviezen rond *corporate governance*, *risk management*, *compliance* en *corporate investigations*. Daarnaast noemen enkele kantoren arbeidsrecht als een veelbelovend rechtsgebied dat internationaal meer werk op gaat leveren. Dit omdat de binnenlandse klant vaker mensen over de grens op de loonlijst heeft.

Voorals Duitsland blijkt steeds belangrijker te worden voor de Nederlandse advocatuur. Veel Nederlandse ondernemers zijn toeleverancier voor de Duitse industrie. Een topkantoor aan de Zuidas laat weten dat voor het eerst het aantal doorverwijzingen tussen Duitsland en Nederland die van het Verenigd Koninkrijk en de VS overstijgt in volume. En een kantoor in de regio dat evenmin bij naam wil worden genoemd, denkt serieus na over een nieuwe vestiging in Duitsland.

Verder zijn BRIC en MIST (Mexico, Indonesië, Zuid-Korea en Turkije) de acroniemen voor regio's die kantoren zeggen te volgen. Maar ook Afrika is nu onmiskenbaar in opkomst, melden sommigen.

Bornebroek waarschuwt wel dat kantoren zich niet ‘te snel gek’ moeten laten maken als er iets in de markt gebeurt. ‘Een goede culturele match maken tus-

>>

Zo doet u succesvol zaken over de grens

Maarten Bremer van het Koninklijke Instituut voor de Tropen (KIT) is directeur Intercultural Professionals en geeft cursussen culturele sensitiviteit in veranderprocessen, bijvoorbeeld in een M&A-context. De interesse vanuit de advocatuur voor culturele verschillen noemt Bremer nog beperkt. Waar moeten Nederlanders zich volgens hem bewust van zijn bij internationaal zakendoen?

1. Begrijp de plaats van hiërarchie in het denken van buitenlandse partijen goed. Als Nederlandse leidinggevenden aangeven dat het oké is om je met je voor-

naam aan te laten spreken, dan kan dat ten koste gaan van je aanzien bij de tegenpartij.

2. Men denkt vaak een universele taal te hebben, waarmee men overal uit de voeten kan: de juridische. Dat geeft onterecht soms het gevoel dat we elkaar begrijpen. Dat hangt samen met een nauwe taakopvatting van juristen: de deal rondkrijgen. Waarde wordt ook op de lange termijn gecreëerd, bij de integratie speelt kennis van de cultuur een belangrijke rol. Advocaten kunnen hun klant daar op wijzen.

3. Men wordt zich vaak bewust van culturele barrières als het al te laat is. Onderhandelingen zijn dan al gestrand en de loopgraven betrokken. Men heeft vaak een naïeve, te positieve opvatting over wat voor moois een fusie of overname zal opleveren. Bekijk van tevoren goed wat enkele culturele struikelblokken kunnen zijn.

4. We zijn een open land en we zijn bereid te investeren in andere ziens- en handelwijzen, maar uiteindelijk vinden we het wel fijn als het toch op z'n Hollands gaat: snel ter zake kunnen komen. Direct zijn in de communicatie. Gefocust op de inhoud. In andere landen is de vorm ook

belangrijk. Men voelt zich door de Nederlanders dan niet serieus genomen.

5. Beslissingen worden niet overal op de Nederlandse wijze genomen: met z'n allen om de tafel, iedereen geeft zijn *input* en dan een besluit nemen. Elders neemt de baas de besluiten en vertelt dat vervolgens aan de ondergeschikten. Besef goed wie het mandaat heeft om beslissingen te nemen. Die zit misschien niet aan tafel.

6. Maak niet de denkfout bij het onderhandelen met andere westerse partijen dat we hetzelfde zijn. Praat tijdens de *smalltalk* met Amerikanen bijvoorbeeld nooit over religie of politiek.

‘Iedereen geeft hier eerlijk zijn mening’

Pravesh Singh (35)

Huidig kantoor: NautaDutilh Amsterdam

Land van herkomst: Zuid-Afrika
Voormalige werkgevers: Clifford Chance LLP, Werkmans Attorneys (voorheen Jan S. De Villers Attorneys)

Pravesh Singh heeft veel van de wereld gezien. Zijn keuze om uiteindelijk in Amsterdam neer te strijken bij NautaDutilh is ‘een mix tussen persoonlijke en professionele elementen geweest’. Hij leerde Amsterdam voor het eerst kennen na de verhuizing vanuit Zuid-Afrika naar de vestiging van Clifford Chance, waar hij werkte in de sectie Corporate en M&A, Private Equity en Project Finance. Die laatste specialisatie is waar professioneel zijn hart ligt; financiering van infrastructurele projecten.

Amsterdam werd nog even verruild voor Auckland, Nieuw-Zeeland toen zijn partner, een Amerikaans diplomaat, daar werd gestationeerd. Singh behaalde daar zijn Executive MBA en verhuisde vervolgens mee terug toen zijn partner tot consul-generaal in Amsterdam werd benoemd. Singh is nu een jaar werkzaam bij NautaDutilh. Hij is momenteel senior medewerker, maar zijn doel is partner worden.

Wat Nederlanders soms als vanzelfsprekend zien, de open

en tolerante samenleving, is voor Singh en zijn partner de reden waarom Nederland als ‘home’ voelt. Samen voeden zij hun twee kinderen van negentien en zeven maanden oud op. ‘We hebben in Nederland geen last van de bijkomende stigma’s waar een *same-sex couple* in andere delen van de wereld tegenaan zou lopen.’

De geroemde tolerantie bestaat naast het cliché dat de directheid van de Nederlanders als onbeschoft wordt ervaren door buitenlanders. Dat geldt ook voor Singh. Inmiddels ziet hij directheid niet langer als een belediging, maar waardeert hij deze stijl van interactie juist. ‘Iedereen geeft hier eerlijk zijn mening zonder terughoudend te zijn.’ Een pre boven andere gebieden waarin hij heeft gewerkt: ‘Omdat iedereen hier gehoord wordt en zich gewaardeerd voelt, ongeacht welk besluit je neemt,’ legt hij uit.

Een groot voordeel is zijn kennis van twee rechtssystemen: *common law* en *civil law*. ‘Ik zie direct wanneer iets uit een bepaald systeem afkomstig is en niet toepasbaar is in een ander. Financiers waarderen het enorm dat ik deze kennis in huis heb en begrip heb voor hun standpunten en werkwijzen.’

NautaDutilh is een internationaal kantoor en opent de deuren vaker voor expats en andere buitenlandse juristen, zegt Singh. ‘Dat ik een *native Engels speaker* ben, is een voordeel voor Nauta en mij. Voor een advocatenkantoor is dit een mooie tijd om na te denken over je internationale strategie en hoe je de juiste mensen in je team zet.’

>>

sen kantoren is bij internationale samenwerking belangrijk,' zegt hij. 'Je ziet ook dat kantoren in hun expansiedrift kwetsbaarder worden. Snel dure *laterals* van andere kantoren binnenhalen kan zomaar mislukken als de financiële beloften niet worden waargemaakt. Kijk naar Dewey & LeBoeuf, of Howrey.'

Aansturing van advocatenkantoren gebeurt steeds bedrijfsmatiger, volgens Bornebroek. 'Er wordt een strategie ontwikkeld, en men houdt zich daar aan vast. Dat is juist denk ik.' 'Zijn' Loyens & Loeff bijvoorbeeld biedt alleen Nederlands, Belgisch en Luxemburgs recht en fiscaal advies aan, en blijft dat doen. Concurrenieren met de grote jongens als de *Magic Circle* kantoren, die lokaal recht beoefenen in andere dan de thuismarkt, zal Loyens niet doen.

Europees voetbal

De expansie heeft gevolgen voor de samenstelling van de kantoren. Een vergelijking met het topvoetbal dringt zich op: waar Nederlandse clubs vroeger Europees voetbal speelden met elf Hollanders in de basis, spelen ze nu met een groot aantal buitenlanders in de ploeg. Het HR-beleid van de kantoren is niet meer los te zien van business development en buitenlandstrate-

gie. Kantoren worden steeds meer een afspiegeling van de jurisdicties waarin het onderneemt (zie de portretten).

Neem eerdergenoemd NautaDutilh: het heeft met het oog op culturele fit advocaten uit Duitsland, India en Brazilië aan boord gehaald. Het team in de Luxemburgse vestiging telt tien verschillende nationaliteiten, zowel van binnen als buiten de Europese Unie. Daarnaast heeft het twee Chinese advocaten bij de China Desk gevoegd om de kennis van lokale culturen en gewoonten te versterken. Zo kan de dienstverlening over het recht in de Benelux worden toegesneden op cliënten uit dat land.

'Er is nog een aspect wat de internationalisering met zich meebrengt,' merkt Bornebroek op. 'In Nederland moeten we nog veel meer cliëntgericht gaan werken. De Engelsen hebben die slag al gemaakt; echt begrijpen wat een cliënt wil en de juridische dienstverlening daar gericht op afstemmen. Daar zijn ze ontzettend goed in. Daarom kunnen we hier niet achterblijven bij modernisering van de advisering. We moeten nog beter vanuit de klant nadenken over de positionering en het productaanbod. Die slag moeten we nog maken in Nederland: stoppen dus met *inside-out* denken, maar meer *outside-in*.'

<<

Onderzoek

Kantoren die meewerkten aan dit artikel

AKD	Westbroek	Lexence
Banning	Deterink	Loyens & Loeff
BarentsKrans	Dirkzwager	Nysingh
Boels Zanders	DVDW Advocaten	Stibbe
CMS Derks Star Busmann	JPR Advocaten	Van Benthem & Keulen
Damsté	KienhuisHoving	Van Doorne
De Brauw Blackstone	Kneppelhout Korthals	VMW Taxand

Nieuwe standaard in mobiel dicteren: De revolutionaire Philips Pocket Memo 8000

Ontdek de nieuwe standaard nu zelf.

De Philips Pocket Memo serie 8000 doorbreekt barrières. Innovatieve 3D Mic technologie resulteert in top Audio kwaliteit. Het elegante design past perfect in de hand. Schuifschakelaar, ultradunne roestvrijstalen behuizing en groot kleuren display. Schoonheid made in Austria. Docking station en SpeechExec Pro software voor ultrasnelle transfer. Test deze moderne Pocket Memo nu zelf: www.atdq.nl/juridisch

PHILIPS

Ateq International BV
Tel.: +31 40 235 00 77
Email: ab@ateq.nl

Actie op jaarcongres

Veel is nieuw tijdens het Jaarcongres van de Orde van Advocaten op 27 september in Bussum. Zo ontpopt de Orde zich als actiegroep, aangevoerd door deken Hendriksen.

Erik Jan Bolsius
Fotograaf: Gerhard van Roon

Landelijk deken Walter Hendriksen is vast van plan om actie te gaan voeren, want er moet een aantal politieke plannen van tafel. Ze bedreigen volgens hem de kwaliteit van de rechtspraak. Dus opent hij tijdens het jaarcongres van de Nederlandse Orde van Advocaten de aanval op het staatstoezicht, de verhoging van de griffierechten en de bezuinigingen op de gefinancierde rechtsbijstand. 'Recht is een recht', stelt de advocatenvoorman.

Hendriksen over het verfoeide staats-toezicht: 'Het controledenken walst over het individu heen. We moeten onbevreesd, onvervaard en onafhankelijk tegen de overheid kunnen optreden.' Over de financiële maatregelen van de overheid gaf Hendriksen aan dat de toegang tot het recht in gevaar is. 'Het kabinet klappt de paraplu dicht als het regent. Recht wordt een luxe.' Hij kijkt daarbij ook naar de rol van zijn vakgenoten. 'Ook advocaten moeten een steentje bijdragen door niet op de rechter in te zetten in

zaken en te streven naar een oplossing.' In de wandelgangen van het congres blijkt dat, alle actie ten spijt, veel hetzelfde is als elk jaar. Oude rot Wybe Taekema (71) heeft het zichtbaar naar zijn zin tijdens zijn veertigste congres. Hij begroet een dispuutsgenoot hier, een oude confrère daar en neemt en passant ook de laatste benodigde opleidingspunten mee. Een clubje leden van de Utrechtse Jonge Balie wil maar weinig loslaten over hoe zij het congres ervaren. 'Ons eigen jaarcongres wordt een stuk drukker bezocht', is hun enige kritiekpunt. Over het thema B the Best wordt gezegd: 'Misschien moet er volgend jaar een lid van de jonge balie meedenken.'

Leerzaam is het congres ook, dankzij de verschillende deelsessies die elk goed zijn voor een paar studiepunten. Het ministerie van Veiligheid en Justitie licht het programma Kwaliteit en Innovatie Rechtspraak (KEI) toe, over digitaal procederen. Het doel is om te komen tot een digitale, flexibele en eenvoudige basisprocedure in het civiele recht. De benodigde wetsvoorstellen voor deze ver-

andering komen *online* ter consultatie, met een uitdrukkelijk verzoek of ook de advocatuur wil reageren.

De stap van deze nogal technische deelsessie naar de presentatie van de vereniging van Familierechtadvocaten Scheidingsmediators (vFAS) kan niet groter zijn. De vooral grijze hoofden en dito pakken bij KEI spreken over de dagvaarding en het verzoekschrift in de digitale procedure. De jonge, in meerderheid vrouwelijke bezoekers van de vFAS-sessie krijgen een emotionele les in rekening houden met kinderen tijdens een scheidingsprocedure. Die les wordt gegeven door Villa Pinedo, de vereniging voor kinderen met gescheiden ouders. Het klemmende beroep van deze jongeren om echt rekening te houden met hun belangen, is volgens sommige advocaten aan de verkeerde partij gericht. Anderen zien duidelijk wel heil in dit verzoek. De vraag: 'Zijn jullie bereid mee te werken aan deze *wake-upcall* voor gescheiden ouders?' krijgt bijval.

Na de inhoudelijke deelsessies, het afvinken van de aanwezigheidslijst en

Met de klok mee: algemeen deken Walter Hendriksen reikt keurmerken aan specialisatieverenigingen uit.

Deelnemers aan het congres.

Deelsessies werden goed bezocht.

Discussie met (van links naar rechts) Wim Anker, Margo Trappenburg en Frank de Grave.

Thema van het congres: B the Best.

een snel drankje, volgt het klapstuk van het congres, de plenaire discussie. Discussieleider Paul van Liempt stelt dat advocaten er niet best vanaf komen in de publieke opinie. ‘Jullie kennis en vaardigheden zitten wel goed, maar er is een beeld van zelfverrijking ontstaan. Dat beeld komt niet alleen uit de media naar voren, maar ontstaat ook door ervaringen van consumenten met hoge facturen en onbegrepen kantoorkosten.’ Strafleider Wim Anker herkent dit en doet al 32 jaar zijn best om het imago van zijn beroep bij te stellen. ‘We zijn lezingen gaan geven in het hele land, twee keer per week. Ik denk dat we er al zo’n kleine vierduizend hebben gegeven. Overdag verdedig ik dus cliënten, en ’s avonds mezelf.’

Struisvogelei

Margo Trappenburg, lid van de Raad van Advies van de Orde, krijgt veel protest uit de zaal. Dit omdat ze stelt dat toezicht van buiten best voorstelbaar is. Dat baseert ze mede op een drie jaar oud verhaal uit het *Advocatenblad*, waarin advo-

caten volgens haar iets te makkelijk alle betrokkenheid bij de kredietcrisis van zich af praten. De zelfkritiek is te mager, zegt ze. Snel voegt ze eraan toe dat advocaten wel zichtbaar werken aan beter toezicht. Frank de Grave, uitgenodigd als voorzitter van de vereniging van medisch specialisten, maar aangesproken op zijn lidmaatschap van de Eerste Kamer, kan zich voorstellen dat overheidstoezicht lastig ligt. ‘Maar geef dan goede argumenten tegen dit voorstel, laat zien welke kwaliteit je biedt. Net als de medisch specialisten moeten jullie misschien een buitenstaander als voorzitter aanstellen. En zoek je bondgenoten. Een advocaat die praat over zijn eigen omzet is niet zo geloofwaardig.’

Advocaat Wim Anker verklaart mordicus tegen het staatstoezicht te zijn. ‘De arm van de overheid is lang genoeg, daar moet een stuk af.’ Bij het laten zien van zijn werk, in zijn toelichtingen op spraakmakende rechtszaken, kiest Anker altijd programma’s waar hij ruimte krijgt voor wat nuance. ‘Ik moet een struis-

vogelei kunnen leggen.’ De gebroeders Anker evalueren hun mediaoptredens ook altijd. ‘Daarom doe ik televisie en mijn broer radio.’ Hun kwaliteit proberen de Friese advocaten te waarborgen door onder andere wekelijks uitgebreide jurisprudentiebesprekingen te houden. ‘En ik loop een paar keer per jaar een dag mee met een ander kantoor, om in hun keuken te kijken en van collega’s te leren.’

Deken Hendriksen beaamt na afloop de opmerkingen van politicus De Grave. ‘We moeten laten zien wat we doen, maar daar zijn we in Den Haag al volop mee bezig.’ Of er volgend jaar weer een kort middagcongres komt, inclusief innovatief thema, laat hij afhangen van de evaluatie van ‘de consument’. De verzuchting van congrestitjer Wybe Taekema zal de insteek niet veranderen. Tijdens het afsluitende *walking dinner* denkt hij weemoedig aan de lange ordevergaderingen van vroeger. ‘De avond ervoor hielden we een groots feestmaal. Toen liepen we ook tijdens het diner, maar dan in polonaise over de tafels.’

Blijf op de hoogte
via e-mail en
ontvang **gratis** de
unieke T&C
toga-poncho!

> Meld u aan via
onze site

Tekst & Commentaar is basisgereedschap voor de jurist. Onmisbaar. Of u nou werkzaam bent in de advocatuur, de rechterlijke macht, de wetenschap, het bedrijfsleven of bij de overheid: Tekst & Commentaar helpt u sneller wet- en regelgeving te interpreteren. Met beknopt maar altijd volledig en gedegen commentaar. Tekst & Commentaar is er in boekvorm, online, als e-book en app. Wilt u zich als een vis in het water voelen? Kijk voor het complete aanbod op www.kluwer.nl/tekstencommentaar.

TEKST & COMMENTAAR

Kunt u zonder?

 Kluwer
a Wolters Kluwer business

Zó werkt bewijsbeslag

De Hoge Raad vult de beslagsyllabus aan. Het hoogste rechtsorgaan heeft een belangrijke prejudiciële vraag beantwoord: conservatoir bewijsbeslag is ook in niet-IE-zaken mogelijk.

Hugo Bijleveld¹

De Hoge Raad heeft op 13 september 2013 een voor de praktijk belangrijke prejudiciële vraag van de Amsterdamse voorzieningenrechter beantwoord: conservatoir bewijsbeslag is volgens de Hoge Raad ook in niet-IE-zaken mogelijk (ECLI:NL:HR:2013:BZ9958).

Deze vraag hield zowel de praktijk als de wetenschap al geruime tijd bezig. Hoewel een meerderheid van de schrijvers en van de rechtscolleges het erover eens was dat art. 843a Rv in combinatie met art. 730 Rv voldoende grondslag biedt voor bewijsbeslag, bestond daartegen ook significante oppositie.² De wetgever, die de gelegenheid had om het bewijsbeslag bij wet te regelen in het kader van het wetsvoorstel inzake de aanpassing van art. 843a Rv, heeft er de voorkeur aan gegeven de beslissing inzake het bewijsbeslag aan de rechter te laten. Die handschoen heeft de Hoge Raad met deze prejudiciële beslissing opgepakt, zij het schoorvoetend (volgens de Hoge Raad had een wettelijke regeling van het bewijsbeslag de voorkeur verdiend).

Waar draait de beslissing om? In art. 843a Rv is de exhibitieplicht geregeld. Op grond van dit artikel kan onder bepaalde voorwaarden inzage, afschrift of uittreksel van bescheiden worden gevorderd, ten behoeve van de bewijspositie van de vorderende partij. Art. 730 Rv maakt het leggen van conservatoir beslag tot afgifte van roerende zaken mogelijk. Volgens de critici biedt art. 843a Rv geen

grondslag voor een beslag uit hoofde van art. 730 Rv, omdat art. 843a Rv immers geen vorderingsrecht tot afgifte of levering toekent, maar (slechts) een recht op inzage, afschrift of uittreksel. Daarnaast is betoogd dat het bewijsbeslag een dermate ingrijpend middel is dat dit bij wet dient te worden geregeld. De voorstanders menen dat art. 730 Rv in combinatie met art. 843a Rv wel voldoende grondslag biedt voor het bewijsbeslag en laten voorts meewegen dat de praktijk behoefte heeft aan het bewijsbeslag. De Hoge Raad heeft het pleit dus nu ten faveure van de voorstanders beslecht.

Wel erkent de Hoge Raad dat het bewijsbeslag een ingrijpend dwangmiddel is waardoor aan de wederpartij of de derde-beslagene aanzienlijke hinder of schade kan worden toegebracht. De Hoge Raad bepaalt dan ook dat het bewijsbeslag met adequate en effectieve waarborgen dient te worden omringd. De Hoge Raad formuleert daartoe de volgende regels:

- Getoetst moet worden aan de voorwaarden van art. 843a Rv (*'fishing expeditions'* dienen te worden voorkomen).
- Het verlot geeft slechts aanspraak op bewaring en nog niet op exhibitie. De verzoeker ontleent aan het verlot geen recht om bij de beslaglegging aanwezig te zijn.
- Onder omstandigheden kunnen bescheiden in gerechtelijke bewaring worden afgegeven.
- De verzoeker dient zijn belang bij beslaglegging voldoende aannemelijk maken: sprake moet zijn van gegronde vrees voor het verloren gaan van de bescheiden en de beoogde bewijsvoering is niet mogelijk op andere, minder ingrijpende wijze.

- De Hoge Raad verklaart enkele bepalingen uit de regeling van het IE-bewijsbeslag analoog van toepassing. Zo kan het verlot *ex parte* worden gegeven (art. 1019b, lid 3 BW) en dient de vertrouwelijkheid te zijn gewaarborgd (art. 1019b, lid 4 BW).

Naar aanleiding van specifieke vragen van de Amsterdamse voorzieningenrechter voegt de Hoge Raad daar nog aan toe:

- De deurwaarder kan, als daartoe aanleiding is, twee verschillende processen-verbaal opmaken: één voor de verzoeker en één meer gedetailleerd proces-verbaal voor diens wederpartij of de derde-beslagene. Dit kan spelen in het geval van vertrouwelijke stukken.
- De wederpartij of derde-beslagene is (nog) niet gehouden tot medewerking aan exhibitie. Daartoe is het eerst nodig dat de vordering uit hoofde van art. 843a Rv wordt toegewezen. Bij beslaglegging op een gegevensdrager die is beveiligd met een wachtwoord kan worden volstaan met het veiligstellen van de gegevensdrager door de deurwaarder. Dit kan anders zijn indien sprake is van digitale bestanden die elders dan op de gegevensdrager worden bewaard (bijvoorbeeld *'in the cloud'*). De beslagene kan in dat geval worden gehouden om de gegevens voor de deurwaarder toegankelijk te maken.

Toe te juichen valt dat de Hoge Raad, daar waar de wetgever geen thuis gaf, zijn verantwoordelijkheid heeft genomen. Met deze prejudiciële beslissing is de Hoge Raad enerzijds tegemoetgekomen aan de wens van de praktijk ten aanzien van het bewijsbeslag en heeft hij anderzijds daarvoor de nodige waarborgen gegeven. <<

¹ Hugo Bijleveld is advocaat bij Van Doorne in Amsterdam.

² Voor een overzicht zie de conclusie van A.G. Wesseling-van Gent, nr. 2.3 t/m 2.14 (ECLI:NL:PHR:2013:BZ9958).

Advocaat gaat de boer op

Ook de van oudsher reclusadvocaat doet nu aan marketing. Maar waar ligt de gulden middenweg tussen commercialiteit en geloofwaardigheid?

Steeds vaker gebruiken advocaten filmpjes om publiek te bereiken.

Olga van Ditzhuijzen

In de klassieke bastions van de advocatuur klinkt geheimzinnige taal: 'Het is een *people's business*'. Je moet de *'imagosturen-de capaciteiten'* aanspreken, om het *'kennisintensieve product'* zorgvuldig te *'positioneren'* voor de *'doelgroep'*. Als *'accountmanager'* moet de advocaat *'proactief'* optreden." Het zijn zomaar wat zinnigjes die vallen tijdens gesprekken met marketingspecialisten op advocatenkantoren. Waren marketing en commercie tot voor kort vieze woorden binnen deze beschaafde wereld, nu hebben veel kantoren een professionele marketingafdeling om cliënten te binden. Maar het 'product' dat deze managers moeten slijten is weerbarstig: hoe verkoop je de hersenen van je advocaat?

Lexence opereert al jaren tegen de stroom in met hun radiospotjes: een unicum binnen de reclusadvocaat. Hoewel het verbod op adverteren voor advocaten vijftig jaar geleden werd opgeheven, is die traditie gebleven. Lexence heeft zich daar nooit veel van aangeetrokken, verklaart manager marketing en communicatie Maaïke Lausberg: 'We hebben een ondernemende partnergroep en onze managing partner komt uit het bedrijfsleven. Om naamsbekendheid te

krijgen waren de radiospotjes heel effectief, en nog steeds krijgen we veel goede reacties.'

Flitsende, maar irritante advertentie-banners op websites zullen advocatenkantoren als Lexence volgens Lausberg niet snel uitzetten. Dat zou volgens haar een verkeerd beeld geven; net als optredens in bijvoorbeeld amusementsprogramma's. De meeste kantoren kiezen voor intelligente, inhoudelijke middelen om hun deskundigheid te demonstreren: 'content marketing' heet dat. In filmpjes op YouTube zien we advocaten commentaar geven op juridische ontwikkelingen; 'kennisessies' en seminars vormen verkapte netwerkparadijzen en in publicaties etaleren raadsliden hun deskundigheid.

Filmpje

Het Amsterdamse kantoor Kennedy Van der Laan heeft een paar jaar geleden content-marketing specialist Albert Jan Huisman aangetrokken in de hoop een toonaangevende uitstraling te verkrijgen. Huisman en zijn vier marketing- en business development collega's proberen kantoorgenoten zo veel mogelijk te enthousiasmeren om hun expertise publiekelijk te delen. Sinds januari worden op de nieuwe site van het kantoor dagelijks

artikelen geplaatst en regelmatig filmpjes geplaatst die inspringen op de actualiteit. Zo geeft een IT-rechtspecialist in nog geen vijf minuten commentaar en uitleg over de nieuwe Europese regelgeving inzake e-commerce. 'Het moet geen anderhalf uur durend college zijn, maar duiding van het nieuws. Als er iets relevants gebeurt, kunnen we binnen een uurtje zo'n filmpje op de site zetten', licht Huisman toe.

Ook het kleinere kantoor Unger Hielkema heeft zich gestort op het verspreiden van filmpjes: in een talkshowachtige opstelling bespreekt Hielkema met een collega actualiteiten in hun vakgebied. 'Ik vind het vooral heel leuk om te doen', vertelt Hielkema. Hij trad al op in filmpjes voor de Academie voor de Rechtspraak, die nu ook deze opnames produceert.

Of de online uitzendingen commercieel effect hebben, vindt Hielkema moeilijk te zeggen. 'Cliënten gaan echt niet voor de bijl door het zien van één filmpje.' Wel vindt hij video een toegevoegde waarde hebben: 'We zijn letterverters, maar beeld wordt in deze tijd steeds belangrijker. Daarnaast is een vertrouwensband essentieel, en op deze manier maak je ook een deel van je persoonlijkheid zichtbaar.'

Nog geavanceerder is het project van advocatenkantoor Dirkzwager, met hon-

Column

Timemanagement in digitale tijden

Dolph Stuyling de Lange

dertien juristen actief op drie vestigingen in Gelderland. Het bedrijf pioniert onder meer met een kennisplatform en een gratis app voor de iPad met de naam 'KennissBoek': een digitale bibliotheek die wordt gevuld met publicaties van gespecialiseerde medewerkers. Marketing manager Pieter Sonneveld: 'Veel van onze advocaten waren al heel actief met het schrijven van artikelen en het geven van lezingen. Nu sporen we ze aan om maandelijks minstens een artikel te schrijven voor onze site.'

De stukken worden automatisch doorgeplaatst op de app en verspreid via social media. De advocaten van Dirkszwaiger worden speciaal getraind in het schrijven voor deze kanalen: 'Een artikel van zes pagina's vol voetnoten werkt niet op een blog', zegt Sonneveld. 'Je moet oprolbaar schrijven, zoals een nieuwsbericht, tussenkopjes maken en je richten op de doelgroep, dus ook niet-juristen.'

Het blijft zoeken welke aanpak bij welk kantoor past. Advocatenkantoor Pels Rijkens twittert regelmatig over cassatiezaken, maar heeft de serie online videodebatten sinds anderhalf jaar gestaakt. 'We willen de relatie met bestaande cliënten meer intensiveren', verklaart manager marketing & business development Bert van Daalen. Het kantoor organiseert 'gerichte kennissessies' over onderwerpen die relevant zijn voor de cliënt. Het gaat om de persoonlijke sfeer, zegt Van Daalen: 'Het werk dat wij doen is complex en specialistisch; een potentiële cliënt komt niet binnen via een advertentie. Onze mensen zijn zélf het product.'

Lexence gaat nog verder en introduceerde vorig jaar het 'cliëntbezoek'. Marketing manager Lausberg bezoekt samen met de managing partner zelf cliënten om meer inzicht te krijgen in het beeld dat cliënten hebben over Lexence en op welke manier Lexence zijn dienstverlening verder kan verbeteren. 'Los van het dossier zitten we dichterbij de relatie en zo blijven wij *top of mind* bij de cliënt.'

Advocaat Hielkema doet dat al jaren, reageert hij, maar dan gewoon zelf. Het regelmatig bezoeken van zijn cliënten om de vinger aan de pols te houden vindt hij bovendien belangrijker dan zijn filmpjes: 'Je moet je als advocaat wel bij je leest houden.'

Advocaten hebben het druk. Althans: dat lijkt zo. En velen vinden het interessant om dat te suggereren. Drukte als symbool van maatschappelijk succes.

Nu blijkt uit internationaal onderzoek dat in Nederland per werknemer erg weinig uren worden gemaakt. In Nederland heb je het dus al vrij snel druk: een veertigjarige werkweek wordt al gezien als een forse belasting. Als een advocaat derhalve vijftienveertig of zelfs vijftig uur per week werkt, kan hij/zij in Nederland wel met droge ogen beweren dat het extreem druk is. In Amerika is men van dergelijke uren nog lang niet onder de indruk: dan moet je echt meer dan zeventig uur per week maken. Of die uren effectief zijn is dan wel de vraag: Parkinson's law (werk heeft de neiging de beschikbare ruimte te vullen) is ook daar van toepassing.

Maar of je nu dertig uur per week werkt of zeventig, het blijft nuttig en prettig om werkuren zo effectief mogelijk te maken om daarna andere (declarabele) klussen te doen of om eerder 'vrij' te hebben. Timemanagement heeft een aantal nuttige tips over hoe dat te doen. In vogelvlucht de belangrijkste punten:

- Stel je eigen prioriteiten: bepaal zelf wat er op een dag gedaan moet worden, en laat je dag niet over aan de prioriteiten van anderen die een beroep op je doen.
- Bepaal welke momenten van de dag je het meest productief bent en bescherm die tijden om ongestoord te werken. Werk je bijvoorbeeld het meest effectief in de ochtend tussen elf en een uur, ga dan aan het werk met je prioriteiten en laat je secretaresse

noteren wie er verder contact met je wil – en waarover.

- Verzamel alle communicatie (brieven, mails, telefoonnotities) en ga daar eenmaal per dag doorheen met de 3-D methode: *Do it* (meteen afhandelen), *Delegate it* (hou wel bij aan wie en controleer periodiek of het gebeurt), *of Ditch it* (prullenmand in). Vaak zitten mensen steeds weer met een document in handen en leggen dat weer weg: een echte tijdverslinder.
- Houd je bureau schoon: dat helpt bij het focussen op de taak waarmee je bezig bent.
- Creëer realistische verwachtingen: onhaalbare 'deadlines' zijn voor iedereen frustrerend en doorkruisen je andere werk.

Er zijn veel, en vaak prima cursussen timemanagement waarin je de hoofdregels in één dag kunt leren. Wellicht is het een goed idee om eens zo'n trainer op kantoor langs te laten komen opdat iedereen (advocaten en ondersteuning) samen nieuwe routines kan uitwerken.

De digitale tijd vraagt intussen nog meer focus dan voorheen: e-mails, sms'en, tweets en andere social media wekken de suggestie van effectiviteit en nuttigheid, maar het tegendeel is doorgaans het geval. Timothy Ferriss schreef er een interessant boek over: *The 4-Hour Workweek*. Suggesties daaruit: check je mail en voice-mails slechts twee keer per dag, en kondig dat ook aan.

En – nog het belangrijkste – hoe effectief je werk ook is/wordt, zorg vooral dat je werk doet waar je plezier in hebt. Met hart en ziel werken, is optimaal werken.

Wat is NEXT?

NEXTmatters
zaken op orde

De meeste advocaten kiezen voor 'betrouwbaar'. In hun aanpak en uitstraling, én bij de selectie van partners. Daarom kiest u voor NEXTmatters. Deze nieuwe software voor de juridische praktijk is ontwikkeld door de makers van FORTUNA®, op basis van 15 jaar ervaring met uw branche.

www.trivium.nl

Trivium Software BV | Paterserf 3 | 4904 AA Oosterhout | 0162 49 89 89 | info@trivium.nl

TELEFONIE VOOR DE JURIDISCHE PRAKTIJK

COMPLEET IN (TELE)COMMUNICATIE

SLIMME VAST-MOBIEL INTEGRATIE

BETROUWBARE VIDEOCOMMUNICATIE

Helder Telecom
Schutweg 15
5145 NP Waalwijk
Tel. 0416 740 740
www.heldertelecom.nl

helder
telecom

ict concept.

"Functionele ICT die naadloos aansluit op uw praktijk."

uw werkplek
ons specialisme
alles voor elkaar

T 088 002 84 82
www.ict-concept.nl

Amersfoort Amsterdam Eindhoven
Joure Oosterhout Rotterdam

‘Praatstok’ beslecht ruzie

Hoe werkt mediation? Paula Boshouwers, mediationadvocaat bij ReulingSchutte in Amsterdam, licht maandelijks een praktijkvoorbeeld door. Aflevering 5: ‘De praatstok’.

Plaats van handeling: een middelgroot kantoor met twaalf partners, laten we het Groenhof Advocaten noemen. Nu, twintig jaar na de oprichting, werken de oprichters samen met nieuwe jongere partners. Maar het loopt niet. De samenwerking gaat stroef. Het kantoor begint eronder te lijden. Wat is er aan de hand? Een aantal jongere partners wil het kantoor vernieuwen en verder ontwikkelen, terwijl naar hun idee de twee meest seniore partners, en medeoprichters, dat verhinderen. Enkele andere partners willen geen partij kiezen omdat ze loyaal willen zijn aan de oprichters én tegelijkertijd vinden dat het tijd is voor een stap voorwaarts. In de door de partners zelf geïnitieerde procesbegeleiding – ze willen het zelf liever geen mediation noemen – wordt dit voor het eerst benoemd. Ook komt aan de orde wat de gevolgen zijn voor de partners en het kantoor: binnen de partnergroep loopt de spanning op, er is sprake van coalitievorming, besluitvorming komt moeizaam of niet tot stand en de geloofwaardigheid van de partners binnen het kantoor wordt aangetast. De jongere partners voelen zich bovendien belemmerd in hun ontwikkeling en de (twee) senior partners hebben het gevoel dat ze niet mee kunnen komen. Zo kan het niet langer, zeker niet nu tarieven en omzet onder druk staan. Daar is iedereen het over eens. Het kantoor heeft een consistent beleid nodig, ook naar buiten toe. Tijdens de procesbegeleiding worden de wensen en (eigen- en kantoor)belangen in kaart gebracht. De mediator gebruikt hiervoor de methode van de *‘talking stick’*: alleen degene die de ‘praatstok’ heeft, mag spreken. Iedereen komt aan de beurt,

de mening van de spreker wordt gerespecteerd, iedereen luistert, niemand onderbreekt, niemand spreekt voor zijn beurt, er is geen discussie. Zo kan iedereen zijn verhaal vertellen, op een gelijkwaardige wijze. Hoewel de partners er in eerste instantie een beetje lacherig over doen, doen ze toch mee. Het resultaat is opluchting en verbinding; iedereen blijkt enorm met de situatie in zijn maag te zitten. Duidelijk wordt dat alle partners – ieder om eigen redenen – een sterke binding hebben met Groenhof. Voor geen van

allen is vertrek een optie. Op de vraag van de mediator wat de partners in elkaar waarderen, blijkt dat iedere partner vanwege zijn eigen specifieke kwaliteiten door de andere partners voor kantoor heel waardevol wordt geacht. De jongere partners doen veel aan acquisitie en marketing en zetten het kantoor commercieel goed op de kaart. Ze hebben ideeën over het aantrekken en behouden van jong talent en de jongere garde waardeert hun wijze van opleiden. Ze zwengelen ook technologische ontwikkelingen aan, zoals de digitalisering van systemen.

De twee senior partners zijn superspecialist op hun rechtsgebied, waar in de markt veel vraag naar is. Zij hebben Groenhof opgericht en zich jarenlang sterk voor het kantoor ingezet, ook toen het wat minder ging, en worden door iedereen als prettige collega's gezien. Als het onderwerp onderlinge communicatie aan de orde komt, wordt duidelijk dat de partners verschillende communicatiestijlen hebben en ieder ook anders omgaat met conflicten. Dit inzicht zorgt voor onderling begrip.

Als dit allemaal is uitgesproken, is de oplossing snel gevonden. De oprichters krijgen een bijzondere rol binnen Groenhof. Zij mogen als enigen de titel ‘senior partner’ voeren en zijn binnen kantoor het aanspreekpunt voor complexe problemen, zowel op juridisch vlak als op het terrein van management. De status van senior partner wordt door de jongere partners ook buiten Groenhof uitgedragen. Het bedenken en implementeren van nieuwe ontwikkelingen wordt in een nieuw geïnstalleerde werkgroep overgelaten aan de jongere partners. Daar zullen ook de gespecialiseerde praktijken van de senior partners van kunnen gaan profiteren, is de gedachte. Ook spreken de partners af dat onderlinge irritaties meteen uitgesproken zullen worden in informele een-op-eengesprekken en dat zij openstaan voor elkaars feedback en daarvoor ook voldoende gelegenheid geven. In overleg met de mediator worden regels opgesteld over hoe dit op een goede manier te doen. Tot slot wordt afgesproken om regelmatig onderhoud te plegen door twee keer per jaar onder leiding van de procesbegeleider te spreken over de samenwerking.

1 Voor meer info zie het filmpje van Stephen Covey: Indian Talking Stick op YouTube <http://www.youtube.com/watch?v=HUXi-Zc45tA>.

Reacties mailen naar redactie@advocatenorde.nl
De redactie behoudt zich het recht voor reacties in te korten.

Controleer kwaliteit tolken

In de titel van het artikel van Ralph Beaujean (*Advocatenblad* nummer 9) lees ik 'Vertrouwen op woorden', maar in de inleiding 'gedragingen van tolken en vertalers'. Wanneer het gedrag van een tolk ter zitting ongewenst is, kan de rechter naar mijn mening ingrijpen. Wanneer het om de juistheid van vertaalde woorden gaat, is dat voor de procesdeelnemers echter niet vast te stellen, tenzij men de vreemde taal beheerst. Het is dan ook merkwaardig dat de klachtenregeling bij het Bureau Wbvt gebaseerd is op de veronderstelling dat advocaten dat wel kunnen en dat het tot hun taak behoort tolken en vertalers te controleren. Terwijl het belang van een correcte weergave in de andere taal in strafzaken geen betoog behoeft, is het dus de vraag hoe vaak onjuiste vertalingen worden opge-

merkt en of bij twijfel de moeite wordt genomen om een tijdrovende klachtenprocedure op te starten.

Voor een betere waarborging van de kwaliteit van tolk- en vertaaldiensten is een nieuwe wet (Wbvt, Stb. 2007, 375 i.w.t. 1-1-2009) in het leven geroepen die voorziet in een nationaal register. Voor alle talen waarvoor een opleiding bestaat, diende een diploma te worden overgelegd. Vertaal- en/of tolkvaardigheid van kandidaten diende te zijn getoetst. Het Besluit van inschrijving van 26 juni 2013 (Stcrt. 17544) voorziet nu echter in inschrijving zonder toetsing van die kernvaardigheden. Voldoende is slechts deelname aan een bijvak (zoals notatietechnieken of tekstanalyse). Overigens werd al sinds begin 2009 geklaagd over de concurrentie van grote aantallen personen die ongedi-

plomeerd zijn ingeschreven. De tolkenorganisaties en de Europese organisatie voor gerechtstolken en juridisch vertalers EULITA verzochten vergeefs om opschoning van het Rbtv bij de Tweede Kamercommissie van Veiligheid en Justitie. Sinds de opleidingsgegevens in 2012 zijn geschrapt kunnen afnemers niet meer zien of een diploma is behaald. Een vakopleiding bij een universiteit, zoals in andere Europese landen, zou een allesomvattende opleiding voor alle talen kunnen herbergen.

Om de in strafzaken vereiste hoge kwaliteit van tolk- en vertaaldiensten te waarborgen, zijn steekproefsgewijs uitgevoerde kwaliteitscontroles geen overbodige luxe.

Mieke de Leeuw
Strafrechtjurist, gerechtstolk
en juridisch vertaler Italiaans

(advertenties)

Procederen in Duitsland?

Duitse advocaten, vloeiend tweetalig, gespecialiseerd in Nederlands-Duitse rechtszaken

Blankestijn & Oortman Advocaten en Rechtsanwältinnen L.L.P.
Postbus 619, 7550 AP HENGELO
Telefoon 074 - 259 38 67
Fax 074 - 259 38 68
www.blankestijnoortman.nl

TE HUUR KANTOORRUIMTE

Per 1 november a.s. te huur in hartje centrum Utrecht:

Twee kantoorruimtes voor een zelfstandig werkend advocaat, inclusief mogelijkheid gedeeltelijk secretariaat + verdere faciliteiten, t.w.:

- Kantoorruimte I 10 m² € 500,- per maand excl. BTW
- Kantoorruimte II 12 m² € 600,- per maand excl. BTW

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met mr. A.E.M.C. Koudijs.

BROUWER ADVOCATEN

Deventer 0575 24 11 11
Utrecht 06 20 20 20 20
Rotterdam 06 20 20 20 20
Eindhoven 06 20 20 20 20
Amsterdam 06 20 20 20 20

VANDIJK advocaten is mkb-kantoor in Rotterdam-Prinsenland, gespecialiseerd in ondernemingsrecht, arbeidsrecht, ambtenarenrecht, vervoersrecht en personen- en familierecht.

Wij zijn op zoek naar een:

ERVAREN ONDERNEMINGSRECHT ADVOCaat

en een

(GEVORDERDE) STAGIAIR (algemene praktijk)

Wij zoeken naar een kundige, integere en plezierige collega die ons team versterkt. Een overtuigend persoon met commerciële kwaliteiten, die ook cliënten aan zich weet te binden.

Heb je belangstelling? Stuur je sollicitatie met Curriculum Vitae binnen 2 weken aan:

VANDIJK advocaten
T.a.v. mevrouw mr. M.S. van Dijk
Jacques Dutilhweg 471c
3065 GL ROTTERDAM
E-mail: mail@vandijkadvocaten.nl
Website: www.vandijkadvocaten.nl

Gezag van gewijsde, hoe zit het ook alweer?

Het lijkt overzichtelijke materie, maar schijnt bedreigt: ook het gezag van gewijsde kan aanleiding geven tot discussie.

Dineke van Dal¹

Art. 236 Rv bevat het leerstuk van het gezag van gewijsde, kort gezegd: de bindende kracht van rechterlijke uitspraken. Op grond van art. 236 lid 1 Rv hebben beslissingen die de rechtsbetrekking in geschil betreffen en zijn verval in een in kracht van gewijsde gegaan vonnis, in een ander geding tussen dezelfde partijen bindende kracht. Zo wordt beoogd te voorkomen dat een eenmaal beslecht geschilpunt in een volgende procedure opnieuw onderwerp van het partijdebat kan vormen.

Reikwijdte

Allereerst komt de vraag op aan welke beslissingen gezag van gewijsde kan toekomen. Het moet in elk geval gaan om geschilbeslissingen, dat wil zeggen die procesrechtelijke en materieelrechtelijke beslissingen die noodzakelijk zijn om de concrete rechtsverhouding tussen partijen vast te stellen. Het kan daarbij gaan om beslissingen in het dictum van de uitspraak maar ook om beslissingen in de overwegingen daarvan. Niet van belang is of deze zijn verval in een tussenvonnis of in een eindvonnis.

Niet-dragende, ten overvloede gegeven beslissingen kunnen geen gezag van gewijsde hebben (HR 17 mei 2013, NJ 2013, 377). Of er sprake is van een beslissing ten overvloede is een kwestie van uitleg van het betreffende vonnis. Deze uitleg is voorbehouden aan de feitenrechter (HR 12 oktober 2012, NJ 2012, 588).

Het bepaalde in art. 236 Rv is in beginsel analoog van toepassing op beschikkingen. De Rechtbank Oost-Brabant

maakte hierop echter een uitzondering voor een beschikking op een verzoek tot het gelasten van een voorlopig deskundigenbericht (Rechtbank Oost-Brabant 27 februari 2013, NJF 2013, 215). Ten aanzien van een vonnis in kort geding of een provisioneel vonnis ex art. 223 lid 1 Rv kan evenmin sprake zijn van gezag van gewijsde (HR 16 december 1994, NJ 1995, 213). Dit neemt overigens niet weg dat het opnieuw instellen van een kortgeding-procedure en/of vorderen van een voorlopige voorziening onder omstandigheden misbruik van procesrecht kan opleveren.

Art. 236 lid 3 Rv bepaalt uitdrukkelijk dat het gezag van gewijsde niet ambtshalve wordt toegepast. Als op dit leerstuk geen beroep wordt gedaan, zal de rechter zich derhalve opnieuw moeten buigen over een reeds beslecht geschil.

Tot slot, alleen aan uitspraken die kracht van gewijsde hebben, dat wil zeggen dat daartegen geen gewoon rechtsmiddel meer openstaat, kan het gezag van gewijsde toekomen. Indien ontslag van instantie wordt verleend voordat geheel of ten dele einduitspraak is gedaan, gaan eventuele in de betreffende procedure gewezen tussenvonnissen niet in kracht van gewijsde (HR 21 juni 2013, LJN: BZ8317). Van gezag van gewijsde kan dan geen sprake zijn.

Werking

Een rechterlijke uitspraak heeft slechts bindende kracht tussen de (materiële) procespartijen in de procedure die tot de uitspraak heeft geleid. Daarnaast kan op grond van art. 236 lid 2 Rv het gezag van gewijsde worden ingeroepen door of tegen de rechtverkrijgenden onder algemene of bijzondere titel. Daarmee kan slechts een kleine kring van personen door het gezag van gewijsde worden

geraakt. Een op grond van art. 3:305a BW door een belangenorganisatie verkregen rechterlijke uitspraak heeft ook slechts bindende kracht tussen deze organisatie en de gedaagde en niet tevens voor de personen wier belangen zij daarbij heeft behartigd.

Als aan een beslissing gezag van gewijsde toekomt, kan deze in een volgende procedure – die dezelfde rechtsbetrekking tot onderwerp heeft – niet opnieuw ter discussie worden gesteld. Tussen partijen wordt uitgegaan van de juistheid van deze beslissing, zelfs indien inmiddels anders is gebleken.

Een goed voorbeeld van een discussie die in het kader van art. 236 lid 1 Rv kan spelen, biedt een uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 23 januari 2013 (Prg. 2013, 107). In deze zaak had de rechtbank in een eerder verstekvonnis voor recht verklaard dat de gemeente aansprakelijk was voor het ontstaan en de gevolgen van een aan een fietser overkomen ongeval. De fietser verzoekt de gemeente vervolgens om betaling van een voorschot op de schadevergoeding. De gemeente weigert en stelt dat sprake is van eigen schuld. De fietser start een nieuwe procedure en voert daarin primair aan dat de gemeente zich niet meer kan beroepen op eigen schuld. Het verstekvonnis laat volgens de rechtbank echter ruimte voor het voeren van een eigenschuldverweer door de gemeente. De rechtbank heeft de gemeente in het verstekvonnis immers aansprakelijk geoordeeld, maar heeft zich daarin niet uitgesproken over de vraag of de schade al dan niet mede een gevolg is van een omstandigheid die aan de fietser zelf kan worden toegerekend. Het beroep op eigen schuld wordt door de rechtbank daarom alsnog inhoudelijk beoordeeld (en vervolgens verworpen).

¹ Dineke van Dal is kennismanager bij Van Iersel Luchtman Advocaten N.V. te 's-Hertogenbosch.

REDENEN GENOEG

Cursusoverzicht 2013-2014

Straf- en strafprocesrecht			
Bootcamp Verdieping Strafrecht** (driedaagse cursus)	28 nov		
Mini symposium: JHG EU-Handvest selecties	28 nov		
Webinar Actueel Strafrecht*	11 dec		
Opzet en schuldverweren in het strafrecht***	12 dec		
Dag van het Jeugdstrafrecht*	17 dec		
Arbeids- en sociale zekerheidsrecht			
Wegwijs in de WOR*	13 dec		
De terechtzitting in het arbeidsrecht**	24 jan		
Beter omgaan met de zieke werknemer**	6 feb		
Vastgoed, bouw & huurrecht			
Executieproblematiek met betrekking tot onroerend goed*	21 nov		
UAV**	2 dec		
Juridische karakter van de koop-/aannemingsovereenkomst**	13 dec		
Burenrecht en verjaring*	16 dec		
ICT en Intellectueel Eigendomsrecht			
Actualiteiten e-commerce**	27 nov		
15e Benelux Merkendag*	29 nov		
Webinar Zakelijk omgaan met Social Media****	12 dec		
Burgerlijk procesrecht, contracten en vaardigheden			
(Internationale) Handelscontracten**	20 nov		
Praktijktips voor de contractenrechtjurist**	29 nov		
Actualiteiten Vermogensrecht*	9 dec		
Time-management & Getting Things Done voor juristen***	12 dec		
Cassatie 'proof' hoger beroep?*	16 dec		
Ondernemings- en faillissementsrecht			
Aansprakelijkheid van bestuurders en commissarissen**	18 nov		
Personenvennootschappen, hoe nu verder?*	19 nov		
Actualiteiten fiscaal insolventierecht**	2 dec		
Fusievormen en opvolging in het familiebedrijf**	17 dec		
Verzekering, aansprakelijkheid en gezondheid			
Actualiteiten Afvalstoffenrecht*	2 dec		
Asbest en aansprakelijkheid**	9 dec		
Expertmeeting onrechtmatige daad in de praktijk**	11 dec		
Letselschade*	17 dec		
LSA Symposion De toekomst van de letselschadepraktijk*	31 jan		
Bestuursrecht			
Ambtenarenrecht van aanstelling tot ontslag*	19 nov		
Praktisch omgaan met WOB-verzoeken*	29 nov		
Awb en rechtspraak*	4 dec		
JB Congres: Digitalisering van het bestuursrecht*	10 dec		
Personen- en familierecht en Notariaat			
De positie van het kind in het civiele jeugdrecht**	20 nov		
WPNR-Congres: Jonge onderzoekers in discours*	20 nov		
Alimentatierecht**	4 dec		
De scheidende ondernemer**	9 dec		
Actualiteiten personen- en familierecht*	11 dec		
Ongehuwd samenwonend**	16 dec		
Verdeling, verrekening en afwikkeling van vermogens in het familierecht**	19 dec		
Basisopleiding Personen- en familierecht* (vierdaagse cursus) 27 jan & 3,11 & 24 feb			
Actualiteiten kinderalimentatie: de nieuwe richtlijnen in de praktijk**	3 feb		
Internationaal Huwelijksvermogensrecht**	12 feb		

5 REDENEN OM UW CURSUS BIJ SDU JURIDISCHE OPLEIDINGEN TE VOLGEN

Topsprekers uit de praktijk • Cursussen in uw regio • Waardering 8+
Praktijkgerichte cursussen • Meest complete aanbod

Ga naar www.sdujuridischeopleidingen.nl en bekijk het complete cursusaanbod

Sdu Juridische Opleidingen, maak(t) het persoonlijk.

Sdu JURIDISCHE
OPLEIDINGEN

Johannes Drost
(1880-1954)Otto Verpaalen
(1912-1991)Cornelis Felix
van Maanen
(1769-1846)G.W. van der Does
(1894-1972)Thom Fruin
(1869-1945)

Een bewogen begin

CANON
VAN DE
ADVOCATUUR

Niet alleen advocaten hebben hun plaats in de canon. Cornelis Felix van Maanen (1769-1846) drukte als minister van Justitie een stevig stempel op de beginjaren van de advocatuur in het jonge koninkrijk.

Robert Sanders

Felix van Maanen leek voorbestemd voor een carrière binnen de balie. Hij werd op 9 september 1769 geboren in een traditionele Haagse juristenfamilie en trad in 1793 in zijn vaders voetsporen toen hij als advocaat werd beëdigd bij het Hof van Holland en Zeeland. Van Maanen vervulde vooraanstaande functies binnen de rechtspraak en het landelijk bestuur. Hij gaf daarbij blijk van politieke behendigheid en aanpassingsvermogen. Zo klom hij tijdens de Bataafse Republiek op tot advocaat-fiscaal bij het Hof van Holland, fungeerde hij in de Franse tijd als minister van Justitie en Politie om vervolgens president van het Keizerlijk Gerechtshof in Den Haag te worden.

Na het vertrek van de Fransen in 1813 was zijn rol verre van uitgespeeld. Hij werd lid van de eerste Grondwetscommissies en werd beeldbepalend als minister van Justitie onder koning Willem I, een post die hij ruim een kwart eeuw bekleedde. Onder zijn bewind kwam ook de Nederlandse wetgeving tot stand, waaronder een regeling voor de orde en discipline van de advocaten en procureurs, het zogeheten Reglement III. Maar de relatie van de minister met de balie was verre van vlekkeloos. Het kwam tot een openlijke krachtmeting in de affaire-Van der Straeten.

De Brusselaar Ferdinand van der Straeten had zich in 1819 in een geschrift kritisch uitgelaten over het financieel-economisch beleid van de koning. Nu was vier jaar eerder uit vrees voor de terugkeer van Napoleon een Oproerwet uitgevaardigd, die was bedoeld om de drukpersvrijheid aan banden te kunnen leggen in het geval van mogelijk opruiende publicaties. Van Maanen greep deze Oproerwet aan om Van der Straeten te vervolgen.

Voor zeven Brusselse advocaten was de berechting van Van der Straeten reden om in een rechtsgeleerd manifest hun steun voor hem uit te spreken. Daarop liet

het Openbaar Ministerie de zeven voor verhoor opsluiten, hoewel de tuchtraad van de Orde van Advocaten in Brussel zich niet bevoegd achtte om zich met deze zaak in te laten. Van Maanen greep vervolgens terug op een tot dan toe niet gebruikt artikel uit het oude Franse keizerlijk decreet dat de minister van Justitie de bevoegdheid gaf om advocaten disciplinair te bestraffen.

Van Maanen schorste tot nader order de zeven advocaten in de uitoefening van hun praktijk en gaf zijn procureur-generaal bij het Hooggerechtshof te Brussel opdracht om voor de uitvoering daarvan zorg te dragen. Volgens Van Maanen toonden het decreet en de Code Pénal overduidelijk aan dat advocaten niet straffeloos af konden wijken van de geldende wetten en regels. Er bestond, zo betoogde Van Maanen, geen zodanige vrijheid, onafhankelijkheid of onschendbaarheid op grond waarvan advocaten zich het uitgeven van geschriften of andere handelingen zouden kunnen veroorloven die als onbetamelijk of strafbaar moesten worden beschouwd. Het Brusselse Hooggerechtshof sprak de zeven echter van de aanklacht vrij en onder groot publiek enthousiasme keerden ze huiswaarts.

Toen in augustus 1830 de Belgische Opstand uitbrak, keerde de volkswoede zich grotendeels tegen de persoon van Van Maanen; zijn Brusselse huis werd geplunderd en in brand gestoken. Voor de koning het sein om zijn minister van Justitie enkele weken van zijn post te ontheffen.

Jaren later kwam onder auspiciën van Van Maanen Reglement III tot stand. Het keizerlijke decreet was overduidelijk de inspiratiebron geweest, met inbegrip van de beperkingen op de vrijheid van vergadering van de raden van toezicht en discipline. Pas nadat koning Willem II in 1842 Van Maanen had vervangen werden die beperkingen opgeheven. Cornelis Felix van Maanen overleed op 4 februari 1846.

ZUMPOLLE ADVOCATEN

Zumpolle Advocaten is een maatschap van negen advocaten. Wij bieden gespecialiseerde rechtshulp aan particulieren, ondernemers en instellingen. Kwaliteit staat bij ons hoog in het vaandel. Daarnaast hechten wij aan een ontspannen en open werksfeer.

Wegens uitbreiding zoeken wij een ondernemende en gedreven

ervaren advocaat

met een eigen praktijk.

Voor informatie kunt u bellen met Edwin Jonkman of Trees Philipsen, tel. 030 2 333 248.

Sollicitaties kunt u binnen 2 weken richten aan:
Zumpolle Advocaten
t.a.v. Trees Philipsen,
Postbus 13336
3507 LH Utrecht
of per e-mail philipsen@zumpolleadvocaten.nl

www.zumpolleadvocaten.nl

ARCHIVUM

DOCUMENT - ARCHIVE - STORAGE MANAGEMENT

Uw archief op orde brengen?

Archivum heeft de juiste mensen voor de klus, een Archivist voor tijdelijk of vast. Uw archief digitaliseren tot het beheren van het digitaal archief. Wij leveren kennis in kracht!

Uw dossiers in de cloud, veilig of niet?

Archivum kan uw organisatie begeleiden om dossiers veilig op uw server te plaatsen, dit ter voorkoming van hacken en lekken van informatie!

Hebt u nog controle over de in- en uitgaande informatie?

Archivum analyseert uw documentstromen en laat u weer in controle zijn van uw (bedrijfs-)informatie. Van het reorganiseren van informatie tot het adviseren in de beste documentoplossing!

KINGSFORDWEG 151 POSTBUS 58116
1043 GR AMSTERDAM 1040 HC AMSTERDAM
E-MAIL INFO@ARCHIVUM.COM INTERNET WWW.ARCHIVUM.COM
TEL. +31-20-4917757 FAX. +31-20-4919090

ALT KAM BOER ADVOCATEN

CIVIELE CASSATIE ?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging
- zie onze website voor voorbeeldzaken

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag
Tel.: 070 - 358 94 79, fax: 070 - 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

Zoekt:

ADVOCAAT (v/m)

Om samen te werken met vier collega's in ons sinds 1990 bestaande kantoor.

Wij werken zowel op basis van gefinancierde rechtsbijstand als op uurtarief en zijn momenteel werkzaam op de volgende rechtsgebieden: personen- en familierecht, strafrecht, huurrecht, arbeidsrecht, sociale voorzieningen, bestuursrecht, verbintenissenrecht en vreemdelingenrecht.

WAT BIEDEN WIJ:

- Een laagdrempelig kantoor in hartje Eindhoven.
- Een prettige en informele werksfeer.
- Ondersteuning door ervaren secretaresses.

WIE ZOEKEN WIJ:

- Een ervaren advocaat die binnen onze kostenmaatschap zijn/haar eigen praktijk runt, bij voorkeur op het gebied van arbeidsrecht, sociale zekerheid en sociale voorzieningen, bestuursrecht, letselschade.
- Andere rechtsgebieden zijn bespreekbaar.

Inlichtingen kunnen worden ingewonnen bij Jet Kroon en Ingelise Gerrand (040-2448519).

Een schriftelijke reactie ontvangen wij graag voor 20 november a.s. op het volgende adres: Advocaten Willemstraat, postbus 308, 5600 AH Eindhoven.

Het kantoor Beks & Beks advocaten richt zich op dienstverlening aan ondernemingen en particulieren.

De nadruk in de praktijk wordt gelegd op het arbeids-, ondernemings- en insolventierecht.

Ter versterking van de faillissementspraktijk wordt een (gevorderde) stagiaire/medewerker M/V gezocht.

Wij vragen van de toekomstige kantoorgenoot een praktische, ondernemende en informele instelling en ambitie om bij te dragen aan de groei van het kantoor. Stagiaires kunnen een gedegen all-round opleiding verwachten.

Sollicitaties kunt u tot 30 november 2013 richten aan: mr. R.V. de Lauwere, r.delauwere@beks.nl

www.beks.nl

Wie, wat, waar?

Wie vertrok, wie stopte en wie begon voor zichzelf? Bent u zelf onlangs van kantoor gewisseld of eigen baas geworden? Mail uw verhaal of meld u aan via redactie@advocatenorde.nl.

Naar ander kantoor

Alferink, mr. T.G.A.: Baker & McKenzie Amsterdam N.V. te Amsterdam

Analbers, mr. R.J.W.: Rutgers Posch Visee Endedijk te Amsterdam

Balm, mw. mr. A.H.B.: Lexence N.V. te Amsterdam

Beek, mr. J.P.A.D.: ROM Letselschade Advocaten te Apeldoorn

Beerens, mr. P.: Visser Quispel Heidema te Oud- Beijerland

Bekkum, mr. J. van: Lemstra Van der Korst N.V. te Amsterdam

Ben Tarraf, mr. S.: Popescu Advocaten te Amsterdam

Berg, mw. mr. J.H.: Van den Berg Advocatuur te Kampen

Beyers, mw. mr. E.M.: Cingendael Advocaten te Den Haag

Biemond, mr. I.P.: Buijs Biemond Advocaten te Krimpen aan den IJssel

Bitterlich- Straver, mw. mr. A.D.: Eversheds Faasen B.V. te Rotterdam

Boer, mr. W.D. de: Stibbe N.V. te Amsterdam

Bossema- de Greef, mw. mr. P.H.: VDB Advocaten Notarissen te Waalre

Boucher, mr. E.H.: Co Advocaten te Utrecht

Bourquin, mw. mr. M.: Co Advocaten te Utrecht

Bouwmeester, mw. mr. A.: Moree Gelderblom advocaten te Rotterdam

Brand, mw. mr. E.A.C.: RechtStaete vastgoedadvocaten & belastingadviseurs B.V. te Amsterdam

Brugge, mr. V.J.C.: Allen & Overy LLP te Amsterdam

Christoph, mr. T.C.P.: Zon Familierecht Groep te Bussum

Clarijs, mw. mr. C.P.J.: Forward Advocaten te Tilburg

Coops, mr. M.C.: Oomen & Sweep Advocaten te Haarlem

Deelen, mw. mr. K.: Palthe Oberman Advocaten te Amsterdam

Dittner, mr. S.F.K.: Holland Casino te Hoofddorp

Douma, mr. S.I.: Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen LLP te Amsterdam

Ensink, mr. R.J.G.: MARK Advocaten te Breda

Foppen, mw. mr. A.: Dommerholt Advocaten N.V. Advocaten N.V. te Zwolle

Galavazi, mr. J.I.H.M.: Galavazi Den Hartog te Amsterdam

Geld, mr. L.A.M. van der: Kötter Advocaten te Wierden

Grosscurt, mw. mr. A.E.: De Haan Advocaten te Zwolle

Hafkamp- van der Zwaard, mw. mr. W.: Houthoff Buruma te Rotterdam

Harmsen, mw. mr. C.M.: Rutgers Posch Visee Endedijk te Amsterdam

Heemskerk, mr. P.: Simmons & Simmons LLP te Amsterdam

Heerschop, mr. T.D.R.: Clifford Chance LLP te London

Helden, mr. R.W. van: Stibbe N.V. te Amsterdam

Hertog, mr. G. den: Galavazi Den Hertog

Hoef, mr. J.A. van de: Thijssen Pensioen Advocaten te Heemstede

Hoekstra, mw. mr. H.M.E.: Boogert & Haring Advocaten te Amsterdam

Hoogeveen, mw. mr. E.M.: Kennedy Van der Laan te Amsterdam

Huidekoper, mr. W.W.: Loyens & Loeff N.V. te Amsterdam

Huisman, mr. M.A.: Bird & Bird LLP te Den Haag

Ipenburg, mr. J.: Janse Advocaten te Barneveld

Jaminon, mw. mr. L.E.I.K.: Spera Advocaten te Heerlen

Jelsma, mw. mr. K.A.: Hogan Lovells International LLP te London

Jong, mw. mr. W. de: DVDW Advocaten te Rotterdam

Kamp, mr. B.: Boot Advocaten te Amsterdam

Kelder, mr. M.G.: Co Advocaten te Utrecht

Kerkdijk, mr. M.A.: Benthem Gratama Advocaten te Zwolle

Ketelaars, mw. mr. R.: MannaertsAppels Advocaten te Tilburg

Kreeke, mr. G.J.A.W.E. van de: De Haas en De Jong Advocaten & Mediators te Tilburg

Krikke, mr. M.A.: Van Santbrink Van Waart te Bussum

Kuijper, mr. G.: De Haan Advocaten en Notarissen B.V. te Almere

Lageweg, mr. P.J.E.: Van Zaal Advocaat B.V. te Amsterdam

Loijmans, mr. B.J.R.: Meester Advocaten te Amsterdam

Maat, mw. mr. C.: Koster Maat & Van den Bos Advocaten te Amsterdam

Marseille, mr. O.J.: Ali Budiardjo, Nugroho, Reksodiputro ("ABNR") te Jakarta

Mayer- Aull, mr. M.C.E.J.: Freshfields Bruckhaus Deringer LLP te Amsterdam

Meijer, mr. A.T.: Spigt Litigators te Amsterdam

Muetstege, mw. mr. L.M.: Loyens & Loeff te Rotterdam

Middelveld, mw. mr. J.E.: Daniels Huisman N.V. te Enschede

Molen, mw. mr. drs.: AWWN- Advocaten te Den Haag

Naus, mr. J.P.J.M.: Dirkzwager advocaten & notarissen N.V.

Noordzee, mw. mr. C.N.: Frouws Advocaten te Zeist

Orsouw, mr. B.W.P.M. van: Lammers Molkenboer Roosendaal Advocaten te Oss

Pater, mr. R.W. de: Gimbrière International Advocaten te Breda

Poortman, mw. mr. L.H. de: Blokzijl Advocaten te Groningen

Reus, mw. mr. F.Y.: Bierens en van Boven Advocaten te Assen

Rijn, mr. A.B. van: de CLERQ Advocaten Notarissen te Leiden

Roijj, mw. M.D.L.C.C.C. van: Conchita van Rooij advocaat te Amsterdam

Rouers, mr. J.W.H.: De Advocaten van Riet B.V. te Utrecht

Seventer, mr. F.: Van Santbrink Van Waart te Bussum

Snijders Blok, mr. J.W.B.: Alpha Advocaten te Almere

Tillemans, mw. mr. B.P.J.: Vondenhoff Sijben Advocaten te Heerlen

Veen, mr. C.J. van: Croon Davidovich te Amsterdam

Veerman, mr. F.M.: Tanger Advocaten N.V. te Velsen-Zuid

Nieuwe terreinen

Met zestien jaar ervaring als bedrijfsjurist voor commerciële organisaties en drie jaar als advocaat maakte **Boudewijn van Orsouw** (45) onlangs de overstap naar LMR Advocaten te Oss. 'Dit kantoor adviseert particulieren én ondernemers onder meer op het gebied van insolventierecht, arbeidsrecht en ondernemingsrecht en heeft daar ruime ervaring mee. Allemaal terreinen waarop ik me kan specialiseren. Zo staat het volgen van de Grotius-opleiding insolventierecht nog op het verlanglijstje. Een rechtsgebied waar ik me nu al voornamelijk mee bezighoud, met een grote diversiteit aan juridische problematiek.'

Opnieuw collega's

Na jarenlang in loondienst te hebben samengewerkt, begon **Marian Deij** (50) met haar collega's **Elke Lambooy** en **Eliza van Meerkerk** per 1 oktober een eigen kantoor: Spoorlaan Advocaten in Woerden – inderdaad, naast het spoor. 'Een prachtige, centrale locatie vanwaaruit we ons goed op de regio kunnen richten. Advocaat zijn is voor ons gesneden koek, maar het ondernemerschap is nieuw: ineens gebruik je niet alleen kantoorartikelen en computersystemen, maar schaf je ze ook aan. Onze individuele specialisaties – arbeidsrecht, familierecht, letselschade en sociale zekerheid – hebben raakvlakken en vullen elkaar goed aan.'

Toekomstgericht

Pascal Beerens (31) begon onlangs als insolventie- en ondernemingsrechtadvocaat bij Visser Quispel Heidema Advocaten te Oud-Beijerland, mede met het oog op de toekomst: 'Mijn vriendin is werkzaam als advocaat in onze huidige woonplaats Dordrecht, maar ooit willen we in Oud-Beijerland wonen. De keuze voor een gerenommeerd kantoor in deze gemeente was dus snel gemaakt. Ik heb recentelijk een verzoek bij de rechtbank ingediend om aan de lijst van curatoren te worden toegevoegd. Ik hoop mij dan ook te ontwikkelen als een curator die faillissementen snel en kundig afwikkelt.'

Eigentijds kantoor

Om haar eigen koers te kunnen varen, begon arbeidsrechtadvocaat **Jessica Niezen** (39) per 1 oktober haar eigen kantoor: Ovidius in Amsterdam. 'Ik geloof in een frissere benadering dan de traditionele 'uurtje-factuurtje'-en 'thans, mitsdien, edoch'-houding van veel advocatenkantoren. Met mijn nieuwe kantoor onderzoek ik de mogelijkheden op het gebied van tarifiering en ik wil meegaan met de tijd: mijn cliënten kunnen met mij whatsappen, lyncen, skype en viberen. Ook sparren met een collega-advocaat gaat vrij makkelijk op deze wijze. De digitale revolutie heeft bovendien het starten van een eigen onderneming makkelijk gemaakt.'

Veldhof, mr. M.J.: Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen LLP te Rotterdam
Vermeer, mr. B.P.J.W.: Clifford Chance LLP te London
Verschuur, mr. S.: Clifford Chance LLP te Amsterdam
Verweij, mr. N.R.: Holla Advocaten Den Bosch
Visser, mw. mr. C.J.: Straatman Koster te Rotterdam
Visser 't Hooft, mr. W.M.: Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen LLP te Amsterdam
Wendelgest, mr. J.: Wendelgest NV Financieel Recht te Amsterdam
Wolkenfelt, mw. mr. M.: Al & Van Ham Advocaten te Veenendaal
Zeri, mw. mr. C.: BarentsKrans N.V. te Den Haag
Zuuk, mw. mr. E.M.: Bolwerk Advocaten Zwolle te Zwolle
Zwaan, mw. mr. V.A.: bureau Brandeis te Amsterdam

Naar nieuw(e) kantoor of associatie

Advocatenkantoor Alexander (mw. mr. W.M. Bouman te Rotterdam)
Advocatenkantoor Butselaar (mw. mr. A. Pesch - Butselaar te Amsterdam)
Advocatenkantoor Drenth & Senczuk (mr. V. Senczuk, mr. H. Drenth te Utrecht)
Advocatenkantoor Enait (mr. M.F.A. Enait te Rotterdam)
Advocatenkantoor Lopes Lima (mw. mr. E.R. Lopes Lima te Capelle aan den IJssel)
Advocatenkantoor Niemarkt (mr. F.G.H.J. Niemarkt te Heerlen)
Advocatenkantoor Phea (mr. T.W. Phea te Arnhem)
Advocatenkantoor Terecht (mw. mr. W.A. Voorrips-Breddels, mw. mr. H.D.W. Hoekstra-Krosenbrink te Zeist)
Advocatenkantoor Uitslag (mw. mr. P.M. Uitslag te Oldenzaal)
Advocatenkantoor Van den Pol (mr. E.H. van den Pol te Purmerend)

Advocatenkantoor VIA (mr. M.F. van Immerseel te Amsterdam)
Amazon EU Sarl (mw. mr. S. van Mourik te Luxemburg)
ASML Netherlands B.V. (mr. drs. P.M.T. Konings te Veldhoven)
Berg Advocatuur (mw. mr. M. Berg te Arnhem)
Buijs Biemond Advocaten (mw. mr. E.M. van Bommel te Krimpen a/d IJssel)
C-Law B.V. (mw. mr. C.E.L. Bruins - Koken te Den Bosch)
CLA Advocatuur (mw. mr. C.H. Hoetmer te Amsterdam)
Heinrici advocaat en mediator (mr. J. Heinrici te Rotterdam)
Hiddes Advocatuur (mw. mr. B.M.C.M. van der Wel-Hiddes te Heemstede)
J & J Law (mw. mr. M.C. Rosier, mw. mr. S.S.L. Haimé te Amsterdam)
J & J Law (mr. O.H.A. Mo-Ajok, mr. R.F. de Jong te Amsterdam)
Koopman Advocatuur (mr. R. Koopman te Ouddorp Zh)
Kruiswijk Advocatuur (mr. G.C. Kruiswijk, mr. F. Hoppe te Bergen)
Linklaters LLP (mr. P.W.A. Goes te Luxembourg)
Matze advocatuur (mw. mr. C.G. Matze te Breda)
Mr. Zoer Advocatuur (mr. A.M. zoer te Amsterdam)
Mr. Borghuis, advocaat (mr. H.J. Borhuis te Amsterdam)
Ouderdorp Advocatuur (mr. R.J. Ouderdorp te Amsterdam)
Ovidius Advocatuur B.V. (mw. mr. J. Niezen te Amsterdam)
Ruijzendaal -Advocatuur (mr. P.H. Ruijzendaal, mr. I.P.M. Boelens te Zeist)
SchoorlAdvocatuur (mw. mr. G.H. Schoorl te Amsterdam)
Shanks Hazardous Waste B.V. (mr. P. Rens te Moerdijk)
Sio Advocatuur (mw. mr. J.P.M. Sio te Breda)
Spoorlaan Advocaten (mw. mr. E.A.J. van Meerkerk-Scheeven, mw. mr. E.R. Lambooy, mw. mr. M. Deij te Woerden)
Stijn Maas Advocatuur (mr. S.G.M. Maas te Huis ter Heide)

SWDV Advocaten (mr. M.J. Brink, mr. J. van den Burg, mr. M.W. Langhout, mw. mr. F.A. Linssen, mr. V.C. Audiffred te Haarlem)
SWDV Advocaten (mw. mr. M.J. Messink, mr. S.P.B. van Leeuwen, mr. J.P. Dikker, mr. C.H. Hartsuiker, mw. mr. A. Paternotte, mr. A.J.M. Dekkers, mw. mr. M.M. Brink, mr. M.A. Stammes te Hoofddorp)
TDH Advocaten LLP (mr. B. Damen, mr. A.M. Holmes, mr. J.L. ten Hove te Maastricht)
Van Buuren Advocatuur (mw. mr. S. van Buuren te Dordrecht)
Volker Wessels Personeelsdiensten B.V. (mw. mr. E. van der Wal te Amersfoort)

Uit de praktijk

Andel, mr. M.J. van Amsterdam 09-10-2013
Bethlehem, mw. mr. B.I. Rotterdam 08-10-2013
Betz, mw. mr. L.C. Almere 09-10-2013
Dam, mw. mr. F.G. van Den Haag 01-10-2013
Denneman, mr. A. Amsterdam 01-10-2013
Edriouch, mr. J. Maastricht 09-09-2013
Fötsch, mw. mr. N. Utrecht 17-09-2013
Geerars, mr. R. Amsterdam 13-10-2013
Grosheide, mr. F.W. Amsterdam 02-10-2013
Güth, mr. J.E.B. Utrecht 16-09-2013
Hakvoort, mr. H. Amsterdam 12-10-2013
Heuw, mr. G.R. Drachten 01-10-2013
Hilwig, mw. mr. E.B. Utrecht 10-09-2013
Hijner, mr. drs. A. Alkmaar 26-09-2013
Hoekstra, mr. R.F. Utrecht 01-10-2013
Hopperus Buma, mr. J.C. Amsterdam 14-10-2013
Jacobs, mr. A.A.M. Amsterdam 11-09-2013
Jansen, mw. mr. E.S. Amsterdam 01-10-2013
Kan, mw. mr. L.A. van Hoorn 01-10-2013
Kanen, mr. C.H.M. Enschede 14-10-2013
Keramati, mw. mr. F. Amsterdam 09-10-2013
Kreeft, mw. mr. J.M. Leiden 01-10-2013
Kuiper, mr. H.V.D. Nijmegen 01-10-2013
Libotte, mr. R.H.M. Ch. Maastricht 11-10-2013
Loon, mr. J.van Alicante 12-09-2013
Melching, mw. mr. F.E. Amsterdam 01-10-2013
Miggels, mw. mr. A.C. Elst Gld 17-09-2013
Mijnders, mw. mr. W. Utrecht 01-10-2013
Nederlof, mw. mr. E.A.J. Amsterdam 01-10-2013

Nuland, mr. N. van Brussel 01-10-2013
Olivetti, mw. mr. L. Amsterdam 30-09-2013
Oonk, mw. mr. A.J.M. Haarlem 01-10-2013
Osei Tutu, mw. mr. L. Amsterdam 11-09-2013
Otte, mr. J.A.J. Uden 30-09-2013
Ouwendijk-Burken, mw. E.M.J. Rotterdam 10-09-2013
Pas, mr. J. Den Haag 17-09-2013
Peelen, mw. mr. S.C. Den Haag 09-10-2013
Puijk, mw. mr. L.P. Amsterdam 01-10-2013
Rijn, mw. mr. I.H.M. van Eindhoven 27-09-2013
Roffel, mr. G. Amsterdam 01-10-2013
Roessingh, mr. E.W. Hengelo OV 04-10-2013
Schouenberg, mr. R.J.G. Amsterdam 01-10-2013
Shekel, mw. mr. F.R. Amsterdam 01-10-2013
Sietinga, mr. W. Den Haag 26-09-2013
Spirit, mw. mr. P.A.I. de Breda 12-10-2013
Stappen, mw. mr. K.E.M. Nuland 19-09-2013
Straelen, mw. mr. F.P. Alkmaar -10-2013
Thissen-Zwijndregt, mw. mr. H.D.G. Heerlen 25-09-2013
Tongeren, mr. C. van Bergen Op Zoom 01-10-2013
Veen, mw. mr. E. Den Haag 01-10-2013
Verhelst, mw. mr. D.M.A. Breda 10-09-2013
Vos, mw. mr. M. de Spijkens 30-09-2013
Vries, mr. D.J.F. Rotterdam 04-09-2013
Woerden, mw. mr. S.E. Amsterdam 19-09-2013
Willems, mw. mr. S.J.M.H. Utrecht 02-10-2013
Zeijl, mr. C.J.M. van Harderwijk 01-10-2013
Zietse, mr. E. Amsterdam 24-09-2013

Overleden

Kruik, mw. mr. L.M. Rotterdam 09-09-2013

Correctie

Advocatenblad 9
 Mw. mr. B. de Wijk trad onlangs in dienst bij Van Schie Advocaten te Nijmegen en niet mr. B. van Wijk zoals eerder werd gemeld.

OSP

TIJDSCHRIFT
ONDERNEMING &
STRAFRECHT IN PRAKTIJK

Tijdschrift voor de bijzonder strafrechtsspecialist

NIEUW

Thema's die aan bod komen zijn o.a.:

- ✓ Witwassen
- ✓ Ontneming
- ✓ Faillissementsfraude
- ✓ Strafmaat
- ✓ Omkoping
- ✓ Bestuursrechtelijke handhaving

OSP biedt u als strafrechtprofessional:

- ✓ Verdiepende en oplossingsgerichte artikelen
- ✓ Overzicht van (nieuwe) wet- en regelgeving
- ✓ Jurisprudentie
- ✓ Overzicht van literatuur en beleid

Als NVSA-lid profiteert u van **10% korting!**

Dit aanbod is tevens geldig voor NVJSA-leden.

Gratis proefabonnement

www.osp-online.nl

Sdu UITGEVERS

ONS TRAININGSAANBOD VOOR 2013:

BEROEPSOPLEIDING TOT ADR SPECIALIST/LEGAL MEDIATOR

Start 19 maart 2014

21 daagse allround Beroepsopleiding. Academisch werkniveau met minimaal 5 jaar werkervaring. Met de beroepsopleiding van het Amsterdams ADR Instituut kiest u voor een brede opleiding waarin u wordt geschoold in onderhandelen, mediation en partijbegeleiding. Naast theorie en het aanleren van praktische vaardigheden besteden wij veel aandacht aan de ontwikkeling van uw attitude in het omgaan met conflicten.

MEDIATION ADVOCACY

Voorjaar 2014, zie website voor data

In deze training zal vanuit de theorie en de praktijk zichtbaar gemaakt worden hoe je jouw rol als advocaat beter kunt invullen als je betrokken raakt bij een mediation. Onderwerpen zijn conflict diagnose, weerstand bij cliënt en wederpartij, keuze van de mediator, voorbereiden, rol tijdens en tussentijds, mogelijkheden/vrijheden om te interveniëren, onderhandelen in mediation, vaststellingsovereenkomst en afronding, komen aan de orde.

TRAINING ADVANCED NEGOTIATIONS DOOR LINDA NETSCH (HARVARD LAW SCHOOL)

27 en 28 november 2013, Amsterdam

Iedereen onderhandelt. Doorgaans op intuïtie en dikwijls met wisselend succes. De mate van dit succes is niet alleen afhankelijk van de manier van communiceren tijdens de onderhandelingen, ook bij de voorbereiding is het van groot belang inzicht te hebben in conflicten en onderlinge communicatieprocessen.

In deze training krijgt u door theorie, oefening en feedback de vaardigheden aangereikt om onderhandelingen zo te laten verlopen dat u het beste resultaat voor uzelf en/of uw cliënt bereikt.

het
amsterdams
adr instituut

Voor meer informatie
en inschrijving:

Telefoon: 020-525 37 49

E-mail: adr-fdr@uva.nl

www.adrinstituut.nl

**Nog enkele plaatsen beschikbaar in de beroepsopleiding tot ADR Specialist / Legal Mediator!
Informatie avond 18 november as.**

Hét toonaangevende juridische opleidingsinstituut van Oost-Nederland

**Uw punten
voor 2013
al gehaald?**

Damsté Opleidingen is hét juridische opleidingsinstituut van Oost-Nederland. Advocaten en bedrijfsjuristen kunnen kiezen uit een breed scala aan juridisch inhoudelijke cursussen in het kader van de Verordening op de vakbekwaamheid (PO-punten).

Meer informatie? Bel ons op 088 - 246 88 46.

CURSUSAANBOD NAJAAR 2013

- Do. 31 oktober** Waarderen van ondernemingen in echtscheidingen
drs. G. Slopsema
- Ma. 4 november** Overheidsaansprakelijkheidsrecht
mr. B.J. van Ettehoven
- Di. 12 november** Telecomgegevens in strafzaken
ir. R. Pluimers
- Do. 21 november** Actualiteiten personen- en familierecht
(exclusief huwelijksvermogensrecht)
prof. mr. A.J.M. Nuytinck
- Do. 28 november** Zekerheidsrechten: hoe zit het ook al weer?
prof. mr. J.B. Spath
- Di. 3 december** Ontbinding en actualiteiten
mr. P. Kuipers en mr. J. de Jong van Lier
- Di. 10 december** Wet BOPZ: actualiteiten en interne rechtspositie
mr. drs. R. H. Zuijderhoudt

Cursuslocatie: Hampshire Hotel, De Broeierd, Hengelosestraat 725 te Enschede.
Raadpleeg onze opleidingsagenda voor het meest actuele aanbod,
via www.damste-opleidingen.nl

Damsté
OPLEIDINGEN

SAMEN SLIMMER

Van de Geschillencommissie

Onderstaande uitspraak van de Geschillencommissie Advocatuur is bewerkt door Luuk Hamer, advocaat en lid van de raad van discipline in Amsterdam.

Wraking en bevoegdheid

Arbitraal vonnis d.d. 2 november 2012/

Adv11-0178B

(Mrs. Koster-Vaags, Van der Meulen en Jonker)

Tussenuitspraak; de hele commissie wraken kan niet.

De advocaat vordert onbetaalde declaraties ad € 12.244,16, stellende dat deze zonder protest zijn behouden, en dat herhaaldelijk om betaling is verzocht. De klacht van verweerster dat de advocaat niet heeft gehandeld zoals van een redelijk bekwaam en redelijk handelend advocaat mag worden verwacht, is afgewikkeld volgens de interne klachten- en geschillenregeling. Ook nadien is niet betaald.

Verweerster stelt zich op het standpunt dat de commissie in haar brieven van 16 januari 2012 en 3 februari 2012 de indruk heeft gewekt dat zij partijdig is. Ter ondersteuning voert zij het volgende – kort en zakelijk weergeven – aan. In tegenstelling tot hetgeen de commissie in de brief van 16 januari 2012 heeft vermeld, heeft de consument volgens artikel 12 lid 2 Reglement één maand om het openstaande declaratiebedrag te deponeren. Door die termijn te bekorten wekt de commissie de indruk partijdig te zijn. In de brief wekt de commissie ten onrechte de indruk dat verweerster geen verweer mag voeren en dat verstek wordt verleend als zij het bedrag van de openstaande declaraties niet in depot stort. Daarbij komt dat de commissie in de brief van 3 februari 2012 ‘ten overvloede’ vermeldt dat inschakeling van een advocaat niet is vereist. De zich tegen een advocaat verwerende consument heeft

geen recht op bijstand door een advocaat, althans de commissie zal dergelijke bijstand niet makkelijker maken door het verlenen van uitstel, terwijl de commissie de consument kennelijk opzettelijk misleidt omtrent diens processuele rechten. In verband met het voorgaande wordt de Geschillencommissie gewraakt.

Voorts beroept verweerster zich op onbevoegdheid van de commissie, primair omdat niet blijkt dat zij met de algemene voorwaarden heeft ingestemd met inbegrip van de geschillenregeling en subsidiair omdat aanspraak wordt gemaakt op een vergoeding van meer dan 10.000 euro, en meer subsidiair – indien de commissie zich bevoegd acht – op excessief declareren en/of verrekening met door haar geleden schade.

De commissie oordeelt ten aanzien van de wraking dat deze ingevolge artikel 36 Rv slechts kan worden ingediend tegen een rechter die een zaak in behandeling heeft. De wraking door verweerster behelst echter op voorhand iedere arbiter van de commissie en bevat geen feiten of omstandigheden die de persoon van de individuele arbiter betreffen die betrokken is bij de behandeling van de zaak. Een arbitrale instantie als geheel kan niet worden gewraakt.

De aanzegging van depot met gebruikmaking van de discretionaire bevoegdheid ingevolge artikel 12 lid 3 Reglement is gebruikelijk en duidt geenszins op enige vorm van partijdigheid. Verweerster kan in het verzoek tot wraking niet worden ontvangen.

Ten aanzien van de bevoegdheid oordeelt de commissie dat artikel 7 lid 2 van de Algemene Voorwaarden verwijst naar het Reglement van de commissie, waarin onder meer is bepaald dat deze bevoegd is om te oordelen omtrent de hoogte en/of incasso van één of meerdere door de advocaat aan de cliënt verzonden declaraties. Op grond van artikel 7 lid 3 van de Algemene Voorwaarden is alsdan de burgerlijke rechter niet bevoegd. In de opdrachtbevestiging zijn de Algemene Voorwaarden van toepassing verklaard. Vernietiging van één of meer voorwaarden is niet ingeroepen. Het primaire en subsidiaire standpunt van verweerster wordt verworpen. De commissie verklaart zich derhalve bevoegd. Het meer subsidiaire standpunt is prematuur.

Partijen krijgen veertien dagen na toevoeging van de uitspraak om hun nadere stellingen aan te passen, waarna een datum voor mondelinge behandeling zal worden bepaald.

(advertentie)

van doorn cs
a d v o c a t e n

zoekt in verband met het vertrek van een van onze advocaten op korte termijn een

ADVOCaat (M/V)

die op basis van kostendeling de praktijk wil uitoefenen op ons kantoor.
Wij voeren een algemene praktijk, deels op toevoegingsbasis.
Onze voorkeur gaat uit naar een advocaat met een voltooide stage-opleiding.

Schriftelijke reacties binnen 14 dagen na verschijning van dit blad richten aan B.G. Meijer, Zeeburgerdijk 50, 1094 AE Amsterdam, tel. 020-6935544. E-mailadres: info@vandoorncs.nl
U kunt ook onze website raadplegen: www.vandoorncs.nl

medisch en tandheelkundig advies

Medisch en tandheelkundig inhoudelijk bent u doorgaans op anderen aangewezen.

Het is geruststellend te weten waar u voor duidelijk en transparant advies terecht kunt.

Lechnerconsult maakt schade inzichtelijk.

Bel naar 010 4762870 en vraag naar Coen Hoogenkamp voor een vrijblijvende kennismaking.

Meer informatie vindt u op www.lechnerconsult.nl.

lechnerconsult
medische advisering

Schiekade 458
3032 AX Rotterdam
telefoon: 010 4762870
fax: 010 4772075
e-mail: info@lechnerconsult.nl

Stationsweg 70 b
7941 HG Meppel
telefoon: 0522 820210
fax: 0522 244433
e-mail: info@lechnerconsult.nl

de specialist in gezondheidsschade

Neijenhof Luyt Advocaten

Wij – Robert Neijenhof en Sylvia Luyt – hebben in ons mooie pand aan de Keizersgracht kantoorruimte beschikbaar voor een collega (m/v) die, bij voorkeur, op basis van kostendeling in samenwerking met ons praktijk wil voeren.

9 jaar geleden hebben wij ons op de Keizersgracht gevestigd: een locatie met zakelijke intimiteit die past bij de wijze waarop wij onze praktijk voeren. Wij zijn gespecialiseerd in het familie- en erfrecht. Wij treden op als advocaat maar ook als bemiddelaar. We bedienen "de bovenkant" van de particuliere markt.

Wij zijn op zoek naar een enthousiaste collega die – bij voorkeur – de vfas basisopleiding heeft afgerond en ernaar uitziet zijn of haar eigen familiepraktijk uit te bouwen.

Voor andere informatie kunt u kijken op onze site:

www.nladvocaten.nl

en/of contact opnemen met Sylvia Luyt
(06 - 11326912 s.luyt@nladvocaten.nl)

of met Robert Neijenhof (06 - 24670617 rj.neijenhof@nladvocaten.nl).

Een brief schrijven kan natuurlijk ook!

Neijenhof Luyt Advocaten
Keizersgracht 722
1017 EW Amsterdam
020 - 427 55 33
www.nladvocaten.nl

Nagtegaal

Jong Advocaten

Wij zijn een middelgroot advocatenkantoor met vier advocaten en een juridisch medewerker. De praktijk richt zich zowel op ondernemers als op particulieren, waarbij wij onder meer werkzaam zijn op het gebied van ondernemingsrecht, arbeidsrecht, huurrecht, personen- en familierecht, bestuursrecht en aansprakelijkheidsrecht.

Wegens vertrek van één van de advocaten hebben wij een vacature voor

een advocaat-medewerker of een gevorderde advocaat-stagiaire

Wij zijn op zoek naar een advocaat met kennis en ervaring op het gebied van personen- en familierecht, waarbij affiniteit met bestuursrecht tot aanbeveling strekt.

Wij bieden de mogelijkheid tot specialisatie.

Ons team bestaat uit enthousiaste mensen. De werksfeer is prettig en collegiaal.

Uw gemotiveerde reactie zien wij graag voor 11 november a.s. tegemoet.

Voor meer informatie over deze vacature kunt u contact opnemen met mr. E. Nagtegaal.
T 075 631 3121 of e.nagtegaal@nagtegaaljong.nl

Uw sollicitatie kunt u richten aan:
Nagtegaal Jong Advocaten
t.a.v. mevrouw P. van der Hoeven
Postbus 1275
1500 AG Zaandam
p.vanderhoeven@nagtegaaljong.nl

Van de tuchtrechter

De Commissie Disciplinaire Rechtspraak selecteert opmerkelijke, leerzame en vernieuwende uitspraken van de tuchtrechter. De commissie licht de interessante aspecten eruit en geeft waar nodig uitleg en commentaar. De letterlijke tekst van de uitspraken is te vinden op tuchtrecht.nl.

Horen van kinderen

- Hof van Discipline, 20 april 2012, zaaknr. 6076, LJN: YA4726. Wat een behoorlijk advocaat betaamt tegenover de wederpartij. Gedragsregel 1.

Het horen door een advocaat van kinderen in het kader van een omgangsregeling zonder overleg met en instemming van de wederpartij of diens advocaat is niet geoorloofd.

Mr. X heeft voorafgaand aan een kort geding over de omgangsregeling op haar kantoor de kinderen van haar cliënte gehoord. Mr. X heeft daarvoor geen toestemming gevraagd aan klager, de ex-man van cliënte, en daarover ook geen overleg gevoerd met klager of diens advocaat. Bij de gesprekken met de kinderen was klager noch diens advocaat aanwezig.

Het hof overweegt dat mr. X terecht wordt verweten dat zij de kinderen heeft gehoord zonder overleg met en instemming van klager en/of diens advocaat. Weliswaar bestond er discussie hoe in situaties als de onderhavige om te gaan met de nieuwe wetgeving (de Wet bevordering voortgezet ouderschap en zorgvuldige scheiding). Dit laat echter onverlet dat, zeker in gevoelige situaties waarin het belang van kinderen in het geding is, van een advocaat mag en moet worden verwacht dat hij stilstaat bij de impact van zijn handelen, daarin zorgvuldig is en ook alternatieven in ogenschouw neemt.

Het hof begrijpt dat mr. X door het horen van de kinderen ook aan het verzoek van de kinderen gehoord te worden, is tegemoetgekomen. Mr. X had echter ook de voorzieningenrechter kunnen vragen dit te doen. Het hof legt aan mr. X de maatregel van een enkele waarschuwing op.

Conflictcheck

- Hof van Discipline, 25 mei 2012, zaaknr. 6222, LJN: YA2917. Wat een behoorlijk advocaat betaamt. Gedragsregel 7.

Een advocaat moet zelf een conflictcheck doen en mag er niet op vertrouwen dat een kantoorgenoot dat heeft gedaan.

Mr. X en mr. Y zijn partners in hetzelfde advocatenkantoor. Mr. Y is privé verwikkeld geraakt in een zakelijk geschil met klagers. Voordat het geschil ontstond, trad mr. Y als advocaat voor klagers op. Mr. Y heeft een aansprakelijkstelling aan klagers en een verzoekschrift tot het leggen van conservatoir beslag ten laste van klagers opgesteld. Mr. Y heeft mr. X verzocht deze stukken te beoordelen en voor verzending gereed te maken.

Klagers verwijten mr. X dat hij tegen een voormalig cliënt dan wel een bestaande cliënt van zijn kantoor is opgetreden. Mr. X betwist niet dat klagers cliënten van kantoor zijn geweest. Mr. X meent dat hem geen tuchtrechtelijk verwijt kan worden gemaakt en voert daartoe aan dat hij slechts als 'procesadvocaat' heeft gehandeld; zijn kantoorgenoot had hem niet op de hoogte gebracht van het feit dat klagers cliënten van het kantoor waren geweest.

Met de raad is het hof is van oordeel dat mr. X Gedragsregel 7 heeft overtreden. Mr. X had een eigen onderzoek behoren in te stellen. Mr. X kon immers niet als vaststaand aannemen dat mr. Y al een conflictcheck had gedaan. Mr. X heeft dat mr. Y ook niet gevraagd. Bovendien kon mr. X niet voetstoots aannemen dat zijn kantoorgenoot een juiste opvatting omtrent Gedragsregel 7 zou huldigen. Voor het bedoelde onderzoek in de kantooradministratie bestond des te meer reden omdat mr. X wist, en in elk geval uit de stukken moest opmaken, dat er tussen mr. Y en kla-

gers een al langer durende zakelijke relatie bestond. Daaruit had hij het vermoeden moeten afleiden dat klagers cliënten van kantoor waren geweest of nog waren. De stelling van mr. X dat hij slechts als 'procesadvocaat' was opgetreden (waarbij het hof in het midden laat of dat feit op zichzelf al voldoende zou zijn voor disculpatie) verwerpt het hof.

Het hof bevestigt de door de raad opgelegde maatregel van een enkele waarschuwing.

Belangenconflict echtscheidingscliënten

- Hof van Discipline, 11 mei 2012, zaaknr. 6231, LJN: YA4761. Wat een behoorlijk advocaat betaamt. Gedragsregel 7.

Bijstaan ex-echtgenoot na voor beide echtgenoten de echtscheiding begeleid te hebben.

Klager en zijn toenmalige echtgenote zijn bij mr. X geweest in verband met hun gezamenlijke wens tot echtscheiding. Over de meeste zaken hadden zij onderling overeenstemming bereikt. Vervolgens is conform een gezamenlijk besluit op naam van de vrouw een echtscheidingsverzoek ingediend.

Klager heeft zich gerefereerd, waarna de echtscheiding is afgerond. Ruim een jaar later heeft klager zich tot een andere advocaat gewend omdat hij minder alimentatie wilde betalen. In die kwestie heeft mr. X de vrouw bijgestaan. Ondanks een daartoe strekkend verzoek van de deken heeft mr. X zich niet teruggetrokken.

Het hof herhaalt zijn uitgangspunt dat een advocaat die met beide echtgenoten heeft gesproken over de gevolgen van een echtscheiding niet later alleen één van hen

mag bijstaan (HvD 16 juni 2000, 2943). Daaraan doet niet af dat mr. X expliciet heeft vermeld dat zij voor de vrouw zou gaan optreden. Bij klager is de indruk gewekt dat mr. X materieel de belangen van beide partijen behartigde. Klager heeft volgens het hof echter geen schade geleden als gevolg van het feit dat mr. X voor de vrouw optrad in de alimentatiekwesitie; de informatie die mr. X over het inkomen van klager had gekregen was afkomstig van de vrouw, en de vrouw had die gegevens ook aan haar advocaat kunnen verstrekken als klager niet had gemeend dat mr. X ook voor hem optrad.

Het hof bekrachtigt de beslissing in eerste aanleg voor zover de klacht gegrond is verklaard maar vernietigt deze in die zin dat de voorwaardelijke schorsing wordt omgezet in een berisping.

Overleggen van stukken

- Raad van discipline 's-Gravenhage, 18 februari 2013, LJN: YA4139. *Jegens tegenpartij in acht te nemen zorg. Gedragsregel 14.*

Een advocaat die kort voor een zitting stukken in het geding brengt, moet zich ervan vergewissen dat de wederpartij die tijdig onder ogen krijgt.

Mr. X heeft een medische rapportage buiten de door de rechtbank gestelde termijn bij de rechtbank ingediend. De advocaat van de wederpartij beklaagt zich hierover.

De raad oordeelt dat het mr. X vrijstond de rapportage over te leggen, gelet op de belangen van zijn cliënt die hij diende te behartigen, en zeker nu onweersproken was dat hij dit stuk ook pas net had ontvangen. In hoeverre de rapportage bij de beoorde-

ling van het geschil wordt meegenomen, is vervolgens ter beoordeling van de behandelend rechter. De raad verklaart de klacht in zoverre ongegrond.

Een advocaat mag de belangen van de wederpartij echter niet geheel uit het oog verliezen en moet in bepaalde situaties ook jegens de wederpartij en diens advocaat de nodige zorg betrachten. In dit geval had mr. X zich ervan moeten vergewissen dat het door hem op vrijdag gezonden faxbericht klager ook daadwerkelijk onder ogen zou komen. De comparitie zou de donderdag daaropvolgend plaatsvinden, terwijl de eerste werkdag in verband met het pinksterweekeinde dinsdag was. Mr. X mocht niet volstaan met het enkel in zijn faxbericht benoemen van de comparitiedatum, temeer niet nu er geen 'spoed' of 'urgent' op het faxbericht vermeld stond.

De raad verklaart de klacht deels gegrond zonder oplegging van een maatregel.

Toegevoegde advocaat

- Raad van discipline Amsterdam, 12 maart 2013, LJN: YA4055. *Vereiste communicatie met de cliënt; financiële verhouding. Artikel 13 Wet op de rechtsbijstand. Gedragsregels 8, 9 en 23.*

Een advocaat moet in beginsel, als op zijn naam een toevoeging is verleend, de rechtsbijstand aan de cliënt zelf verlenen.

Mr. X heeft op zijn naam een toevoeging aangevraagd en gekregen. Vervolgens heeft hij de zaak geheel overgelaten aan mr. A, die geen advocaat is, zonder zijn cliënte

te informeren over het feit dat mr. A geen advocaat is.

De raad stelt voorop dat elke advocaat de volledige verantwoordelijkheid draagt voor de behandeling van een aan hem toevertrouwde zaak. In dat kader is elke advocaat gehouden de cliënt duidelijkheid te verschaffen over de relevante aspecten van de aan hem verleende opdracht. In dit geval kan verwezen worden naar Gedragsregel 9, lid 1 (over de verantwoordelijkheid van de advocaat) en Gedragsregel 8, die bepaalt dat de advocaat belangrijke informatie schriftelijk aan de cliënt moet bevestigen. Verder bepaalt Gedragsregel 23 dat elke advocaat in financiële aangelegenheden nauwgezetheid en zorgvuldigheid moet betrachten. Artikel 13 van de Wet op de rechtsbijstand bepaalt dat door de overheid gefinancierde rechtsbijstand uitsluitend verleend wordt door advocaten die staan ingeschreven bij de Raad voor Rechtsbijstand.

Mr. X was in beginsel gehouden, nu de toevoeging op zijn naam was verleend, zelf de rechtsbijstand aan haar cliënte te verlenen. In elk geval mocht haar cliënte erop rekenen dat zij zou worden bijgestaan door een bij de Raad voor Rechtsbijstand ingeschreven advocaat. De zaak is echter geheel door mr. A, die geen advocaat is, behandeld. Mr. X heeft daarmee geen inhoudelijke bemoeienis gehad en de cliënte van mr. X wist niet dat mr. A geen advocaat was. Integendeel, door op de factuur voor de eigen bijdrage te vermelden dat mr. A de behandelend advocaat was, is bij klagster de indruk gewekt dat mr. A wel advocaat was. Mr. X is voor het ontstaan van die indruk tuchtrechtelijk verantwoordelijk.

De raad verklaart de klacht gegrond en legt de maatregel van een waarschuwing op.

(advertentie)

ADVOCATENKANTOOR IN DE RANDSTAD

(20 minuten van Rechtbank Amsterdam)

WIJ ZOEKEN (vanwege vertrek uit de advocatuur van kostenmaat):

ERVAREN ADVOCAAAT

(> 5 jaar praktijkervaring; bij voorkeur in de insolventiepraktijk; overname van de praktijk behoort tot de mogelijkheden).

WIJ BIEDEN:

- Goed geoutilleerd kantoor;
- Uitstekende werksfeer;
- Voortreffelijk secretariaat;

- Succesvol samenwerkingsverband (kostenmaatschap) sedert 1992;
- Uitzicht op stabiele en goede omzet;
- Scherpe structuur ter zake kantoorkosten.

REACTIES onder nummer 95828: Gaarne binnen 4 weken naar: advertentie.juridisch@sdu.nl

Zorg goed voor ze...

Bijvoorbeeld met een collectieve pensioenregeling, WIA-excedent- of ziekteverzuimverzekering geadviseerd door Niehoff Werning & Kooij. Met meer dan 35 jaar ervaring kennen wij de personeelssituatie op advocatenkantoren en weten wij waar de valkuilen zitten. Uw personeel verdient tenslotte het beste. Zij blij, u blij... Dan kunt u zich vanaf nu weer bezighouden met vakinhoudelijke zaken.

Zekerheid is dichterbij dan u denkt.

www.nwk.nl

Niehoff Werning & Kooij
financieel adviseurs voor advocatuur en notariaat

CCLaw

Uw zaken
op orde

“CCLaw is absoluut
gebruiksvriendelijk!”

Stefanie van Asch, Van Veen Advocaten

Met CCLaw van Clip Consultants beschikt u over een compleet softwarepakket voor uw juridische praktijk. Door jarenlange ervaring in de advocatuur combineert CCLaw gemak met kwaliteit. Inmiddels zijn ruim 400 advocatenkantoren enthousiaste gebruikers!

CCLaw: uw zaken op orde

Bel: 0413 - 34 88 88

Bezoek: www.clipconsultants.nl

Clip Consultants